ARTA PLASTICĂ

Nr. 4 — 1959 Anul 6

C U P R I N S U L

*** Arta noastră plastică în cei 15 ani de la eliberare 1

★

Creația noastră în cinstea celei de a 15-a aniversări a eliberării patriei noastre 3

★

*** Cifre grăitoare 17

★

PAUL CONSTANTIN: Grafica militantă romînească în primii ani după 23 August 1944 18

★

CRISTIAN BENEDICT: Monumentul ostașului romîn eliberator.... 22

★

JACK BRUTARU: De pe pozițiile de luptă ale artistului militant... 26

★

J. DRĂCȘĂNEANU: Herluf Bidstrup – un veteran al graficii militante 28

★

*** O cuprinzătoare cronică a Expoziției internaționale de artă plastică a țărilor socialiste de la Moscova 30

★

AMELIA PAVEL Creația portretistică după 23 August 1944 36

★

Un tînăr sculptor sovietic, Rafael Ambarțumian, despre arta plastică romînească 40

★

MIRCEA POPESCU: Probleme de măiestrie artistică în dezbaterea artiștilor și criticilor sovietici 41

NOTE DE LECTURĂ

VASILE DRĂGUȚ: « Ion Irimescu », « O carte de actualitate »...... 44

CALEIDOSCOP

*** Noi gravuri pe lemn ale artiștilor chinezi; Un portret de A. Moor la Muzeul Brukenthal; Expoziția de artă indoneziană la Pekin; Pictura chineză de anul nou; Cel de al X-lea Salon al tinerii picturi la Paris; Arta devine un bun al poporului; Expoziția de la Paris « 100 de ani de pictură chineză »; 25 de ani de existență a Salonului Populist; Un artist sovietic în țara noastră 45

★

ECOURI DE PESTE HOTARE 48

Coperta: ȘTEFAN CONSTANTINESCU: Intîmpinarea ostașilor sovietici pe străzile Capitalei

---

Redactor șef: JULES PERAHIM; Colegiul redacțional: CORNELIU BABA, MARIA BENEDICT, RADU BOGDAN, MIRCEA DEAC, COSTIN IOANID, ION IRIMESCU, OVIDIU MAITEC, EUGEN POPA, MIRCEA POPESCU, EUGEN SCHILERU, TRAIANA TECLU

Redacția revistei: București, str. Constantin Mille Nr. 5-7-9, Telefon: 13.75.61

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică Nr. 4, Calea Șerban Vodă Nr. 133-135, București.

ARTA
PLASTICĂ

REVISTĂ EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂŢĂMÎNTULUI ŞI CULTURII
ŞI UNIUNEA ARTIŞTILOR PLASTICI
4 — 1959

ARTA NOASTRĂ PLASTICĂ ÎN CEI 15 ANI DE LA ELIBERARE

Eliberarea ţării noastre de sub jugul fascist, determinată de actul istoric de la 23 August 1944, cu conţinutul politic, social şi economic pe care i l-a dat programul şi lupta Partidului Comunist, a însemnat transformarea radicală a vieţii poporului nostru. La aniversarea acestui deceniu şi jumătate, străbătut din ziua în care poporul romîn, trecînd la insurecţia armată, şi-a scuturat lanţurile, cu sprijinul armatei sovietice biruitoare, şi a păşit pe drumul cîştigării independenţei şi suveranităţii noastre naţionale — avem astăzi perspectiva clară a înfloririi pe care a cunoscut-o patria în urma reformelor de bază ale statului, inclusiv în domeniul culturii.

Încă de acum 15 ani era previzibil faptul că eliberarea va avea urmări însemnate şi în domeniul culturii, pe care Partidul clasei muncitoare l-a indicat încă de la început, ca pe unul din factorii de mare însemnătate în procesul de transformare revoluţionară a ţării şi a conştiinţei oamenilor. Ca urmare a marilor prefaceri intervenite în aceşti 15 ani în baza materială a societăţii noastre, cultura a devenit oglinda condiţiilor vieţii materiale create de noua orînduire economică. Revoluţia culturală, parte integrantă a revoluţiei socialiste, a urmat cursul transformărilor de esenţă din viaţa generală a ţării.

În perioada imediat următoare actului eliberării ne aflam însă, în ce priveşte situaţia maselor populare, în faţa unei moşteniri grevate de analfabetism şi de absenţa condiţiilor de valorificare atît a însuşirilor latente, în adîncul păturilor populare, cît şi a talentelor, pentru cea mai mare parte din creatori. Cu un cuvînt, am avut de întîmpinat întregul pasiv pe care burghezia îl formase în mod conştient în scopul de a păstra cultura ca un bun propriu al ei, pe care-l folosea ca instrument de apărare al propriilor interese.

23 August 1944 a descătuşat nu numai forţele creatoare, economice şi politice ale poporului nostru ci şi forţele sale artistice. În procesul de culturalizare, a cărui amploare caracterizează aceşti 15 ani de la eliberarea ţării noastre de sub jugul fascist, Partidul a intervenit cu înfăptuirea programului său, în care revoluţia culturală constituie de fapt unul din punctele sale esenţiale. Partidul clasei muncitoare consideră problema culturii ca o problemă generală a întregului popor. Prin procesul de făurire a unei noi intelectualităţi, se tindea la creşterea unei generaţii de cărturari care să apere noţiunile şi valorile general umane ale progresului şi dezvoltării spiritualităţii.

De la un obiectiv îngust, acela de apărare a oligarhiei burgheze şi a armăturii sale intelectuale, s-a trecut la cuprinderea întregului potenţial intelectual al poporului. Tezele de la temelia politicii clasei muncitoare, care a cucerit puterea, au dus la valorificarea acestui potenţial şi, dacă ne referim la schimbările produse în sectorul artei, ne dăm seama de proporţiile transformărilor de esenţă din domeniul culturii, care au avut loc în acest deceniu şi jumătate.

În noua orînduire socială artistul ocupă un loc pe care nici cînd nu i l-a dat regimul burghez. Partidul clasei muncitoare, apărător al principiilor marxism-leninismului, promovează cu consecvenţă ideea că artistul, talentul şi posibilităţile sale creatoare, ca, în general, toate forţele existente în societate, trebuie să fie puse în serviciul întregului popor, a muncii sale conştiente în drum spre societatea comunistă. Artistului i s-a oferit cîmpul larg al activităţii legate de năzuinţele poporului, putînd trece la o creaţie multilaterală în zugrăvirea veridică a realităţii.

În aceşti 15 ani, Partidul clasei muncitoare a ajutat pe artişti în înţelegerea principiilor metodei celei mai avansate de creaţie — metoda realismului socialist, care presupune dezvăluirea prin imagini artistice a conţinutului istoric real, a esenţei şi a sensului fenomenelor sociale. Artiştii din ţara noastră s-au convins că pentru a da artei lor cea mai mare profunzime şi veridicitate trebuie să cunoască şi să participe la rezolvarea problemelor principale ale vieţii sociale, probleme care au însemnătate hotărîtoare pentru destinele maselor populare. Conţinutul ideologic al artei a format şi formează din ce în ce mai mult preocuparea de căpetenie a artiştilor noştri.

În trecut, preocuparea pentru o artă de idei, care să militeze împotriva gusturilor şi intereselor burgheziei, a constituit pentru artist un risc în asigurarea vieţii sale materiale, şi de multe ori şi a libertăţii sale, deoarece clasele avute pretindeau artiştilor, ca şi întregii intelectualităţi, să se pună în slujba lor, să elaboreze şi să răspîndească ideologia dominantă a clasei burgheze şi morala ei. Cînd, după eliberare, artiştii şi-au văzut consacrat dreptul lor de a da corp artistic acelor emoţii şi idei care servesc mersului înainte al societăţii, de a se alătura luptei întregului popor şi de a zugrăvi noile transformări revoluţionare din ţara noastră, ei au ocupat un loc însemnat în cadrul impetuosului proces de formare a noii intelectualităţi.

În aceşti 15 ani, arta noastră plastică a cucerit o serie de poziţii de cea mai mare însemnătate în ceea ce priveşte atît orientarea ideologică nouă cît şi nivelul artistic profesional. Toţi aceşti ani au fost marcaţi de o luptă stăruitoare din partea creatorilor noştri plastici pentru ridicarea nivelului calitativ al creaţiei lor, în primul rînd prin cucerirea unei poziţii ideologice înaintate. Pentru toţi artiştii a devenit limpede faptul că arta poate să contribuie la făurirea conştiinţei socialiste a omului noii societăţi, la creşterea nivelului şi gustului artistic al acestuia, la mobilizarea întregului popor în lupta pentru pace şi socialism.

Anii de după eliberare au fost însoţiţi de un avînt nemaiîntîlnit al creaţiei artistice. Ei au determinat o adîncire şi o îmbogăţire a izvoarelor de inspiraţie ale artiştilor, un contact multilateral al creatorilor cu viaţa, orientarea acestora către noua realitate din patria noastră.

Procesul de culturalizare, înfăptuit de Partidul clasei muncitoare, a transformat, aşa dar, în esenţă, şi obiectivele procesului creator al artistului. S-a născut astfel o artă nouă, care continuă cu cinste adevăratele valori artistice ale trecutului.

Atragerea întregului popor la viaţa spirituală a dat putinţă artistului să înţeleagă şi să răspundă cerinţelor maselor setoase de cultură. Contactul nemijlocit între viaţa poporului şi artist a devenit în aceşti 15 ani una din trăsăturile esenţiale ale muncii de creaţie. Aceşti ani au dus la

legarea afectivă a artistului de noua realitate în plin proces de transformare, au dus — prin susținuta muncă de educație ideologică, desfășurată de către Partid în rîndul artiștilor — la libera și conștienta solidarizare a artistului cu viața și țelurile constructorilor socialismului. Identitatea de aspirații dintre popor și artiștii chemați să se alăture vieții clocotitoare a acestuia, reprezintă pentru creatori cel mai fecund izvor de inspirație. Prezentul l-a cucerit, prin urmare, pe artist și creînd din viață el restituie vieții operele așteptate de publicul larg. De aceea, ca un factor de întîmpinare pe calea artei noi, în procesul de culturalizare, s-a înregistrat un îndoit rezultat: pe de o parte, atragerea largă a maselor la cunoașterea artei, iar pe de altă parte, amplificarea selecției de valori artistice, care — de asemenea, rod al ofensivei culturale — se face acum pe toată întinderea, și nu ca un produs al unei minorități privilegiate. Însușirile artistice din adîncul maselor nu se vor mai pierde de aci înainte, ci vor contribui, valorificate din ce în ce mai mult, la creșterea volumului de creație artistică a poporului.

În dezvoltarea mișcării noastre artistice plastice din ultimii 15 ani s-a desfășurat sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn o asiduă muncă de orientare. Una din tezele cele mai importante, care trebuie înțeleasă și apărată cu toată vigoarea, este aceea a partinității în artă: orientarea după principiile marxist-leniniste, explicarea fenomenelor sociale de pe poziția ideologică a clasei muncitoare, iată călăuza artiștilor care vor să reprezinte năzuința artistică a poporului.

Afișul și caricatura au susținut în primii ani după 23 August 1944 acțiunea Partidului în lupta împotriva fascismului și a cercurilor reacționare. În campaniile pentru întărirea frontului antihitlerist, cu prilejul proceselor vinovaților de dezastrul țării și ale criminalilor de război, în campaniile de ajutorare a regiunilor înfometate, în campania pentru reforma agrară, în acțiunea pentru reconstrucția căilor ferate și pentru reconstrucția generală a țării, în demascarea speculanților ca și în alte acțiuni, grafica a avut o contribuție permanentă. Apoi, participarea ei la marile sărbători ale proletariatului, cele dintîi sărbătoriri libere ale zilelor de 1 Mai și 7 Noiembrie, ca și la prima aniversare a zilei de 23 August, a dat, de asemenea, măsura capacității mobilizatoare a graficienilor noștri, cari s-au evidențiat printr-o intensă luptă pentru cauza poporului.

Prin expoziția « Flacăra » din 1948 au fost puse în valoare lucrări de pictură și sculptură cu un bogat cuprins de idei, evidențiindu-se și în aceste sectoare ale artei plastice o adeziune însuflețită a artiștilor la lupta clasei muncitoare. Apariția și promovarea — în primele expoziții anuale de stat — a compoziției tematice a pus în continuare în fața artiștilor probleme care le-au lărgit orizontul ideologic și le-au îmbogățit treptat mijloacele de exprimare artistică. În acești ani arta a pătruns în viața de fiecare zi a poporului, bucurîndu-se de un tot mai mare interes și de prețuirea acestuia. An după an, înfăptuind o artă pătrunsă de spirit de partid, creatorii noștri, preocupați de aspectele reale ale vieții, cu implicațiile ei dramatice, eroice, înflăcărate, au tins cu sinceritate și exigență către făurirea unei arte cu un pronunțat rol educativ, corespunzînd din ce în ce mai bine cerințelor majore ale epocii de construire a socialismului. Trăgîndu-și seva deopotrivă din cele mai bune tradiții naționale și din moștenirea realistă a artei plastice universale și însușindu-și ideologia clasei muncitoare, arta noastră, purtînd mesajul omului contemporan, luptător pentru progres, a devenit o artă umanistă, o artă militantă. Artă cu mesaj, arta realist-socialistă cucerește lumea. La baza acestei cuceriri stă ideea leninistă că arta își are rădăcinile în aspirațiile poporului: « Prin rădăcinile ei cele mai adînci — a spus Lenin — arta trebuie să pătrundă în însăși grosul maselor largi muncitoare. Ea trebuie să fie pe înțelesul acestor mase, iubită de ele. Ea trebuie să unească simțirea, gîndirea și voința acestor mase, să le înalțe. Ea trebuie să ridice artiști din sînul lor și să-i dezvolte ».

Învingînd greutățile inerente începuturilor, artiștii noștri plastici au înfăptuit în acești 15 ani opere care au cîștigat interesul publicului larg și multe din ele au dobîndit aprecieri unanime la expoziții din țară și străinătate.

Privind în urmă, artiștii își dau seama că datorită orientării permanente a Partidului se pot situa azi la un nivel remarcabil de realizări. Condițiile materiale create prin înființarea de institute de artă, prin organizarea Uniunii Artiștilor Plastici și a Fondului Plastic, prin amenajarea caselor de creație, prin acordarea de titluri de artiști emeriți, artiști ai poporului și academicieni, prin înființarea de publicații de artă și prin organizarea de muzee și acțiuni de popularizare — toate acestea au constituit sprijinul masiv acordat de statul socialist artistului plastic din zilele noastre, însoțind condiția morală superioară atribuită acestuia și anume calitatea de purtător al năzuințelor poporului, de luptător activ în frontul ideologic.

Au trecut numai 15 ani de la evenimentul istoric care a însemnat și clipa nașterii unei noi poziții față de artă — și pe platforma principiilor artei realist-socialiste, creatorii se află uniți și animați de ideea identificării muncii lor cu cauza maselor populare. Solidari în afirmarea voinței lor de a ridica arta pe culmile măiestriei, avînd o înaltă conștiință a răspunderii morale față de propria lor creație, exprimînd năzuințele poporului pe care-l slujesc, artiștii întîmpină măreața aniversare a zilei de 23 August cu un sentiment de recunoștință față de Partid și față de statul democrat popular și cu angajamentul unei munci din ce în ce mai avîntate pentru victoria cauzei socialismului și păcii în lumea întreagă.

ION JALEA, Învăţătura lui Lenin — *ghips*

CREAŢIA NOASTRĂ ÎN CINSTEA CELEI DE A 15-A ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII PATRIEI NOASTRE

ION JALEA

Cei 15 ani de la eliberarea ţării noastre sînt anii prefacerilor fundamentale din ţara noastră, ani de progres şi dezvoltare, ce cuprind şi pe aceia ai creaţiei artelor plastice.

Artiştii noştri, încă din primul moment şi-au însuşit noua concepţie despre lume şi viaţă, pătrunzînd tot mai adînc noul ei sens, pentru a interpreta adevărul şi frumuseţea acestei vieţi. Anul acesta, echipe de artişti au plecat la ţară în campania de culturalizare, dînd un sprijin important acestui sector şi îmbogăţindu-şi ei înşişi materialul documentar de artă. Alte echipe de artişti pătrund în fabrici şi în toate locurile de muncă, făcînd legătură cu viaţa, care îi ajută în creaţia lor artistică şi în lărgirea concepţiei artei lor realist-socialiste.

În ceea ce mă priveşte, am executat în cinstea lui 23 August lucrarea pe care o intitulez « *Studentă în agronomie* ». Am vrut să oglindesc starea de fapt, în care agricultura noastră se dezvoltă astăzi pe baze ştiinţifice. Am executat, de asemenea, un bust monumental reprezentînd pe pictorul revoluţionar C. D. Rosenthal, una din cele mai însemnate figuri ale revoluţiei din 1848. Ca artist, a fost primul care a pus bazele unei picturi realiste. Ca om şi revoluţionar el rămîne un exemplu nepieritor, fiind un participant activ la revoluţia din 1848, totdeauna în fruntea mişcării. A plecat în Transilvania pentru a împărţi manifeste, a fost prins de jandarmii oligarhiei şi aruncat în închisoare, unde şi-a pierdut viaţa.

În cinstea lui 23 August pregătesc încă şi alte lucrări, cu dorinţa vie de a contribui la strălucirea marii sărbători.

CORNELIU BABA

Bilanţul ce se cuvine să facem, la aniversarea celor 15 ani de viaţă nouă, ne obligă să ne amintim ceea ce sîntem azi ca artişti plastici în mijlocul noii societăţi.

Cîştigîndu-ne demnitatea de oameni şi de cetăţeni, avem la îndemînă toate posibilităţile de-a lăsa pentru prezent şi viitor opere care să ilustreze eforturile poporului nostru pentru realizarea unor idealuri înalte, nobile. Nimic din jurul nostru nu ne împiedică de a da realizări mari. De posibilităţile noastre şi de înţelegerea ce trebuie să avem faţă de fenomenul social pe care îl trăim depinde valabilitatea operelor noastre. Ni se oferă condiţii din ce în ce mai bune şi ni se spune: — Creaţi! Ce putem dori altceva?

Aspectul comparativ al prezentului faţă de trecut, este, pentru fiecare din noi, revelator.

Astăzi avem ce creea, cu ce creea şi, mai ales, pentru cine creea.

Acestor imperative, demnitatea noastră de artişti ne obligă să le dăruim tot.

ALEXANDRU CIUCURENCU

Toţi artiştii plastici au înţeles importanţa zilei de 23 August 1944, zi care a avut menirea de a transforma vechea noastră societate, bazată pe exploatarea omului de către om, într-o societate nouă, socialistă. Cunosc mulţi colegi care pregătesc lucrări foarte importante, în vederea participării lor la cea de a 15-a aniversare a eliberării patriei noastre. Personal cred că expoziţia de artă plastică ce se va organiza cu acest prilej, va fi o expoziţie reuşită, aşa cum în ultimul timp plastica noastră s-a manifestat în ţară şi peste hotare.

Eu personal, pentru această zi lucrez cîteva tablouri. În unul din ele o voi înfăţişa pe Olga Bancic, în ultimile clipe ale vieţii ei. Pe această luptătoare neînfricată a clasei muncitoare, am mai pictat-o în urmă cu 10 ani. Am reluat subiectul pentru a dezvălui caracterul eroic, dîrzenia şi forţa morală de neclintit a comuniştilor, jertfa lor supremă pentru triumful luptei pentru libertatea şi progresul societăţii. Scena se petrece între zidurile reci ale închisorii, iar călăul din tablou este o unealtă oarbă de execuţie, care săvîrşeşte un act din ordinul unui S.S.-ist. În afară de figura Olgăi Bancic, coloritul întregii imagini va fi rece, întocmai ca şi orele dimineţii, cînd ea a fost executată, ca şi pereţii închisorii, şi uniformele nemţeşti.

Celelalte pînze pe care le pictez, vor înfăţişa privitorilor un « Portret de muncitor », şi « Portretul regizorului Sică Alexandrescu ».

MARIUS BUNESCU, București în construcție — *ulei*

ION IRIMESCU

Astăzi, mai mult ca oricînd, caracteristice sînt în munca noastră creatoare, entuziasmul și pasiunea.

Aceste atribute noi, necunoscute odinioară în vocabularul artei noastre, au cîștigat și mai mult în intensitate și dăruire acum, în preajma datei istorice, scrisă cu culoarea revoluției în drămuitorul timpului — 23 August.

Și cu drept cuvînt este așa, căci în anul acesta, ziua de 23 August marchează un punct important pe drumul progresului și al marilor realizări înfăptuite de poporul nostru muncitor, condus de partidul său, în răstimpul relativ scurt al celor 15 ani de la eliberarea țării noastre.

Pentru plastica noastră acest număr mic de ani înseamnă de asemenea un pas uriaș spre o artă superioară, spre o artă vie și contemporană, o artă în care vibrează cele mai adînci și nobile coarde ale marilor posibilități spirituale și creatoare ale poporului nostru. În puținul timp dintre primul și al 15-lea 23 August, pictura, sculptura și grafica au cîștigat în mod hotărît o funcție foarte bine definită ca loc și importanță în procesul marilor și epocalelor transformări socialiste ce se petrec sub ochii noștri.

La fel ca și ceilalți colegi ai mei, întîmpin ziua de 23 August în fața mesei de lucru, căutînd să închin gîndurile, sentimentele și întreaga mea forță de muncă, acestei zile, care înseamnă ceva mai mult decît semnificația obișnuită a unei aniversări sau a unei zile de sărbătoare. Nu vreau să fac nici o precizare prea timpurie asupra lucrărilor pe care intenționez să le prezint pentru a figura în expoziția închinată acestei zile, ele fiind încă în stare de lucru, deci, purtînd încă semnul întrebării asupra reușitei lor. Vreau să spun numai că în ceea ce lucrez, urmăresc permanent să reflect acel element nou, caracteristic epocii noastre. Pe această linie, mă preocupă multe probleme, unele cu o tematică mai bine conturată — cum ar fi bunăoară redarea unui moment din lupta partidului în ilegalitate sau din viața minerilor — alta, cu o tematică mai generală și variată — cum ar fi portrete de oameni ai muncii, oameni de cultură, portrete de copii etc.

Din acest material voi prezenta expoziției acele lucrări care, prin calitatea lor, voi socoti că sînt demne să cinstească această zi însemnată.

BORIS CARAGEA

Sînt fericit să întîmpin cea de a 15-a aniversare a eliberării țării noastre prin muncă asiduă.

Am închinat măreței sărbători monumentul Lenin, destinat orașului București și relieful pentru decorarea Teatrului de Operă și Balet, lucrat împreună cu sculptorița Zoe Băicoianu. În realizarea acestor lucrări — ca și a celorlalte pe care le-am dat în ultimii 15 ani — m-am bucurat de ajutorul Partidului, sprijin neprețuit pentru creația noastră permanentă.

Perspectivele grandioase deschise artei noastre prin actul Eliberării au făcut ca artiștii să contribuie în mod intens la transformările revoluționare ale țării. Să continuăm cu entuziasm această muncă, dînd Republicii noastre toată puterea de concepție și realizare.

C. BARASCHI

Au trecut 15 ani de la actul istoric revoluționar de la 23 August 1944, care simbolizează pentru noi pășirea spre o nouă epocă ce asigură independența și progresul țării noastre.

Într-adevăr, în acești ani, sub îndrumarea Partidului, s-au pus bazele unei societăți lipsite de exploatare, societatea socialistă. Progrese uriașe au fost înfăptuite în toate domeniile. Ele arată capacitatea și resursele inepuizabile ale poporului nostru, care cu ani în urmă a stat sub negura întunericului.

Descătușindu-ne de trecut, noi, oamenii de cultură, am înțeles că arta trebuie să facă parte integrantă din cauza general proletară, să aibă caracter militant, și să contribuie astfel și ea la crearea unei vieți noi. Fie că ne-am extras tematica din ritmul clocotitor al actualității, fie că ne-am luat subiecte din trecut, operele de artă de astăzi, construite după metoda dialectică a realismului socialist, poartă pecetea vremurilor noi.

Zilele premergătoare lui 23 August mă găsesc în atelierul meu, unde lucrări finisate, sau care așteaptă finisarea, mă înconjoară.

Am terminat, nu fără emoție, un cap monumental al genialului ideolog Lenin, străduindu-mă să redau pe cît posibil ceva din personalitatea pregnantă a acestui titan.

Dragostea și stima mea pentru maestrul Mihail Sadoveanu, s-au concretizat prin bustul în bronz, omagiu închinat lui.

De asemenea, busturile în marmură și bronz ale maeștrilor, artiști ai poporului, Niculescu-Basu și Calboreanu, mărturisesc prețuirea mea pentru acești exponenți ai artei romînești. Nu aș putea să închei aceste rînduri, fără să vorbesc de figura luminoasă a Dr. Petru Groza, marele nostru dispărut, al cărui monument l-am terminat zilele acestea.

Lucrările mele viitoare vor oglindi și mai multe aspecte din tumultul vieții noi.

A. ANASTASIU, « Eliberarea » — fragment-tempera. (Casa de Cultură a tineretului din raionul «23 August». Colectiv: Vitalie Nereuţă, Larisa Nereuţă şi Victor Zemlika)

IOSIF COVA, Mulţumim partidului — *afiş-tempera*

CONSTANTIN PLĂCINTĂ, 23 August — *afiş-tempera*

JULES PERAHIM, Întoarcerea partizanului — *gravură*

EUGEN POPA, Gărzi muncitoreşti — *ulei*

ION IRIMESCU, *Patrioți inarmați din Deltă* — *ghips*

MARIUS BUNESCU

Încă din copilărie iubeam construcțiile noi. Eram în clasa a patra primară, pe vremea cînd se construia noul gimnaziu din orașul nostru și mă duceam aproape zilnic spre a vedea cum i se înalță zidurile. Interesul acesta juvenil a crescut odată cu mine ori pe unde am umblat. De aceea, azi, cînd în patria noastră, ca niciodată, se construiește febril la tot pasul, în toate orașele și regiunile, entuziasmul meu nu mai are margini, iar pensula mea, aproape singură — cum cred că se întîmplă și cu condeiele scriitorilor — a început să cînte în culori noile priveliști ale patriei.

În arta mea, ideea aceasta a construcțiilor pentru om și pentru nevoile lui, construcții care schimbă fața pămîntului, clădind o țară nouă, a oamenilor de azi, se reflectă în compoziția « București în construcție », în care se înregistrează cromatic tot noul cuprins în marele șantier al palatului congreselor și al construcțiilor înconjurătoare. Lucrările, în partea aceasta, au început pe la mijlocul iernii, iar eu, cît am putut, m-am luat la întrecere. . . cu muncitorii. De prin februarie însă nu m-am mai putut ține de ei și am rămas la stadiul de atunci, pe care l-am fixat în lunile următoare cît s-a putut mai bine, cu toate posibilitățile mele artistice.

Aceasta e pictura mea pe care o aduc în ansamblul sărbătoresc adunat în cinstea celor 15 ani de la eliberare.

VASILE KAZAR

Anul acesta am început să lucrez la două cicluri de desene. Unul din aceste desene, din ciclul « La mere », înfățișează o fată din Maramureș care muncește la alegerea merelor și le așează în lăzi. Am avut prilejul, nu de mult, să revăd într-o casă din Baia Mare un desen făcut de mine acum vreo douăzeci de ani, înfățișind un subiect asemănător cu cel al desenului amintit mai sus. Cînd compar cele două lucrări este evidentă pentru mine, calea parcursă de către cei mulți, calea oamenilor muncii, care și-au îndreptat spinarea încovoiată de exploatare. Totodată, îmi apare tot atît de evident și drumul pe care l-am parcurs eu însumi spre limpezirea și maturizarea gîndirii mele, drum străbătut nu numai de mine, ci de majoritatea artiștilor noștri.

În lucrările pe care le pregătesc pentru 23 August 1959 se vor găsi figuri care au populat desenele mele de mulți ani încoace. Vreau să-i reprezint din nou pe acești oameni, conduși de partid la biruința lor asupra rămășițelor vechii orînduiri, la victorii tot mai însemnate pe calea construcției pașnice și înfloririi patriei noastre.

Văzute din perspectiva celor 15 ani scurși de la eliberare, faptele își capătă amploarea lor reală, ating proporții de simbol. În sensul acesta, încep să realizez lucrările care mă preocupă în preajma marii aniversări.

H. CATARGI

23 August 1944, a însemnat începutul unui lung proces de transformare în conștiința tuturor artiștilor cinstiți din țara noastră. Ei au avut de ales între două lumi : aceea a trecutului și aceea a viitorului.

Cu sprijinul larg al Partidului Muncitoresc Romîn și al regimului de democrație populară, care a asigurat artiștilor condiții de viață, morale și materiale, nemaicunoscute pînă acum în țara noastră, pictorii, sculptorii și graficienii au înțeles că singurul drum cu adevărat rodnic al creației lor este acela al realismului socialist.

Înainte de 23 August 1944, nu m-am încumetat decît rare ori să pictez figura umană în opera mea, în care predominau peisajul și natura moartă. Datorită transformărilor petrecute și în conștiința mea, m-am apropiat, la început cu sfiiciune, de viața oamenilor muncii. Și am descoperit în acest domeniu, nou pentru mine, atîta frumusețe morală, atîta demnitate umană și atîtea subiecte pasionante de pictură, încît în evoluția artei mele s-a produs o adevărată cotitură. Mi-am dat seama, treptat, că pot realiza și tablouri de compoziție, în care să oglindesc vrednicia și frumusețea muncii libere a oamenilor noi. N-a fost ușor să ajung la aceste rezultate. Dar, pe măsură ce mă apropiam mai mult de realitate, o vedeam cu ochi noi și o pictam cu un sentiment, care îmi dădea satisfacția de a fi și eu alături de cei care alcătuiesc o lume nouă. Am căpătat un avînt și un curaj, care mi-au lipsit adesea în anii tinereții.

Și astăzi, sub impulsul marilor prefaceri din vremea noastră, pot afirma că îmi trăiesc adevărata tinerețe a creației mele, avînd conștiința că ea a fost pusă în slujba poporului.

Iată ce a însemnat pentru mine 23 August 1944.

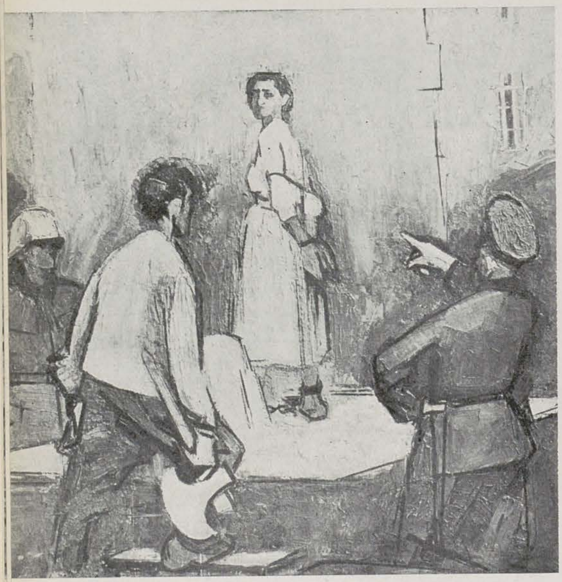

ALEXANDRU CIUCURENCU, Olga Bancic pe eșafod — *ulei*

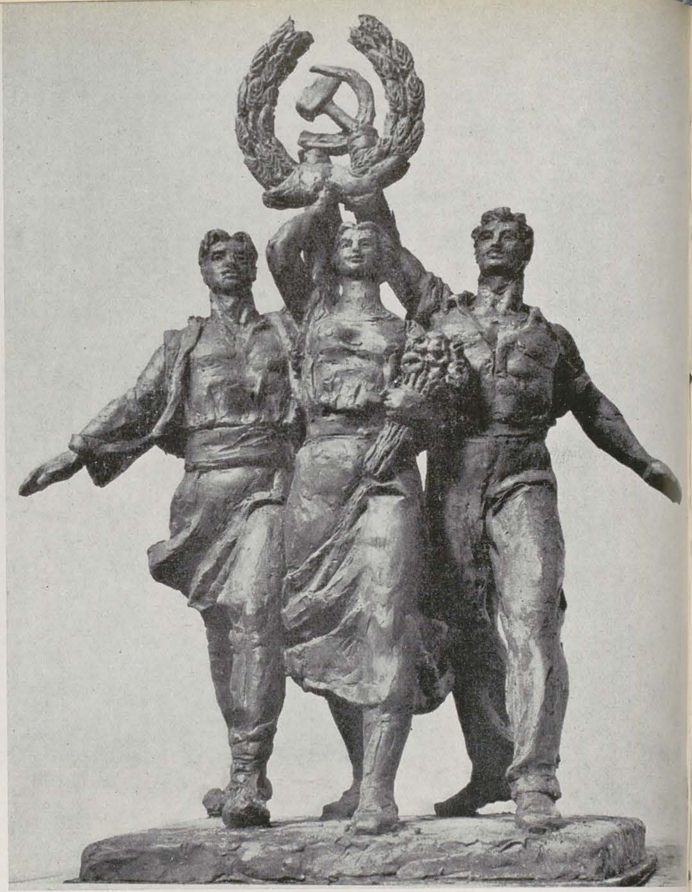

CONSTANTIN BARASCHI, Omagiu Partidului — *bronz*

LUCIAN GRIGORESCU

Dacă aruncăm o privire retrospectivă asupra plasticei romînești de la 1944 și pînă astăzi, constatăm că ea este într-un progres care reprezintă oglinda fidelă a înțelegerii menirii artistului în regimul de democrație populară.

La cea de a 15—a aniversare a eliberării patriei noastre, artiștii aduc prinosul lor de recunoștință Partidului care i-a îndrumat și ajutat — neprecupețit — pentru ca să ajungă la aprecierile cu care poporul muncitor îi răsplătește și pentru primirea entuziastă ce se face picturii noastre peste hotare.

Am în lucru un portret al lui N. Bălcescu și o figură care reprezintă o muncitoare — într-un gest de avînt, conștientă de aportul ei la construirea socialismului în țara noastră. Lucrez de asemenea la o compoziție reprezentînd o scenă de vînătoare, un grup de membri ai asociației generale de vînători și pescari sportivi.

EUGEN POPA

23 August 1959 este pentru noi prilej de confruntare, de verificare, de laudă pentru tot ce s-a realizat în cei 15 ani de la eliberarea țării noastre.

Închinăm acestei zile toate succesele noastre de pînă acum, și gînduri frumoase de viitor. Ași vrea să fiu prezent, actual și să contribui cît de cît la dezvoltarea artei noastre contemporane. Deși am în studiu o lucrare mai mare, legată de o problemă importantă, mai generală, socot că mai actual, mai aproape de preocupările noastre voi fi, dacă în creația mea voi aduce, ceva din tumultul, din zbuciumul creator al oamenilor muncii. Voi pleca la Hunedoara. Acolo am să cunosc oameni noi, am să văd lucruri mărețe, iar tabloul la care lucrez, inspirat din insurecția de la 23 August 1944, doresc să aducă în expoziția închinată zilei eliberării un crîmpei din actul eroic înscris în istorie.

Sînt sigur că artiștii plastici din țara noastră nu vor precupeți nimic pentru a da un spirit înnoitor artei noastre contemporane, închinată poporului și construcției socialiste.

M. H. MAXY

Am fost solicitat să scriu despre ceea ce pregătesc pentru expoziția închinată celei de a 15 — a aniversări a eliberării țării noastre.

Nu vreau să cred că tema aleasă de mine: « Pîinea, pacea », este tema cea mai potrivită.

Dar s-a întîmplat, de mai bine de un an, să fiu preocupat de această temă, și să încerc s-o reprezint, astfel încît, renunțînd la obișnuitele mele teze descriptive — imagini luate din mediul industriei grele, extractive — să încerc o viziune legată mai puțin de o scenă, mai mult de o idee.

Experimental, redarea obiectivă a unei scene — imagine, este dovedită valabilă și are putere de convingere, în măsura în care sinceritatea percepției vizuale este transpusă într-o formă realistă corespunzătoare.

De asemeni, măiestria, adică rezultatul posibilităților de interpretare tehnică a forței de expresie și a intensității de trăire este calitatea care dă imaginei proiectate o valoare de circulație, o valoare emotivă. Astfel, imaginea realistă poate dezvălui conținutul vieții sociale, chiar esența fenomenelor. Ca și mulți dintre noi, caut să răspund problemelor actuale ale realității noi.

Pentru a reuși să îmbin într-o imagine artistică realistă esența și autenticitatea fenomenului, în cadrul unei scene — compoziții anumite, îmi dau seama că este necesar să realizez unitatea dintre veridicitate și conținutul de idei.

Există aici pericolul de a imagina o scenă veridică, de pildă, o scenă dintr-o fabrică de pîine (în speță cazul meu), și în același timp de a introduce o idee... pîinea, adică o noțiune care prin conținut să depășească simpla fabricare (operație ce se realizează zilnic în producție) și care să capete o semnificație aparte, dar nu străină de sensul ei.

Engels sfătuia pe artiști să se ferească de a impune imaginii o tendențiozitate exterioară. E drept, că din însăși alegerea imaginilor, trebuie să reiasă conținutul de idei.

Cu mulți ani în urmă am încercat apropierea, în cadrul unui tablou, a unor scene — imagini diferite, dar care printr-o asemănare de viziune,

ION PACEA, Sondaj la cuptorul electric — *ulei*

hotărau în mintea privitorului o reprezentare mai puternică pentru o anumită idee.

Astfel, felurite imagini care prezintă însuşiri, particularităţi diverse, pot, prin asocierea lor, prin simultaneismul prezentării lor, să trezească, să confirme mai puternic, fiind asociate, o impresie mai completă.

Dacă de pildă, o simplă prezentare a unei scene din fabricaţia pîinii, este asociată cu o altă scenă, care ar înfăţişa o imagine populară cunoscută, în care spectatorul e tratat ca un oaspete căruia i se oferă pîine şi sare, cred că imaginea, dacă reuşesc să o realizez, va putea oferi mai mult decît fiecare scenă în parte.

GHEORGHE LABIN

Cel de al doilea război mondial s-a soldat cu victoria celor care au înfruntat şi zdrobit ofensiva monstruoasă şi disperată a fascismului.

Tributul de sînge, de incomensurabile sacrificii umane şi materiale pe care le-au suportat popoarele Uniunii Sovietice, au salvat omenirea de la continuarea unui trecut întunecat, dureros şi înapoiat.

Eliberarea ţării în urma insurecţiei armate a poporului împotriva robiei fasciste a prilejuit prefaceri istorice în organizarea vieţii noastre politice şi sociale, muncii libere, a dreptăţii, a respectului omului de către om. Şi a dus la fundamentarea unei ere noi.

Reuşita planurilor cincinale a făcut ca standardul de viaţă al oamenilor muncii să crească într-un ritm din ce în ce mai viu, să obţinem succese însemnate pe plan intern şi extern în toate domeniile de activitate, ştiinţa şi arta noastră să se facă cunoscute pînă în ţările cele mai îndepărtate, prin străluciţi reprezentanţi ai culturii noastre.

Aprecierile măgulitoare şi uneori chiar entuziaste apărute chiar şi în presa occidentală, cu ocazia concertelor şi expoziţiilor de artă plastică, realizate în diferite metropole ale Europei, sînt mărturii de necontestat ale înţeleptei conduceri din ţara noastră, a grijei Partidului Muncitoresc Romîn şi a statului democrat-popular faţă de o dezvoltare sănătoasă a creaţiei oamenilor de ştiinţă, literatură şi artă, creaţie pusă în slujba marilor mase muncitoare, în slujba progresului.

Arta plastică se găsea înainte de 23 August 1944 sub ameninţarea descompunerii.

Actul istoric de la 23 August 1944, a repus pe artist în drepturile lui, l-a scuturat din apatia în care accepta resemnat orice umilinţă, i-a redat încrederea în resursele personale, prin atenţia şi interesul cu care este privită astăzi arta şi făuritorul ei, i-au dat un scop, i s-au dat mijloace.

Astăzi, cu adevărat, artistul, crescut în lumina celor mai generoase şi avansate principii de viaţă, poate fructifica tezaurul preţios al unei inspiraţii autentice, cu faţa îndreptată spre aspiraţiile fireşti ale poporului din care face parte, ale oamenilor muncii din toată lumea.

AUREL CIUPE

În trecut Ardealul a fost vitregit în ceea ce priveşte artele plastice. Împreună cu colegii mei Catul Bogdan, Romulus Ladea, Atanase Demian, am desfăşurat o intensă activitate artistică şi didactică. Am contribuit la formarea unei serii întregi de tineri artişti, care astăzi sînt prezenţi cu aportul lor la înflorirea artei din ţara noastră.

Paralel, în aceeaşi perioadă, am organizat expoziţii colective şi personale cu scopul de a forma aici, în Ardeal, un public iubitor de artă. Au fost antrenaţi la aceste manifestări, artişti de seamă fără deosebire de naţionalitate.

Cu toate eforturile făcute, pictura ardeleană nu s-a putut totuşi impune în capitală, unde era concentrată toată viaţa noastră artistică.

Un mare merit al regimului de democraţie populară, condus de clasa muncitoare prin Partidul Muncitoresc Romîn, este acela de a fi mobilizat deopotrivă toate forţele creatoare din ţară, pentru făurirea unei arte strîns legate de popor, de viaţa şi năzuinţele sale.

Astăzi, artiştii din provincie stau alături de artiştii din capitală şi fac eforturi ca să redea în arta lor variatele aspecte ale vieţii noastre noi, care se dezvoltă fără excepţie, pe tot cuprinsul ţării.

Eliberarea ca şi toate celelalte acţiuni revoluţionare care i-au urmat, au făcut ca masele largi să fie interesate în problema artei, sprijinind-o din punct de vedere moral şi material.

Preocupările mele se îndreaptă în special spre peisaj, fără să neglijez însă omul. Caut să redau în arta mea frumuseţile şi caracteristicile regiunii în care trăiesc.

Ce s-a creat în aceşti 15 ani este uluitor.

Cred că n-am răspuns, încă, suficient realizărilor oamenilor muncii din ţara noastră.

SPIRU CHINTILĂ

Sărbătorim a 15-a aniversare a eliberării, 23 August, eveniment care s-a înscris cu litere de foc în conştiinţa oamenilor din ţara noastră. Această zi marchează în istoria poporului romîn un drum nou, un drum luminos, deschis larg pentru tumultosul marş al vieţii, pentru fericirea tuturor, pentru idealul măreţ al construirii societăţii socialiste.

Nu fără emoţie îmi amintesc de acele zile ale gloriosului 23 August 1944, nu fără emoţie îmi amintesc de lupta pornită alături de armata sovietică eliberatoare împotriva fascismului; nu fără emoţie îmi amintesc de toţi aceia care şi-au dat viaţa pentru statornicirea unor noi stări şi relaţii sociale. După atîţia ani, în care am căutat să devin un cetăţean folositor patriei mele, muncind şi învăţînd sub îndrumarea partidului, încă gîndesc la acel 23 August 1944, şi la răspunderea care ne revine nouă, artiştilor plastici, de a reflecta în creaţia noastră patosul eliberării şi cuceririle poporului muncitor îndrumat şi condus de Partid.

Alături de maeştrii artei noastre şi de ceilalţi colegi ai mei, şi eu închin celei de a 15-a aniversări a eliberării patriei o compoziţie, inspirată din lupta gărzilor muncitoreşti în capitală.

CATUL BOGDAN

Nu există artă adevărată în afară de viaţă, şi un artist pentru ca să realizeze o operă cu adevărat creatoare, trebuie să menţină permanent contactul cu viaţa.

M. H. MAXY, Pîine şi flori — *ulei*

PAUL ERDÖS, Tractoristul — *desen în tuş*

Astăzi, o viaţă nouă se desfăşoară în patria noastră, în uzine, pe şantiere, pe cîmpurile gospodăriilor colective. Un om nou se dezvoltă în condiţiile socialismului.

În cinstea lui 23 August pregătesc o compoziţie ce va reprezenta un aspect de muncă în uzină.

Acolo descoperi figura muncitorului nou, în cadrul vieţii lui adevărate, a muncii lui. Are trăsături deschise, sincere, este atent la munca lui, iar privirea lui este neîntrerupt deschisă asupra viitorului. Inteligent şi modest, concentrat asupra muncii şi dornic să vadă tot ce e frumos în viaţă — acestea sînt trăsăturile pe care aşi vrea să le fixez pe pînză.

În atelierele unei fabrici din Bucureşti, m-a impresionat setea de cultură a muncitorului: îl interesează arta, viaţa îi este astăzi deschisă sub toate aspectele ei frumoase. Este datoria noastră, a artiştilor, să răspundem noilor aspiraţii spirituale ale muncitorului prin opere de artă, în care să se reflecte acest aspect al vieţii noi din ţară.

De altfel, consider că în aceasta va consta caracterul clasic al operei realist — socialiste: mijloacele artistice cele mai adînci, mai gîndite, se rezolvă în simplitatea soluţiei — sinteză, accesibilă maselor de muncitori, care au dorinţa, curiozitatea dar şi posibilitatea să pătrundă în frumosul artei.

Am fost mulţumit cînd studenţii Institutului de Arte Plastice « Nicolae Grigorescu » au luat un contact strîns cu muncitorii din fabrici, cînd au expus acolo pînzele lor. Este un ajutor reciproc. Ei, muncitorii, ne dau subiectele pînzelor în care se reflectă viaţa nouă, iar noi le înapoiem bucuria artei.

Odată cu adîncile transformări sociale din patria noastră se transformă şi conştiinţa oamenilor. Arta este un factor important în crearea omului nou. Iar viaţa nouă dă artei conţinutul ei bogat, contemporan. Artistului îi revine sarcina de a scoate în relief, prin forma plastică, această viaţă în continuă creştere, care constitue viitorul patriei noastre.

ANDRÁSSY ZOLTAN

Cu prilejul marii noastre sărbători, a celei de a 15-a aniversări a Eliberării, simt îndoita nevoie de a-mi analiza dezvoltarea de la 1944 încoace, ca artist şi ca cetăţean, şi de a contribui şi eu la sărbătorirea acestui eveniment istoric.

Ca artist, înainte de eliberare, nu puteam avea nici o perspectivă — arta era considerată ca o problemă cu totul particulară, fără nici o importanţă pentru societate.

Pe marele şantier în care ţara noastră s-a transformat de la eliberare încoace, sub conducerea Partidului, în afară de ridicarea măreţelor construcţii ale economiei şi culturii socialiste, se făureşte şi omul nou, socialist. Ca şi în ceilalţi oameni ai muncii, Partidul a sădit şi în cugetul nostru ideile marxism-leninismului pentru ca acestea să-şi arate roadele în munca noastră creatoare. Educîndu-ne, Partidul a deschis un imens orizont în faţa artiştilor creatori, ne-a înălţat, chemîndu-ne şi pe noi la măreaţa operă a construirii societăţii socialiste. Am primit ajutoare şi s-au creat condiţii de muncă fără precedent în istoria ţării noastre. Mi s-a dat prilejul să fac o călătorie de studii în R. D. Vietnam şi să vizitez expoziţia de artă plastică a ţărilor socialiste de la Moscova.

Pentru a mă integra în marele elan patriotic al tuturor acelora care, cu munca şi cu creaţia lor, înţeleg să imprime un caracter deosebit de sărbătoresc marii aniversări, pregătesc două tablouri inspirate de istoria luptei glorioase a Partidului în anii ilegalităţii, izvorîte din amintiri proprii legate de aceste acţiuni de luptă. Este vorba de două scene în legătură cu lupta ceferiştilor în 1933, care mă preocupă de multă vreme. Una reprezintă un aspect al solidarităţii muncitoreşti cu eroicii luptători de la atelierele Griviţa. A doua lucrare înfăţişează o mare demonstraţie de solidaritate proletară care a pătruns pînă în centrul Clujului; precizez că cealaltă lucrare, arată cum soţiile muncitorilor de la atelierele C.F.R. din Cluj se alătură luptei bărbaţilor lor şi se împotrivesc aparatului poliţienesc asmuţit împotriva greviştilor din februarie 1933.

Acestea sînt cele două idei care vor sta la baza compoziţiilor mele: solidaritatea proletară — efectul şi puterea mobilizatoare a grevei conduse de comunişti.

Voi fi fericit dacă voi reuşi să redau şi să tranzmit spectatorilor, impresia de neuitat pe care au produs-o asupra mea aceste două scene prevestitoare ale viitoarelor victorii ale partidului nostru, prevestitoare ale zilei de 23 August 1944, şi ale glorioaselor înfăptuiri din zilele noastre.

OVIDIU MAITEC

Eliberarea ne-a asigurat realizarea visurilor noastre de creaţie, puse în slujba celor mai înalte idealuri ale omenirii.

Acum, cînd sărbătorim marea aniversare a eliberării poporului nostru, am ajuns şi noi să purtăm prima cunună a vîrstelor şi poate şi a realizărilor. Noi, tinerii artişti încadraţi în rîndurile celor care construiesc un viitor fericit, dorim să muncim şi mai mult şi mai bine, conduşi cu înţelepciune şi dragoste de Partidul nostru.

Trăim măreţia muncii şi luptei poporului nostru liber. Am ajuns să ne bucurăm din plin de noile condiţii de viaţă şi să cunoaştem forţele care au dus la posibilitatea creării unei vieţi eliberate de exploatare şi înjosire.

În clocotul acestei vieţi noi, arta are un rol activ, militant, putînd atinge adevărate culmi.

VASILE KAZAR, Preluarea puterii — *tuş*

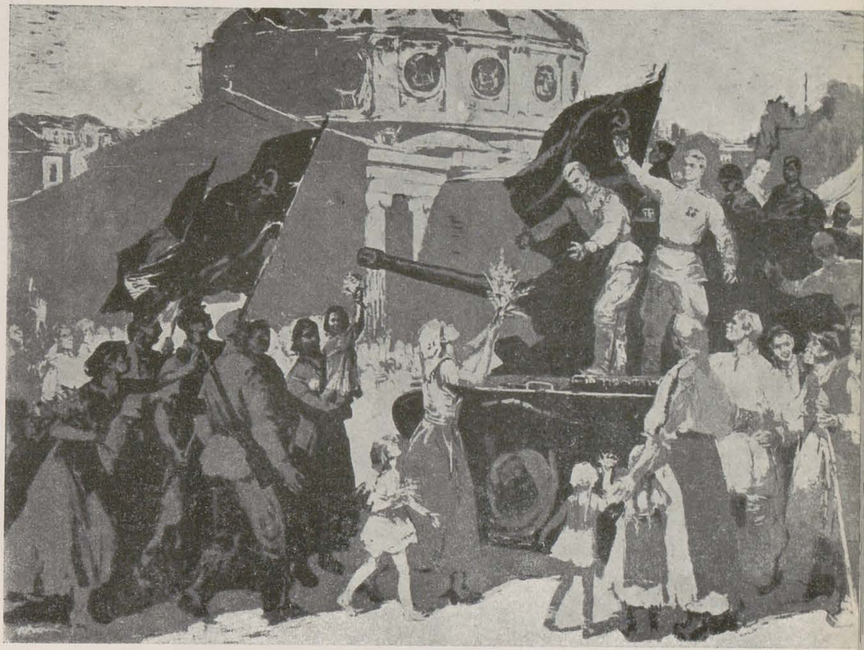

FLORIN RONI NOEL, Pe străzile capitalei în zilele lui August 1944—*tempera*

PAUL ATANASIU, Luptele de la Oradea — *ulei*

SPIRU CHINTILĂ, Insurecţie armată — *ulei*

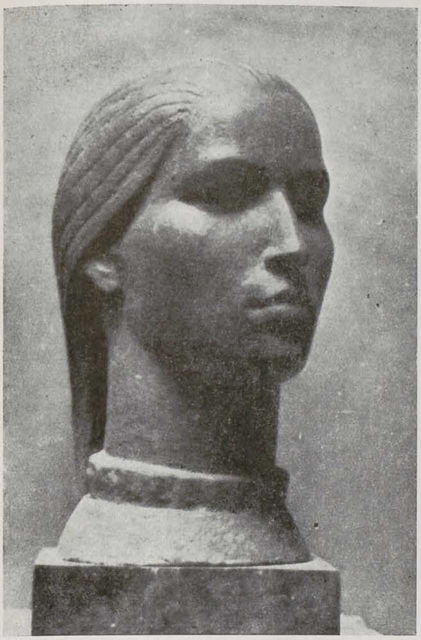

SÁNDOR PUSKÁŞ, Ţărancă

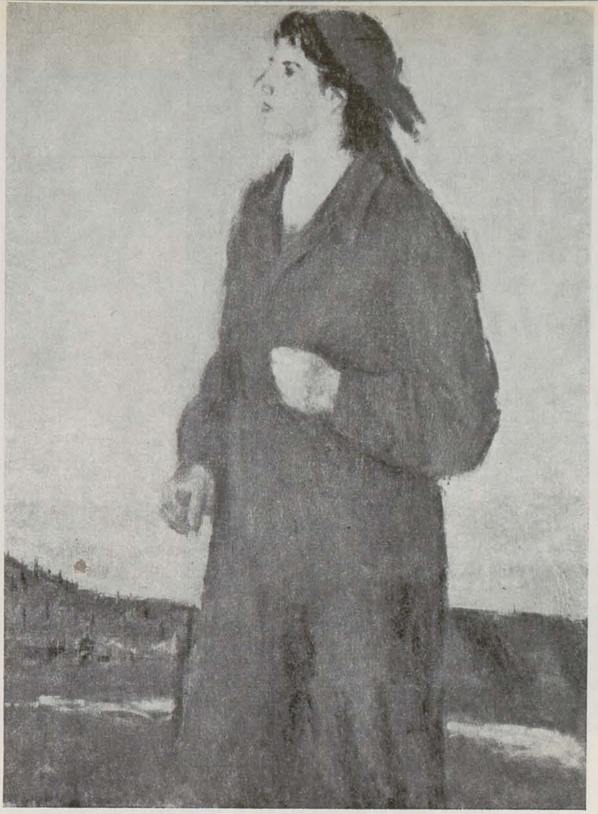

LUCIAN GRIGORESCU, Muncitoare — *ulei*

DAN HATMANU

Frumuseţea şi adevărul sînt trăsăturile caracteristice ale artei realiste create în ţara noastră în anii regimului democrat—popular. Artiştii noştri, crescuţi şi educaţi de Partid, duc o luptă neîncetată pentru cuprinderea mai largă şi mai adîncă, în operele lor, a vieţii clocotitoare de astăzi, pentru eliminarea şabloanelor, a improvizaţiei şi superficialităţii în rezolvarea temelor majore ale contemporaneităţii. Numai legătura vie şi permanentă cu oamenii ce construiesc orînduirea nouă, socialistă, numai însuşirea temeinică a minunatului instrument de investigare a realităţii pe care îl constituie concepţia marxist-leninistă, pot ajuta artistul să înţeleagă cu adevărat esenţa fenomenelor sociale şi să găsească subiectele actuale şi emoţionante pe care altfel le caută zadarnic în umbra atelierului.

Ca şi în lucrările celorlalţi artişti plastici tineri, şi în lucrările mele, m-am străduit să oglindesc noul, munca plină de abnegaţie a omului pentru construirea vieţii noi.

Cei 15 ani de muncă paşnică şi creatoare, au deschis largi posibilităţi artiştilor şi tuturor oamenilor de ştiinţă şi literatură să rezolve cu succes problemele legate de viaţă. Un ajutor nepreţuit l-au primit artiştii noştri de la regimul democrat—popular, prin vizite de studii făcute în Marea Ţară a Socialismului cît şi în ţările de democraţie populară, prin ajutoare de creaţie.

Este necesar a depune toate eforturile pentru a făuri o artă orientată spre popor, capabilă să găsească un puternic ecou în inimile şi minţile oamenilor cărora li se adresează, şi pe care trebuie să-i educe în spiritul adevărului şi al cuceririlor de preţ ce ni le-a prilejuit eliberarea ţării noastre.

PETRU FEIER

Sărbătoarea eliberării patriei noastre prilejuieşte fiecărui cetăţean — indiferent de sectorul muncii sale de zi cu zi — o aducere aminte, o cumpănire în conştiinţa sa pe drumul pe care l-a parcurs timp de 15 ani, participînd la împlinirea vrerilor şi izbînzilor poporului nostru condus de Partidul Muncitoresc Romîn.

Cu toate că nu mă pot mîndri cu succese în creaţia mea, totuşi faptul că mă găsesc în plină frămîntare, în problemele mele de creaţie, constituie pentru mine satisfacţia că mi-am format un crez din studierea şi întruchiparea omului cu frămîntările sale, a omului care luptă, construieşte şi crede în succesele comunismului. Ideologia partidului ne este un îndreptar nepreţuit în făurirea unei arte demne de năzuinţele poporului. În ceea ce mă priveşte, mărturisesc, ea m-a ajutat în acel timp la eliberarea totală de orice influenţă estetică idealistă, la însuşirea concepţiei realist-socialiste în artă.

Sînt convins că împletirea cu succes a celei mai înalte măiestrii artistice cu mesajul adînc uman, trebue să devină esenţa preocupărilor artistului epocii noastre.

Elanul poporului muncitor nu ne poate lăsa pasivi, izolaţi în preocupările noastre de creaţie, fără să zugrăvim cu aceeaşi trudă şi conştiinţă, imagini oglindind izbînzile muncii socialiste.

CORINA BEIU-ANGHELUŢĂ

Schimbarea fundamentală ce s-a produs în viaţa oamenilor muncii de la oraş şi sat timp de 15 ani, de la 23 August 1944, este una din preocupările de bază în munca mea. Astfel, am în lucru mai multe cicluri de gravuri în care încerc să arăt noua concepţie despre muncă, spiritul de colectivitate care uneşte pe cetăţeni într-o acţiune de folos obştesc, creşterea unui om nou într-o societate nouă, socialistă.

Ritmul nou de muncă, acea forfotă a muncitorilor mergînd cu drag şi interes la lucru, destinderea care îi urmează, viaţa plină de bunăstare care li se pregăteşte în statul nostru, iată care sînt obiectivele mele în ciclul de litografii « În oraşul nostru ».

Astfel, în lucrarea « Spre noi construcţii », încerc să redau avîntul, optimismul şi măreţia întregii acţiuni de muncă voluntară a tineretului pe şantierele de construcţii. Grupului compact de brigadieri, profilaţi pe cerul albastru, deşi static, arătînd un moment de regrupare între două acţiuni, am căutat să-i imprim o mişcare de energie şi avînt prin atitudinea trupurilor şi jocul înlănţuit al braţelor, gata de muncă.

De aici a venit şi necesitatea de a pune accentul numai pe acele elemente care aduc o lămurire concepţiei lucrării — figurile brigadierilor, exprimînd forţă conştientă, plină de ardoare şi braţele lor, care sînt puse în slujba acesteia.

Acest conţinut nou al muncii încerc să-l ilustrez şi în alt ciclu de gravuri, avînd ca temă « Uzinele 23 August ». Interesul pe care îl pune muncitorul acum, în anii de la eliberare încoace, în munca sa din uzină, prin întreceri, şi în cabinetul tehnic, prin cercetări şi inovaţii, lupta sa pentru mărirea productivităţii muncii şi a calităţii produselor, sînt principalele fire conducătoare în conceperea lucrărilor mele. Relaţia dintre om şi maşină, stăpînirea ei, constituie de asemenea o preocupare

BRĂDUŢ COVALIU, Vreau pace şi fericire copiilor mei — *ulei*

ANA ILIUŢ, După muncă — *gravură colorată*

de bază în alegerea temei şi tratarea ei. Astfel, în lucrarea « În hala de vagoane », deşi imensa cisternă ocupă suprafaţa cea mai mare în compoziţie, caut ca prin mişcarea imprimată figurilor de muncitori să se vădească relaţia de creaţie care este între muncitor şi obiect.

Prin aceste lucrări, pe care le pregătesc pentru expoziţia de la 23 August, încerc să aduc o contribuţie, pe măsura puterilor mele, la sărbătorirea a 15 ani de la eliberare, 15 ani de eforturi şi realizări pentru făurirea unui ideal nou de viaţă — socialist.

IOSIF BENE

23 August 1944 mi-a dat o confirmare în direcţia preocupărilor mele realiste în artă.

În creaţia mea am căutat să exprim, cu mijloace plastice, viaţa oamenilor de la ţară — mediu în care am crescut şi pe care îl cunosc foarte bine — avînd năzuinţa de a o reda mai fidel, mai veridic.

Am urmărit cu viu interes transformarea socialistă a agriculturii şi am considerat că numai în felul acesta se poate dezvolta agricultura, la o treaptă înaltă — în sensul ridicării nivelului de trai al ţărănimii şi formării unei conştiinţe noi.

Redarea acestor aspecte grandioase mă pune la grea încercare. Pentru a putea înţelege şi reda aceste lucruri măreţe, trebuie să se petreacă şi în noi transformări esenţiale şi să ştim să nu desconsiderăm posibilităţile de înţelegere ale privitorului simplu.

Pentru expoziţia închinată eliberării am pregătit o serie de lucrări, ulei şi acuarelă, conţinînd aspecte bogate din agricultură, cum sînt: « Tîrgul », « Ploaia de primăvară », « Primul la întrecere », « La prăşit », « Construcţie de drum » etc., toate exprimînd viaţa nouă a ţăranilor muncitori.

IOSIF MOLNAR

Întîmpin aniversarea a cincisprezece ani de la Eliberarea patriei noastre cu un sentiment de profundă recunoştinţă faţă de forţele armate care au pregătit şi sprijinit actul istoric de la 23 august 1944. Insurecţia armată a poporului romîn şi ajutorul nepreţuit al armatei sovietice învingătoare ne-au redat libertatea, viaţa, pacea.

Pentru artişti, glorioasele evenimente, urmate de opera de reorganizare a ţării sub conducerea Partidului, au constituit un izvor nesecat de inspiraţie.

Şi eu sînt preocupat să redau, cu toată măreţia şi tumultul ei, ziua aceasta de neuitat — tot ce a însemnat ea pentru noi.

Aşi dori să pot ajunge la nivelul de realizare artistică cerut de această îndatorire, să pot realiza ca într-un afiş, într-o imagine plastică, să simbolizez, în chip sugestiv, frăţia de arme romîno — sovietică, eroismul, jertfele ostaşului sovietic şi romîn, şi să reprezint totodată orizontul luminat de siguranţa unui viitor fericit, unei vieţi libere.

ŞTEFAN CSORVASSY

Cred că nu numai pentru mine ci pentru toţi oamenii de artă din patria noastră, legaţi de poporul muncitor, evenimentul eliberării de sub jugul fascist şi calea nouă pe care a deschis-o constituie o uriaşă cotitură în viaţa şi opera lor.

Pentru mulţi dintre noi, înainte vreme asupriţi şi ca oameni şi ca artişti, acest eveniment are o însemnătate şi mai mare.

De ani de zile mă frămîntă o temă pe care de mai multe ori am încercat s-o realizez, fără să pot fi însă mulţumit. Spiritul înnoitor al artei noastre pe drumul realismului socialist, artă închinată poporului şi construcţiei socialiste, m-a cuprins şi pe mine, ca pe nenumăraţi confraţi de breaslă.

Tema care m-a frămîntat şi m-a urmărit ani de-a rîndul, mi-a dat însfîrşit inspiraţia creării compoziţiei sculpturale, pe care o închin celei de a 15-a aniversări a eliberării. În compoziţia sculpturală pe care doresc s-o intitulez « Comuniştii în ilegalitate » am încercat să modelez un muncitor şi o muncitoare care-şi predau unul altuia manifestele revoluţiei. În plină primejdie a morţii, încolţiţi de copoii siguranţei şi ai gestapoului, luptătorii din ilegalitate, prin luminarea şi mobilizarea la luptă a poporului, au pregătit, pas cu pas, măreaţa zi de 23 August. Ştiu că mi-am asumat o răspundere grea alegînd o astfel de temă. Ştiu acest lucru, fiindcă întregul nostru popor are o preţuire deosebită faţă de eroii clasei muncitoare, fiecare om al muncii are o imagine limpede asupra luptei eroilor săi pe care-i cinsteşte. Nu-i uşor să înfăptuiesc această imagine în forma lapidară a sculpturii. Am simţit totuşi un imbold irezistibil pentru a o crea. Mă străduiesc ca în forma de exprimare plastică dată să reuşesc să insuflu conţinutul sentimentelor şi gîndurilor mele în legătură cu tema abordată, şi în acest fel să pot reuşi să întîmpin cea de a 15-a aniversare a eliberării cu pioşenia artistului care a primit totul de la popor şi închină tot ceea ce are mai bun poporului său.

GHEORGHE IVANCENCO

Pregătindu-mă pentru expoziţia anuală din anul acesta, mi-am propus să exprim, prin lucrările ce le voi expune, gîndurile şi sentimentele mele cu privire la însemnătatea zilei de 23 August şi a ceea ce a urmat acestei zile de cotitură din viaţa şi istoria ţării noastre.

CORINA BEIU-ANGHELUȚĂ,
Spre noi construcții — *gravură*

Schimbările ce s-au produs de atunci pînă acum sînt multe și însemnate și, desigur, ar fi fost imposibil să le cuprind pe toate într-un număr de numai 5 gravuri. M-am fixat deci asupra momentelor pe care le-am considerat ca cele mai importante, menite să ilustreze acești 15 ani de prefaceri, încercări și realizări, greutăți și luptă entuziastă pentru un viitor și o viață mai bună.

M-am oprit la următoarele cinci subiecte: Insurecția armată, reforma agrară, reconstrucția, naționalizarea industriei și electrificarea țării. Unei teme complexe i se cere o ilustrare și o formă plastică majoră. Pentru artistul plastic aici încep greutățile, munca asiduă, tristețea nereușitelor sau bucuria unui rezultat bun, stări sufletești prin care treci totdeauna cînd încerci să faci o lucrare de care vrei să nu-ți fie rușine. Să vorbesc despre rezultatele încercărilor și muncii mele nu mi-aș permite. Sper că în locul meu vor vorbi lucrările, și asta în cazul cînd vor fi destul de bune ca să apară pe pereții expoziției.

ISZAK MARTIN

Ziua de 23 August 1944 a fost un eveniment de mare însemnătate istorică pentru poporul nostru muncitor.

Victoria asupra barbariei fasciste, asupra asupririi poporului, a făcut să renască forțele oamenilor muncii. Nu pot fi uitate clipele mărețe cînd insurecția armată a poporului și sprijinul Armatei Sovietice ne-au redat viața, pacea. S-a început o viață nouă, cînd fiecare dintre noi a trebuit să contribuie la formarea acestei epoci în toate aspectele ei. În noile împrejurări, nici arta n-a putut să rămînă în cadrul ei vechi. În era construirii societății socialiste, arta a primit un conținut care reflectă transformările vieții noastre. Ideile noi, învățăturile marxist-leniniste au transformat conștiința noastră, modul de a vedea realitatea. Aceste aspecte noi, înfăptuirile mari ale societății socialiste ne-am străduit să le oglindim în operele noastre.

Realizările mărețe pe tărîm politic, economic — social și cultural în anii democrației populare, sub conducerea Partidului m-au interesat profund și am încercat să redau în operele mele aceste mari fapte și astfel să contribui la marea operă creatoare, la construirea socialismului în patria noastră.

Pentru mine, izvorul artei este realitatea. Luptînd pentru viitorul nostru fericit, simt necesitatea legăturii cît mai strînse cu viața, căci numai în acest mod pot crea opere de artă care să slujească într-adevăr progresului.

Pentru a-mi exprima simțămintele față de marea zi eliberatoare, recunoștiința și omagiul față de toți luptătorii care au contribuit la marea noastră victorie, lucrez la o statuie înfățișînd măreața clipă a Eliberării.

ELLA CANCICOV

Ziua de 23 August 1944, este una din cele mai însemnate date din zbuciumata istorie a poporului romîn, în lupta sa pentru libertate și independență națională, și fără îndoială cea mai luminoasă.

După eliberare, oamenii muncii de la orașe și sate au început să-și construiască cu hotărîre o formă nouă de viață.

De aceea și în domeniul artelor plastice, inspirația a început să se adape de la izvorul de viață nouă, de la clasa muncitoare pe care trebuia să o servească și s-o reprezinte.

Noua mișcare artistică nu putea fi decît realistă, reflectînd în toate manifestările, formele sociale noi. Astfel s-a născut realismul socialist ca unică preocupare și scop în artă.

Arta autentic romînească și folclorul popular au devenit o sursă inepuizabilă de inspirație pentru artiști, în sfîrșit, descătușați de formalismul înțepenit, burghez, sau de naturalism.

Pornind cu entuziasm pe noua cale pe care o deschideau luminos învățăturile marxist-leniniste în artă, calea pe care de mult o simțeam ca singura realitate valabilă, am căutat și eu să creez lucrări de o factură cu totul nouă în arta legătoriei artistice de carte, ca și în tot domeniul decorației în piele.

În afară de carte, care presupune o temă dată, un conținut care așteaptă să fie exprimat, în celelalte lucrări, mi-am căutat inspirația în bogata moștenire a artei populare romînești.

Cu aceste realizări și năzuințe, întîmpinăm cea de a 15—a aniversare, angajîndu-ne și noi, artiștii din domeniul artelor decorative, să ne îmbunătățim din ce în ce mai mult creația în spiritul victoriilor neîncetate ale poporului muncitor.

ANA ILIUȚ

Viața care pulsează în fabrici și uzine, cu multiplele ei preocupări: făurire de bunuri, înnoire, creștere, perfecționare și în mijlocul ei omul — iată un domeniu vast de cercetare și cunoaștere aprofundată, izvor de posibilități nesfîrșite de muncă și afirmare, pentru artistul zilelor noastre.

Prin ciclul de gravuri în linoleum, ce-l pregătesc pentru 23 August, voi încerca să redau cîteva aspecte de la fabrica de confecții «Gheorghe Gheorghiu-Dej»: « Croitori », «La mașini de cusut», «După muncă», « Călcători ». Totodată, voi prezenta cîteva lucrări din viața celor mici de la Căminul fabricii « Gheorghe Gheorghiu-Dej ». M-a atras de asemenea, în mod deosebit, viața culturală a muncitorilor acestei mari unități socialiste. În această direcție pregătesc lucrări reprezentînd tineri asistînd la desfășurarea unui spectacol la căminul cultural; copii care

PETRE ABRUDAN, La împărțitul rodului — *ulei*

se pregătesc să meargă la grădiniță; oamenii care construiesc prin muncă voluntară o grădiniță de copii.

Cu aceste preocupări, întîmpin cu toată însuflețirea măreața sărbătoare a lui 23 August — ziua eliberării țării noastre de sub jugul fascist — căreia îi închin întreg avîntul meu creator în dorința de a putea reuși să fiu la înălțimea sarcinilor ce ne stau în față.

PAUL ERDÖS

15 ani liberi — în slujba poporului!

Cîtă luptă și trudă pentru a putea porni pe drumul realismului — socialist, adevăratul drum al artei. Entuziasmul nostru e inepuizabil. Artistul Romîniei socialiste este neobosit în oglindirea, prin toate manifestările lui artistice, a orînduirii sociale noi și aspirațiilor poporului.

Îmi amintesc de ceea ce a fost acum 15 ani, cînd mă chinuiam în brațele nimicitoare ale fascismului — și acum, prin grija Partidului, forța conducătoare a poporului muncitor, sînt artist și om respectat. Oare există un sentiment mai înălțător pentru un artist decît acela de a putea reda prin penel, daltă sau creion viața poporului, constructor al vieții noi? Cu sentimentul adînc al solidarității umane, mă apropii de omul muncii, de minerul din Săsar, de țăranul din Oaș — fii ai poporului eliberat, de patria mea.

Cu aceste gînduri am început crearea seriei de cinci tablouri închinate aniversării eliberării. Vreau să înfățișez satul socializat, starea sufletească a acelora care așteaptă marea sărbătoare — cum se pregătește tractoristul, colectivistul pentru al 15—lea 23 August liber.

Un desen, portretul monumental al unui țăran cu coasa în mînă, ne spune: a noastră e viața, al nostru e pămîntul — nu mai există exploatare! Al doilea desen reprezintă un tractorist, care-și pregătește tractorul pentru manifestație. Pe lîngă acestea mai desenez o serie de portrete ale minerilor din Valea Roșie — al căror deputat sînt în Sfatul Popular al orașului.

Cei 15 ani de libertate ne obligă ca, alături de popor, să luptăm mai departe — împreună cu el și pentru el — pentru înfăptuirea celui mai frumos vis al omenirii — pentru pace!

Simt că în lupta noastră uriașă și nobilă sînt alături de noi artiștii lagărului păcii și ai lumii progresiste, care au încredere în viitorul fericit al omenirii.

BRĂDUȚ COVALIU

Împreună cu ceilalți artiști plastici din țara noastră, mă pregătesc să particip la expoziția ce va avea loc în cinstea celei de a 15-a aniversări a eliberării. Voi prezenta în cadrul acestei expoziții o serie de lucrări închinate omului de azi, omul care privește cu încredere și hotărîre viitorul, muncind cu entuziasm în fabrici, uzine și pe șantiere. Caut, totodată, în lucrarea « La cercul literar al uzinei », să prezint viața nouă a muncitorilor în condițiile actuale: interesul și dragostea muncitorilor pentru învățătură. Lucrarea reprezintă un grup de muncitori în biblioteca uzinei, citind și discutînd în colectiv creațiile valoroase ale literaturii noastre. De asemenea, în lucrarea « Cazangeria Grivița Roșie », am arătat efortul colectiv în care se desfășoară munca, ritmul ei trepidant, unitar, conștient, pentru obținerea unei producții mărite. În lucrarea « Vreau pace și fericire copiilor mei », am căutat să sintetizez sentimentul de dragoste gingașă pentru copii și dorința vie și hotărîtă pentru pace a mamei, a femeii, ca și a tuturor celor care doresc sincer pacea în lume. Această lucrare e menită să completeze, prin dragostea de viață și pace, prin privirea aruncată în viitor, tabloul pe care l-am realizat anul trecut și care reprezenta grozăviile războiului. Am, de asemenea, deplin realizat un aspect de pe un șantier de construcții, unde se poate vedea un fragment din iureșul în care se clădește peste tot în patria noastră. Cred că la expoziție mă voi prezenta și cu un peisaj, care să reprezinte un colț din frumoasa noastră patrie.

Noi toți cei care alcătuim detașamentul artiștilor plastici din țara noastră, ne străduim să realizăm o artă realistă, plină de clocotul vieții. O artă închinată păcii și viitorului luminos al omenirii.

EMILIA DUMITRESCU

Arta noastră trebuie să vorbească prin imagini și culoare. Dar cum să faci acest lucru, pe ce cale trebuie să mergi, ce mijloace se cer folosite, unde să găsești izvorul dătător de încredere și forță creatoare? Să slujești vieții, poporului muncitor, constructor al socialismului, iată imperativul, cheia care dezleagă toate întrebările. Anii de după eliberare au risipit cețurile îndoielilor și în frontul construcției noi, penelul, dalta și penița și-au găsit loc de cinste în luptă, alături de strung, mistrie și tractor. Așa m-am apropiat de înțelegerea însăși a sensului creației mele, a perspectivei ei.

De la imagine la culoare, de la concepție la conținut, climatul realizat de regimul nostru se reflectă și în lucrările mele.

Am iubit și înainte lumea puțin cunoscută a apelor, a bălților, decorul lor mut și trist. Zori și amurguri, sălcii înnegurate și luciri de ape însorite, au fost mereu, în creația mea din trecut, dar lipsite de clocotul pasionant, răscolitor, înnoitor, al muncii și luptei omului pentru a zmulge din acest domeniu bogățiile ce-i aparțin lui. Tocmai în acest efort eroic, în acest patos necunoscut, am descoperit acel romantism al zilelor noastre, acel dinamism al vieții care îi e propriu și care azi își pune pecetea de faptă înnoitoare.

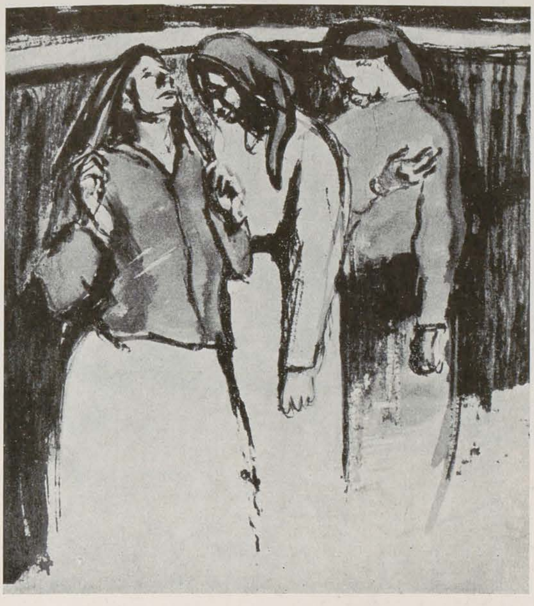

CONSTANTIN BACIU, Ilustrație la « Balada tovarășului căzut în ilegalitate împărțind „Scînteia" » de Victor Tulbure — *desen*

CORNELIA DANEȚ, Sudorul — *gravură*

CORNELIA DANEȚ

Însuflețită de sentimentul puternic de dragoste pentru popor și de realizările lui mărețe, arta noastră de după 23 August, eliberată de influențele nefaste ale condițiilor din trecut, folosindu-se de metoda realismului socialist, merge spre o dezvoltare din ce în ce mai înfloritoare. Dînd mult avînt creației artistice, această metodă îi îndreaptă pe artiști spre o legătură cu realitatea, cu viața și munca celor ce construiesc noua societate.

Avîntul datorit noii orientări, nu întîrzie să-și arate roadele, făcînd să apară o serie de realizări importante ale artei realiste, atît în grafică cît și în pictură și sculptură.

Tineretul prezent prin participarea sa la evenimentele de după eliberare, s-a manifestat pozitiv la numeroase expoziții, alături de cei vîrstnici. Deși nu are siguranța proprie unui artist care și-a găsit drumul, tineretul trebuie să aducă rezultate bune, printr-o muncă asiduă, prin însușirea unei culturi serioase.

Pentru mine viața ce pulsează năvalnic în jur e un prilej continuu de observații și căutare, de înțelegere a adevărului. Ceea ce încerc să realizez pentru expoziția de grafică, este de mult conturat în mintea mea.

Anul acesta, atenția mi-a fost atrasă îndeosebi, de marile construcții care se ridică în toată țara. M-a impresionat, de asemenea, elanul brigăzilor de tineret. Un alt aspect pe care l-am cunoscut cu ocazia documentării și care va constitui un motiv pentru realizarea unei gravuri, este activitatea petroliștilor la o sondă în foraj.

În ceea ce privește exprimarea plastică, problema la care vreau să ajung este aceea a găsirii unității compoziționale, folosind contrastele. Gravura în linoleum și lemn, este un limbaj pe care încerc să-l descifrez, să-l înțeleg și să-l folosesc în aceste lucrări, fiindcă, prin specificul ei, constituie un gen de creație cu o posibilitate nemăsurată de pătrundere în masă.

TRAIAN VASAI

Cei 15 ani de la eliberarea patriei noastre, constituie un bilanț grandios de realizări și transformări, ce ne dau certitudinea unui viitor luminos și mîndria de a ne putea numi constructorii vieții noi, luptători pașnici, slujind cu entuziasm și demnitate o orînduire nouă, superioară.

Arta noastră nouă se îmbogățește tot mai mult, alimentîndu-se la izvorul vieții clocotitoare de pe întreg cuprinsul țării noastre, imens șantier, pe care cresc și se călesc oameni noi, cu o conștiință nouă, socialistă.

În nenumăratele călătorii pe care le-am făcut, cele mai multe cu scopul de a mă documenta, de a afla în mod direct și nemijlocit, succesele oamenilor muncii din țara noastră și cît mai mult despre viața nouă a acestor oameni, mi-am întărit convingerea că am fericirea să fiu martor și participant al unor acțiuni fără precedent.

La expoziția ce se va deschide cu prilejul acestei aniversări, voi participa cu un ciclu de gravuri inspirate « *din viața nouă a țăranilor și muncitorilor* ». M-am străduit să oglindesc înrîurirea pe care o are transformarea socialistă a agriculturii asupra traiului și preocupărilor țăranului muncitor, trezit la o viață plină de sens și omenie. Acest ciclu l-am deschis de fapt, cu seria de gravuri cu care am participat la expoziția țărilor socialiste de la Moscova și la anuala de grafică din 1958, gravuri inspirate din munca metalurgiștilor de la Reșița.

Ciclurile grafice, capabile să evoce crîmpee de viață și de muncă, idei și sentimente, într-o suită de imagini, fiecare în parte avînd valoare și caracter de lucru de sine stătător, oferă în înlănțuirea lor tematică, conceptională și de stil, o vedere de ansamblu, realizînd sinteza unor activități multiple, a unei vaste game de idei și sentimente ce converg spre o acțiune unică, importantă. Desfășurarea aceasta de secvențe, aproape cinematografică, imprimă o mișcare în plus, dînd mai multă forță de convingere imaginilor, sporindu-le eficacitatea. În acest mod, gravura capătă potențe definitorii, afirmîndu-și caracterul de artă majoră și militantă.

Pe acest drum, grafica și gravura în special, întîmpină cea de a 15—a aniversare a eliberării patriei noastre cu importante realizări.

CONSTANTIN BACIU

Pentru ziua de « 23 August », lucrez un ciclu de opt desene inspirate după « Balada tovarășului căzut în ilegalitate împărțind Scînteia », de Victor Tulbure. Imaginile poetice, plăzmuite de autorul cărții, corespund — ca să zic așa — pe deplin simțămintelor și viziunii mele plastice. Mai mult încă, această operă literară m-a făcut să înțeleg și mai bine, cum la rîndul ei, opera de artă plastică nu trebuie să-ți spună doar atît cît se poate vedea din cuprinsul imaginii. Dimpotrivă, aceasta trebuie să mai conțină și acea punte de trecere, pe care, gîndul privitorului să pășească spre înțelegerea și a altor probleme sociale, profunde și cuprinzătoare în idei și sentimente, legate de soarta poporului și de istoria vieții sale, trecută sau prezentă. De cum am citit acest volum, trecutul de luptă al poporului nostru pentru înlăturarea jugului exploatării mi-a frămîntat deseori imaginația.

Aceste desene le consider premizele unor preocupări de viitor. Prin ele voi încerca să aduc prinosul meu de recunoștință, tuturor acelora care și-au jertfit viața în anii ilegalității, răspîndind cuvîntul Partidului în rîndurile oamenilor muncii, sau au suferit de pe urma

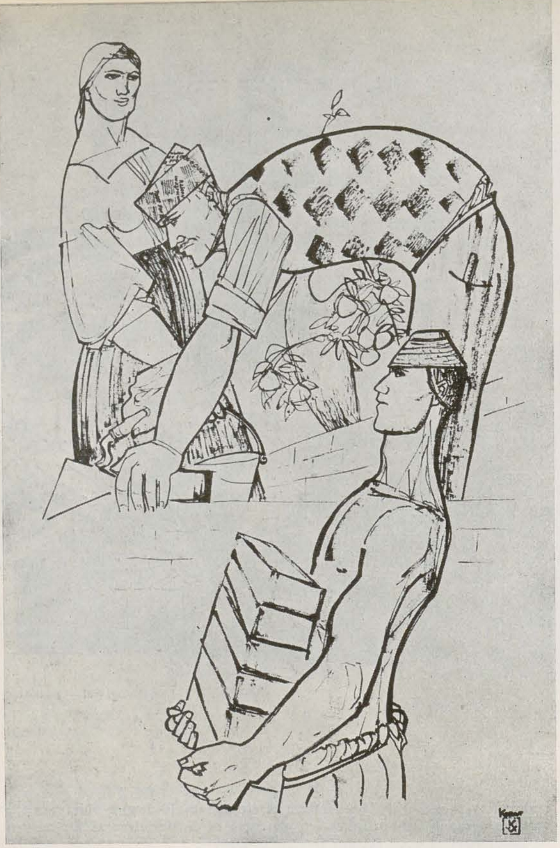

TRAIAN VASAI, Delegate la Congres — *desen*

VASILE KAZAR, Se construiește in sat — *desen in tuș*

unui trecut întunecat și n-au ajuns să vadă măreața zi a eliberării patriei. M-am oprit mai puțin asupra întruchipării plastice a unui erou anume; eroul imaginilor mele este un simbol al omului simplu, luptător, conștient și încrezător în zorile luminoase ale unei vieți noi.

PETRE ABRUDAN

Însuflețit de problema transformării socialiste a agriculturii, m-am orientat în creația mea spre aspectele variate din viața nouă a satelor noastre. Lucrarea « La împărțitul rodului », realizată în cinstea zilei de 23 August, este inspirată de momentul în care un cetățean colectivist, conștient, mîndru și mulțumit, își transportă spre casă partea ce i se cuvine din recolta bogată a gospodăriei colective. Țărănimea muncitoare a scăpat de nemiloasa exploatare a moșierimii.

Închin această lucrare marii sărbători a evenimentului eliberării patriei de sub jugul fascist, eveniment care constituie, în istoria poporului, piatră de hotar și izvor al tuturor izbînzilor ce duc spre socialism.

ȘTEFAN BARABAȘ

Se împlinesc 15 ani de cînd scumpa noastră patrie, s-a eliberat de sub jugul fascist, prin insurecția armată a poporului și cu sprijinul glorioasei armate sovietice. În această scurtă perioadă, țara noastră a suferit transformări radicale, fără precedent în istorie.

Aceste transformări generale au avut influență și asupra vieții și creației artiștilor. În nici o țară din lume, în afară de Uniunea Sovietică și de țările de democrație populară, artiștii plastici nu se bucură de sprijinul guvernului și nu li se asigură condițiile necesare existenței și creației.

În lucrările lor, artiștii se străduiesc să oglindească viața oamenilor muncii de la orașe și sate și luptă hotărît pentru construirea socialismului.

În cinstea celei de a 15-a aniversări a eliberării, intenționez ca în actualele mele lucrări să redau, în mod cît mai realist cu putință, viața oamenilor muncii din fabrici și uzine. În felul acesta, înțeleg să reprezint clocotul vieții noi din țara noastră și să-mi slujesc poporul.

ION PACEA

Vorbind despre noi înșine, despre activitatea noastră — pe care îndrăznim s-o numim creatoare — trebuie să ne oprim de la bun început la ceea ce ni se pare deosebit de important, mai ales cînd ne referim la noi, artiștii tineri: condițiile de muncă. Cum tot ceea ce gîndim, credem și lucrăm este nou, noi sînt și condițiile de viață, condițiile noastre de muncă. Deși pentru contemporani aceste condiții par firești și deci pentru mulți dintre ei ar fi inutil să le amintim, ele sînt însă atît de strîns legate de activitatea noastră încît prin comparație cu traiul de altădată al pictorilor noștri, apar extraordinare și merită toată atenția.

În zilele lui August 1944 toată nădejdea ne-am pus-o, în marile transformări sociale din țara noastră. Și nădejdea nu ne-a fost deșartă. Artistul este astăzi prețuit, onorat, răsplătit pentru munca lui. Artistului i se acordă astăzi mare încredere, avînd puse la dispoziția sa ateliere, case de creație, case de odihnă, călătorii de documentare în țară, vizite peste hotare, expoziții — fără să mai vorbim de concursuri, premii, onoruri, titluri de cinste.

Anii regimului de democrație populară au deschis creatorilor perspective largi de dezvoltare și afirmare. Tinerii pictori, sculptori și graficieni primesc comenzi de stat pentru compoziții. Colective formate în majoritate de tineri artiști lucrează la decorarea caselor de cultură ale tineretului din Capitală. Hotelurile și restaurantele de pe litoral, casele de odihnă din stațiunile balneo-climaterice reprezintă viitoare șantiere de creație pentru artiști.

EMILIA DUMITRESCU, Macarale in portul Constanța — *desen*

IOSIF MOLNAR, Cincisprezece ani de la eliberare — *afiș*

Cum răspundem încrederii și aprecierii de care ne bucurăm, încrederii și aprecierii pe care ne-o acordă poporul muncitor, Partidul și Guvernul? Străduindu-ne să fim demni de această grijă cu care sîntem înconjurați prin creare de opere de un real folos pentru viața poporului nostru, inspirîndu-ne din actualitate, căutînd să oglindim în lucrările noastre marile transformări prin care trecem, slujind, prin artă, construirea socialismului în patria noastră. Alăturîndu-mă elanului general voi încerca să mă prezint la expoziția organizată în cinstea aniversării Eliberării, cu lucrări care să oglindească preocupările mele — lucrări inspirate din actualitate.

Una dintre acestea nădăjduiesc să fie compoziția de dimensiuni mai mari, intitulată « Oțelari », la care lucrez de mai bine de un an de zile. Ea va cuprinde un aspect din viața turnătorilor de la Complexul C.F.R. « Grivița Roșie »: un moment într-unul din ateliere, la cuptorul încins, înainte de a i se da drumul oțelului...

...Și, dincolo de aceste rînduri, cred că despre noi, despre activitatea noastră, mai bine de cît noi înșine pot să vorbească lucrările noastre.

FRANCISC FERCH

Ceea ce m-a preocupat în mod deosebit înainte de 23 August 1944, în calitate de pictor, a fost peisajul, dar mai ales viața țăranilor bănățeni. Dependența artei din trecut de gustul mic burghez m-a silit să nu pot înfăptui ceea ce doream și simțeam pentru acest colț de țară și pentru oamenii în mijlocul cărora am trăit zi de zi.

Condițiile pe care ni le-a creat regimul de democrație populară au constituit pentru mine un permanent imbold în creație. M-am străduit și mă străduiesc să realizez ceea ce în trecut doar nădăjduiam. Mai mult decît atît, astăzi se găsesc în cadrul preocupărilor mele viața nouă de pe plaiurile mănoase ale Banatului, înfrățirea minorităților naționale, strădania comună a tuturor oamenilor muncii din acest colț de țară. Cred că « Tractorista », « Prietenie », « Părerea lui », « Punct S.M.T. », « Ogor nou » și alte lucrări se încadrează pe deplin în această viziune.

Consfătuirea de la Constanța, lucrările de hidro-ameliorație, inițiate de partid, au alcătuit subiectul uneia dintre ultimele mele lucrări. Entuziasmul pe care l-am constatat pe șantierele regiunii Timișoara, și care m-a însuflețit și pe mine, entuziasm care oglindește în mod grăitor atașamentul maselor față de politica Partidului Muncitoresc Romîn, m-a determinat să transpun toate acestea în pictură. Lucrarea mea o închin celei de a 15-a aniversări a eliberării patriei noastre și muncii comune pe care minoritățile naționale din colțul de țară în care trăiesc, o depun alături de poporul romîn pentru făurirea socialismului.

ANDREI ORGONAȘ

Fiu al unui țăran muncitor, am muncit aproape 15 ani ca turnător în bronz. Dorul de a învăța, de a mă ridica părea un vis neîndeplinit, fiindcă în orînduirea trecută porțile școlii erau închise pentru un fiu de proletar.

A venit însă 23 August 1944, ziua eliberării! A venit prin jertfa de sînge și viață a eroilor, și lupta milioanelor de fii truditori ai clasei muncitoare. Zi măreață și scumpă, care și mie mi-a dat mult și mă obligă la multe. Acesta este simțămîntul meu adînc.

Oameni ai muncii din toate domeniile vieții depun un efort eroic pentru un viitor mai luminos.

Misiunea artistului de azi este să sprijine și să reflecte cît mai puternic, cît mai veridic, această luptă grandioasă. Să arate, prin mijloacele sale, toată măreția tipului nou de om, care pășește cu curaj și abnegație, înfruntînd orice greutate, sub conducerea încercatului său Partid, pe drumul luminos al lui Marx, Engels, Lenin.

Fiu al poporului, eu trebuie să sprijin prin arta mea năzuințele și idealurile de pace, muncă și progres ale acestuia. O fac cu profundă convingere, deoarece cred că și contribuția mea va ajuta la atingerea scopului final al omenirii: societatea comunistă, în care va domina dreptatea, libertatea și pacea!

OCTAVIAN ILICA

Întîmpinînd aniversarea a 15 ani de libertate, scriu aceste rînduri cu emoţie. Nu pot uita asuprirea, exploatarea şi dezmăţul — apanaje ale fostului regim burghezo-moşieresc. Nu pot uita chipul muncitorului pe care l-am zărit într-un atelier de forjă, acum mai bine de 15 ani — chip de om obidit, stors de mizeria exploatării nemiloase, conştient de inutilitatea muncii sale, menită să asigure huzurul unor indivizi odioşi. Dar, în ochii lui se putea citi hotărîrea de a răsturna acea orînduire nedreaptă, de a distruge fără milă tot ce-i putred.

Cu totul altul este profilul forjarului de astăzi, care exprimă în mod clar şi pregnant trăsătura dominantă a vieţii noastre actuale, bucuria muncii libere, conştiente, pentru măreţul scop al construirii socialismului.

Încercînd să mă situez pe poziţiile înaintate ale realismului socialist, sînt mereu preocupat de redarea vieţii înconjurătoare, a adîncilor transformări care se petrec, zi de zi, în ţara noastră. Reflectarea clocotului vieţii noi, clocotul unei vieţi libere, reflectarea bucuriei muncii, a conştiinţei înaintate a omului nou, le voi concretiza în bustul compoziţional al unui forjar — aceasta fiind contribuţia mea la expoziţia închinată celei de a 15-a aniversări a eliberării patriei noastre.

SÁNDOR PUSKÁŞ

Simbol al măreţelor realizări înfăptuite de minunaţii oameni ai muncii conduşi de Partid, simbol al marii prietenii cu Uniunea Sovietică, ziua de 23 August 1959 este întîmpinată de fiecare artist plastic cu bucuria fără margini împlinită de viaţa luminoasă a celor 15 ani de la eliberare.

Nouă, artiştilor plastici, ne revine nobila misiune să ilustrăm prin lucrările noastre măreţia timpurilor pe care le trăim, frumuseţea omului eliberat de exploatare, a omului care luptă pentru făurirea unui viitor luminos ţării noastre. Alături de realizările prezentului se cuvine însă să înfăţişăm pilda anilor de luptă, a anilor de grele suferinţi, a anilor eroicelor încordări ale clasei muncitoare, pentru ca exemplul lor să ne însufleţească şi mai mult elanul de azi.

Personal pregătesc pentru expoziţia de artă plastică, ce se va deschide în cinstea zilei de 23 August, un proiect de monument închinat eroicelor lupte ale minerilor de la Lupeni, din 1929.

La Lupeni am coborît în mină, am cunoscut mineri — tineri şi bătrîni — oameni a căror măreţie am înţeles-o şi am admirat-o fără rezerve abia în momentul în care i-am văzut muncind. Impresia a fost copleşitoare. Eroismul muncii minerilor nu poate fi cuprins de nici o epopee, de nici o simfonie, de nici o sculptură. Este ceva care trece dincolo de puterea exprimării.

Am cunoscut îndeaproape mineri dintre cei care au luat parte la luptele din 1929. Le-am făcut portretul încercînd să exprim măcar o parte din măreţia lor lăuntrică. Am înţeles că nici o sarcină nu poate fi mai nobilă pentru un artist decît înfăţişarea unor asemenea oameni al căror eroism de fiecare zi este îmbrăcat în simplitatea cinstită a unor suflete calde.

Acum mă aflu angajat într-o întrecere pentru realizarea monumentului. Fac toate eforturile pentru a obţine o lucrare cît mai bună, demnă de oamenii pe care i-am cunoscut în minele din Lupeni, a acelor oameni pentru care nici un omagiu nu este de prisos.

În cinstea zilei de 23 August 1959 lucrarea va fi gata. Nici o răsplată nu va echivala bucuria de a o vedea acolo, în peisajul înnoit al Lupenilor.

TONI GHEORGHIU

In cinstea celei de a XV-a aniversări a eliberării, lucrez la montarea spectacolului « Nopţi de august », piesă originală a scriitorului Grinevici, premieră pregătită pentru ziua de 23 August de colectivul teatrului « C. Nottara ».

Piesa conţine un episod al luptei pentru eliberare, acţiunea ei plasîndu-se la cîteva zile înainte de 23 august 1944.

Am încercat să aduc în decor atmosfera încleştată a acelor zile, cu orizontul obstruat din aroganta casă a patronilor, în contrast cu biata căsuţă de mahala, unde lupta ilegală a muncitorilor se desfăşura surd şi tenace, protejată parcă de un cer larg, liber — orizontul deschis al viitorului. Şi apoi, în final, în tabloul ce reprezintă curtea fabricii, cu zidurile înalte şi cenuşii ce străpung cerul roşu pe care palpită imens vîlvătaia eliberării.

MIRCEA VREMIR

De curînd m-am reîntors dintr-un sat de pe valea Someşului. Sînt copleşit de tot ceea ce am văzut la colectivişti: belşug de produse, case mobilate cu gust, lumină electrică, radio, cinematograf, bibliotecă, echipă artistică etc. Sînt numai cîteva din lucrurile care schimbă faţa satului. Ele au însă pentru mine valoarea unui simbol de viaţă nouă, viaţă pe care o preţuiesc cu atît mai mult cu cît, fiu de ţăran, am crescut sub zodia lui 23 August.

De atunci încoace prin grija partidului şi clasei muncitoare, am avut posibilitatea să învăţ şi să absolv, nu de mult, Institutul de Arte Plastice.

Iar astăzi, închin modesta mea activitate din domeniul picturii, vieţii noastre noi pe care cu neţărmurit entuziasm poporul muncitor o construieşte sub conducerea partidului.

Sînt abia la început. Nici n-am făcut mult. Conştiinţa mi-e însă împăcată că tot ceea ce am reuşit să realizez izvorăşte din suflet, recunoştinţă şi prinos pentru cei care mi-au creat toate condiţiile pentru a mă putea dezvolta.

Munca mea din ultimul timp, concretizată în compoziţiile de pictură trimise la Expoziţia Tineretului am închinat-o în întregime celei de a 15-a aniversări a eliberării patriei noastre.

Aceleiaşi măreţe sărbători îi închin compoziţia la care lucrez acum, « Brigada de colectiviste », inspirată din viaţa colectiviştilor de pe valea Someşului.

Simt în permanenţă, că datoria mea ca artist şi cetăţean este aceea de a reflecta prin pînzele mele imensul şantier care este ţara noastră, şi pe entuziaştii lui constructori şi că numai în felul acesta pot îndeplini un imperativ moral — acela al recunoştinţei faţă de Partid, făuritorul vieţii socialiste luminoase.

CIFRE GRĂITOARE

Cifrele statistice din domeniul artei își au graiul și rezonanța lor. Ele sintetizează în primul rînd interesul maselor largi pentru artă și, ceea ce este mai important, privind diferențele existente între anul 1938 și 1958, înțelegi din tabloul sinoptic al datelor, în ce constă de fapt revoluția culturală care se desfășoară în țara noastră, caracterul nou, democratic-popular al artei, creșterea conștiinței cetățenești a artistului, integrarea lui în noua societate pe care creația sa o sprijină și o slăvește.

Pentru arta noastră plastică acești 15 ani de la Eliberare înseamnă nu numai o transformare radicală a concepțiilor ideologice și artistice, dar și un mers viguros spre o artă superioară în care vibrează emoțional cele mai profunde coarde ale spiritului creator al artiștilor și poporului nostru.

Tabloul sinoptic al artei și situația creatorilor în anii dinaintea eliberării țării noastre este grăitor față de cel de azi prin însăși proporțiile comparației.

Ce altceva arată cifrele:

— Muzee de artă: 6 în 1938... 17 în 1958, printre care s-au înființat muzee ca: Muzeul de artă al R.P.R., Muzeul de Artă din Cluj, Craiova, Ploiești, Galați, Muzeul Zambaccian, Tattarescu etc.

— Patrimoniul operelor de artă existente: 40.000 în 1938... 91.000 în 1958.

— Numărul vizitatorilor: 21.000 în anul 1938... și 539.000 în 1958.

La aceste cifre nu sînt trecute Secțiile de artă din muzeele regionale, neexistînd nici una în 1938 și avînd 9 în 1958 sau ale colecțiilor caselor memoriale. O creștere elocventă a interesului maselor pentru cultură o oferă și datele în ceea ce privește situația muzeelor de artă populară, etnografice, de istorie, de științele naturii și arheologice, al căror număr în 1938 era de 53 și care a ajuns în 1958 la 157; al căror număr de exponate era în 1958 de cca. 1.000.000 și în 1958 de peste 2.000.000 și ceea ce este și mai sugestiv, al căror număr de vizitatori era în 1938 sub 300.000, ajungînd în 1958 la 3.275.015. O astfel de creștere de 1000 la sută este un fenomen care nu poate fi întîmplător ci își are cauzele bine stabilite, în condițiile noi ale dezvoltării culturii, în potențialul științific și artistic al muzeelor, pus în valoare pentru îndeplinirea cerințelor educației maselor largi. Putem afirma astăzi că odată cu transformarea radicală a țării noastre, în condițiile făuririi socialismului, însăși concepția despre rolul și importanța muzeelor a căpătat noi sensuri și valori față de concepțiile existente în vechile orînduiri. Muzeele au devenit factor activ al cerințelor maselor pentru a-și împlini și satisface gustul artistic și dorința de cercetare și cunoaștere științifică, ca și aceea de educare patriotică și socialistă.

Accesibilitatea operei de artă, caracterul ei larg de masă, poate fi redat și de numărul impresionant al monumentelor care s-au ridicat în ultimii ani în țara noastră ca și al operelor de artă care prin muzee, expoziții, prin expunerea lor în cluburi, cămine, biblioteci, sînt văzute de un număr impresionant de oameni. Înainte de eliberare, în țara noastră, s-au ridicat foarte puține monumente, cele mai multe monumente erau comandate — în disprețul elementelor artistice autohtone — artiștilor străini, cele mai deseori pe criterii de interese financiare și politice.

Problema esențială a artei monumentale după 23 August a fost aceea a creării unui monument care să se adreseze maselor populare, care să se lege în modul cel mai strîns de noua construcție socialistă.

Printre cele mai importante monumente ridicate în diferite orașe după 23 August pînă astăzi, pot fi amintite:

La București — Monumentul ostașului sovietic, de Constantin Baraschi.

— Monumentul I. V. Stalin de Dumitru Demu.

— Monumentul Ostașului romîn, de M. Butunoiu, Zoe Băicoianu, T. N. Ionescu, I. Dămăceanu, Șt. Barabaș.

La Suceava — Monumentul Ștefan cel Mare de St. Bîrleanu și Florea (în curs de ridicare).

La Roman — Monumentul Ostașului sovietic de Maximilian Schulmann.

La Iași — Monumentul Ostașului sovietic de Boris Caragea.

La Cluj — Monumentul de la Bobîlna de Andrei Koss.

La Tg. Mureș — Monumentul I. V. Stalin de Martin Iszak și Ștefan Csorvassy.

— Monumentul I. și F. Bolyay de Martin Iszak și Ștefan Csorvassy.

La Oradea — Monumentul Ostașului romîn de Iulia Oniță.

La Or. Stalin — Monumentul I. V. Stalin de Dorio Lazăr.

La Buzău — Monumentul « 1907 » de C. Medrea (în curs de realizare).

În afara acestor monumente publice au mai fost realizate peste 100 de busturi de luptători și oameni de cultură pentru decorarea parcurilor și grădinilor.

Unele dintre cele mai importante busturi sînt:

La Cluj — I. L. Caragiale de I. Irimescu.

La Năsăud — G. Coșbuc de C. Medrea.

La Cîmpina — N. Grigorescu de I. Vlad.

La Constanța — V. Pîrvan de I. Irimescu.

La Casa memorială — C. Porumbescu de N. Corcescu.

La Liveni — G. Enescu de Gh. Anghel.

La Sighișoara — Alexandru Petöfi de Romulus Ladea.

La Casa memorială — Ady Endre de Arthur Vetro.

La Tg. Frumos — Th. Neculuță de Doru Popovici.

La Craiova — Th. Aman de I. Jalea.

De asemenea au fost decorate stadioane ca: Stadionul « 23 August », Dinamo, Piscina de la Oradea; au fost realizate sculpturi monumentale care vor decora ansambluri arhitecturale ca: porturi maritime cu lucrări semnate de sculptorii Lelia Zuaf, Grosu Cristea; centre miniere, cu sculpturi de Ovidiu Maitec, Mara Bîscă, Ilica Veturia etc.

Alături de acele lucrări de artă monumentală — monumente și picturi murale — care au fost expuse în locuri publice, de mare accesibilitate, avînd o mare forță de emoționare, au fost create în acești 15 ani numeroase opere de artă care au circulat în diferite expoziții organizate atît în țară cît și în străinătate, bucurîndu-se de o largă apreciere.

Dacă în 1938, au fost organizate în țară doar 48 de expoziții — în 1958 ele au ajuns la cifra de 189 din care 20 cu caracter de stat și tematic, 35 retrospective și de reconsiderare a artiștilor din trecut iar 134 fiind personale ale artiștilor plastici.

Cifrele sînt și mai elocvente în ceea ce privește manifestările artei noastre plastice peste hotare. În 1938 țara noastră a avut o singură expoziție trimisă în străinătate, anul trecut am trimis 11 expoziții diferite de artă plastică. Expoziții de grafică la Moscova, Kiev, Kișinău și în India, de artă decorativă în R.D.G., de sculptură în R. P. Polonă, de pictură și grafică în R. P. Bulgaria și R. P. Ungaria, de afișe în Italia și de artă populară în R. P. Albania și R.F.G. În aceeași măsură au fost intensificate participările țării noastre la diferite expoziții și manifestări plastice internaționale.

Dacă în 1938 nu am participat la nici o manifestare plastică internațională mai importantă, în 1958 am avut 6 participări, dintre care unele de mare răsunet internațional. Astfel a fost Expoziția de artă plastică a țărilor socialiste deschisă în decembrie 1958 la Moscova și la care, despre sectorul țării noastre, Serghei Gherasimov spunea: « Oare nu este semnificativ faptul că creația artiștilor romîni este apreciată nu numai în Uniunea Sovietică, ci în toate țările? Aceasta este o artă realistă, talentată și plină de temperament ».

În același an, în lunile iunie—septembrie, arta noastră prezentată prin operele pictorilor Al. Ciucurencu, C. Baba, D. Ghiață, H. Catargi și Șt. Szönyi, sculptorilor C. Medrea, I. Irimescu, Vida Gheza și ale graficienilor Ligia Macovei, Jules Perahim și Mariana Petrașcu, a avut un succes remarcabil la Expoziția Bienală de artă plastică de la Veneția.

În același an, lucrările artiștilor noștri au mai figurat la Lugano și Grenchen în Elveția, la Expoziția internațională de grafică din Japonia, la aceea de afișe cu tema « Chopin » din Varșovia.

În același timp în cadrul relațiilor pașnice culturale cu străinătatea, am primit în 1958 în țară și deschis un număr de 11 expoziții ca: Expoziția de artă plastică a U.R.S.S., apoi Arta populară din R. P. Mongolă, Arta plastică revoluționară din R. P. Ungară, Arta plastică din R. P. D. Coreeană, Arta plastică din R. P. Polonă, Grafica din R. P. Ungară, Afișe din R. D. Germană, Expoziția de grafică Käthe Kollwitz din R. D. G. și Arta populară siriană. Un succes deosebit l-a repurtat și fotografia artistică. În trecut ea nu cunoștea decît răzlețe organizații de amatori. Astăzi nu numai că amatorismul a fost întărit prin organizațiile sindicale și prin contribuția adusă de Casele de creație populară, dar înființarea în urmă cu cîțiva ani a Asociației artiștilor fotografi a dat un avînt deosebit fotografiei artistice și a făcut posibilă organizarea în 1957 a primului Salon internațional de fotografii artistice din R.P.R.

Dacă în 1938 nu am avut nici o manifestare în străinătate în acest domeniu, în 1958 țara noastră a trimis expoziții sau a participat la Saloane internaționale în următoarele orașe: Moscova, Paris, Melbourne, Johanesburg, Boulogne, Anvers sau în țările: Portugalia, Belgia, Anglia, R. P. U., R. D. G., R. Cehoslovacă, Japonia ș.a. Ca distincții, fotografia noastră a primit cupa de argint la Bordeaux — pentru nivelul artistic al colecției țării noastre, Premiul I la același Salon internațional, Premiul II și III la Anvers și Mențiune în R. Cehoslovacă.

Astfel, dînd numai cîteva date comparative între anul 1938 și 1958 putem înțelege saltul calitativ uriaș al artei și culturii noastre, datorită condițiilor optime create de uriașul avînt al construcției socialiste.

Putem spune pe drept cuvînt că cifrele grăiesc despre pașii viguroși cu care înaintează arta noastră pe drumul făuririi unei arte socialiste.

M. D.

GRAFICA ROMÎNEASCĂ ÎN PRIMII ANI DUPĂ 23 AUGUST 1944

PAUL CONSTANTIN

Deşi avusese o frumoasă tradiţie militantă în operele cu tendinţă politică de la începutul veacului, grafica romînească dintre cele două războaie mondiale, nu s-a putut dezvolta într-un ritm tot atît de avîntat. Tocmai, din pricina orientării ei politice şi a puterii ei mobilizatoare, arta în alb şi negru a fost nu numai desconsiderată, decretată « minoră », dar chiar oprită în evoluţia ei, prin teroarea politică exercitată de guvernele burghezo-moşiereşti.

Cu toate acestea, sub directa influenţă a Partidului Comunist Romîn, poziţia revoluţionară a artei romîneşti, ce continua exemplele lui Ressu, Iser, Tonitza şi alţii, a izbutit să se manifeste cu precădere în grafică. În publicaţiile de stînga, cum au fost « Cuvîntul liber », « Şantier », « Bluze albastre », « Clopotul » şi altele, pamfletul politic şi social, erau deopotrivă scrise şi desenate. Aurel Jiquidi, Perahim, Kazar, Dobrian, Nicolae Cristea, Aurel Mărculescu, Nina Arbore, Ceglokof, sau caricaturiştii Ross, Botaciu şi mulţi alţii, au stat în acei ani pe poziţii înaintate, atacînd burghezo-moşierimea şi fascismul.

★

Dar, avîntul cunoscut de grafica romînească după 23 August 1944 nu este comparabil cu vreo altă epocă a istoriei artei noastre. Era firesc să fi fost aşa! Din ce în ce mai liberă de stavilele ideologiei burgheze, grafica şi-a găsit făgaşul ei natural, răspunzînd îndată nevoilor agitatorice ale acelor zile clocotitoare de imediat după eliberare. Urmînd pilda graficei sovietice, care, prin vitrinele « Rosta », a susţinut aprigele lupte în primii ani ai preluării puterii, împotriva duşmanilor din afară şi dinăuntru, artiştii romîni au militat încă din septembrie 1944, cu un entuziasm indescriptibil, în cele mai variate şi mai modeste sarcini: de la afişe şi panouri pentru întruniri sau mitinguri, pînă la lozinci, decoraţii de săli sau sedii politice. Evenimentele se precipitau cu o viteză uluitoare, nu era timp pentru îndelungate meditaţii; artiştii creau « în mers », ziua şi noaptea. În astfel de condiţii, nu este de mirare că perioada aceasta, care a durat pînă prin anul 1948, vreme de creaţie grafică trepidantă, nu a fost cu grijă consemnată de cronicar.

Însemnătatea muncii graficienilor dintre 1944 şi 1948 este însă deosebită. Ea a stat sub directa îndrumare a Partidului, pe poziţiile cele mai combative, susţinînd cu o excepţională asiduitate, zi de zi, luptele politice, propaganda frontului antihitlerist, prietenia romîno-sovietică, democratizarea ţării, campania reconstrucţiei, reforma agrară. Diversitatea, răspîndirea, şi, de multe ori, chiar anonimatul creaţiei grafice din acei ani, fac foarte dificilă descrierea perioadei chiar şi pentru cei care au fost martorii ei de zi şi de noapte. Cine mai poate azi reconstitui compoziţia colectivelor care au executat panourile grafice de dimensiuni monumentale pentru primele întruniri publice din septembrie 1944, în fostele săli de cinematograf Tomis, Aida, Izbînda, Aro etc., din Bucureşti, cele pentru mitingurile din fabrici, uzine şi întreprinderi? Pentru uriaşa adunare din 8 octombrie 1944 de la fostul stadion ANEF s-a făcut, între altele, o lozincă atît de mare încît nu a putut fi lucrată decît pe o stradă întreagă: ea avea cca. 300 de metri lungime, cu litere înalte de vreo 5 metri. Portretele clasicilor marxismului, făcute pentru primul 1 Mai liber, erau atît de mari încît instalarea lor a necesitat ajutorul unor tovarăşi marinari care au imaginat o anume ancorare pentru a fi susţinute: fiecare dintre acestea avea suprafaţa velaturii unei corăbii. Iar carele alegorice ale diferitelor organizaţii sau sindicate erau de obicei atît de mari încît trebuiau să fie precedate la manifestaţii, de camioane speciale cu platforme înalte, pe care stăteau unii tovarăşi cu prăjini şi ridicau firele telefonice sau electrice, pentru a le da drum liber.

Colectivele care executau toată această muncă de agitaţie vizuală erau compuse, în afară de graficieni şi arhitecţi, din pictori, decoratori de

JULES PERAHIM, 23 August

IOSIF COVA, Congresul sindicatelor — ianuarie 1945 — *afiş*

G. GUSTI, Trăiască primul 1 Mai liber — ziua muncii — *afiş*

GHEORGHE LABIN, Înainte, pentru reconstrucția țării ! — *afiș*

G. GUSTI, Totul pentru front, totul pentru victorie — *afiș*

MARIA CONSTANTIN, 23 August 1944 — *afiș*

teatru, ba chiar poeți, actori și tovarăși cu oarecare abilitate din cele mai diverse domenii ale muncii. Pe lîngă diferitele organizații politice sau culturale — « Uniunea Patrioților », « Apărarea patriotică », « ARLUS », de asemenea « UFAR », și « FDFR » (primele forme de organizare ale femeilor după eliberare), și, mai tîrziu, pe lîngă unele organizații de Partid, lucrau colective permanente de graficieni și arhitecți, care au dat nenumărate lucrări demne de interes, cele mai multe, azi, din păcate, pierdute.

Se știe destul de puțin și despre un alt sector foarte însemnat al creației de imediat după 23 August — grafica expozițiilor documentare, politice, economice — în care au apărut lucrări remarcabile, exercitînd o puternică și directă influență în masele populare.

Printre cei prezenți în creația grafică militantă din primele luni după eliberare s-au aflat mulți dintre artiștii noștri maturi ca Gh. Labin, Ligia Macovei, J. Perahim, M. H. Maxy, Șt. Constantinescu, Florica Cordescu, Marcela Cordescu, Vasile Kazar, Gheza Vida, Șt. Szönyi, I. Cova, I. Molnar, Titina Călugăru și alții, sau tineri ca Eva Cerbu, Mihai Danu, Eva Munteanu, Lelia Zuaf, Ilie Schön, Maria Constantin etc. De asemenea, foarte activ au lucrat arhitecții G. Gusti, M. Alifanti, D. Ascanio, P. Mănciulescu, D. Hardt, I. Șerban, H. Novac și alții.

Foarte curînd după 23 August au început să se tipărească în presă, desene și caricaturi precum și afișe, care mărturiseau nestăvilitul elan al artiștilor. De 7 noiembrie 1944 apărea în « Veac Nou » un desen de Ligia Macovei, sau afișul datorit lui Mircea Alifanti, o compoziție a cărui motiv central era imaginea monumentului « Muncitorul și colhoznica » de Vera Muhina. În « Veac Nou » apăreau săptămînal desenele multor artiști ca L. Macovei, Fl. Cordescu, M. Cordescu și alții. În ziarele progresiste și mai ales în « Scînteia » și « Romînia Liberă » apăreau caricaturi ce demascau reacțiunea; printre ele se situau și cele ale lui Nell Cobar și I. Doru, artiști care, încă din primele luni după eliberare, au avut o activitate foarte asiduă. În alte ziare, ca « Jurnalul de dimineață » Ross publica caricaturi antifasciste.

În « Scînteia » din 1 ianuarie 1945 apărea un mare desen de Eva Cerbu și Maria Constantin, care agita pentru susținerea frontului antihitlerist. La sfîrșitul anului 1944 și în primăvara lui 1945 s-au tipărit o serie de foarte interesante afișe care deschideau de fapt o nouă epocă în istoria graficii noastre. Axate pe principalele direcții de luptă ale Partidului, ele erau primele afișe politice romînești concepute de pe pozițiile clasei muncitoare, într-o viziune limpede, plină de avînt. Au rămas viu întipărite în amintirea oamenilor afișele lui Gh. Labin, ca de pildă, cel ce agita pentru reforma agrară — imaginea unui țăran intrînd cu plugul în brazdă — sau cel care chema la « Reconstrucția țării », creat în cinstea « Conferinței naționale a Partidului Comunist Romîn » din primăvara lui 1945, reprezentînd simbolic o mînă ce ridica industria, construcțiile etc. Alt autor de afișe care a ajutat cu arta lui acțiunile patriotice conduse de comuniști a fost arhitectul G. Gusti; mai ales afișele « Totul pentru front, totul pentru victorie », sau « Primul 1 Mai liber » — două mîini unite, care simbolizau laconic, dar foarte expresiv, unitatea muncitorească — au avut o reală influență mobilizatoare.

Pe aceeași linie de succes s-au înscris și Ligia Macovei cu afișul închinat « Prieteniei romîno-sovietice » și cu cel intitulat « Ororile războiului » — o zguduitoare imagine a unui copil fără brațe; I. Cova, cu afișul electoral al F.N.D.-ului, sau cu cel al expoziției « Ororile hitlerismului », din 1945; Marcela și Florica Cordescu cu placatul pentru « Luna prieteniei romîno-sovietice » din octombrie 1945 și mulți alții.

În iarna lui 1945 s-au deschis, pe rînd, în holul fostului Minister al artelor din Str. Wilson, în București, expozițiile lui J. Perahim și V. Kazar, care, după vechea lor activitate din publicațiile de stînga, aveau să-și afirme puternic și mai ales liber, poziția de comuniști. Deși cei doi artiști au depășit cu foarte mult nivelul viziunii de atunci, totuși grafica lor expusă în 1945 a avut însemnătate în procesul evoluției plasticii în alb și negru de la noi. În vreme ce mentalitatea multor graficieni de șevalet sau gravori era încă serios înrîurită de teoriile burgheze ale « artei pentru artă », Perahim și Kazar, creatori cu experiență și trecut militant, atacau cu hotărîre aspecte semnificative, se exprimau ascuțit, fără echivoc — într-un cuvînt — cu mesaj politic.

Procesul lămuririi rolului gravurii și desenului, ramuri cu același certificat de cetățenie în artă ca și toate celelalte domenii ale plasticii, trecerea lor din poziția « minoră » în aceea legitimă — « majoră » — erau încă latente. Din ce în ce mai mulți artiști înțelegeau faptul că gravura și desenul nu sînt sortite doar reflectării periferiei vieții sau aspectelor ei strict intimiste, că ele nu sînt născute doar pentru a reprezenta dosuri de case, curți triste sau naturi moarte, ci că pot și trebuie să exploreze realitatea înconjurătoare în cele mai efervescente aspecte ale ei. În acest proces, care a durat de altfel destul de mult, expozițiile Perahim și Kazar din 1945 au adus un aport ce nu poate fi neglijat. Imaginile evocatoare de luptă, scenele de război sau cele ce înfățișau crimele hitleriștilor, seria de ilustrații lucrate de Perahim, pentru romanul « Neînfrînții » de Boris Gorbatov, și altele, au constituit pilde remarcabile de grafică militantă.

Asidua activitate a caricaturiștilor a fost mult stimulată de apariția revistei satirice « Pițigoiul » în toamna lui 1946. În paginile ei au început să publice, alături de caricaturiștii care se afirmaseră încă în primii ani de după eliberare — ca Nell Cobar și I. Doru — unii tineri ca Gopo, Matty și alții.

O manifestare deosebit de amplă a graficienilor a fost cea axată pe campania electorală a Blocului Partidelor Democrate, ce s-a desfășurat din toamna lui 1946 pînă în primăvara lui 1947. Multe din afișele, desenele sau caricaturile datorite lui Gh. Labin, Marcela Cordescu, Ligia Macovei, Florica Cordescu, I. Molnar, I. Cova, P. Nazarie, Niki Popescu, I. Doru, Nell Cobar sau altora, prin realele lor calități artistice, s-au înscris cu cinste pe linia progresului plasticii din acei ani. Așa a fost afișul « Solidaritate » de Florica Cordescu — în care ideea puterii frontului muncitoresc era simbolizată printr-un lanț de oameni — afișele « Votați candidații BPD » de Pavlin Nazarie și Niki Popescu, seria de afișe cu fotomontaj de E. Iarovici și P. Constantin, « Doar el votează cu Maniu » (măgarul), « Pentru ca să nu mai fie vorba de război »

LIGIA MACOVEI, « Grivița 1933 », desen din « Poezia muncii și a libertății » — Antologie — 1946

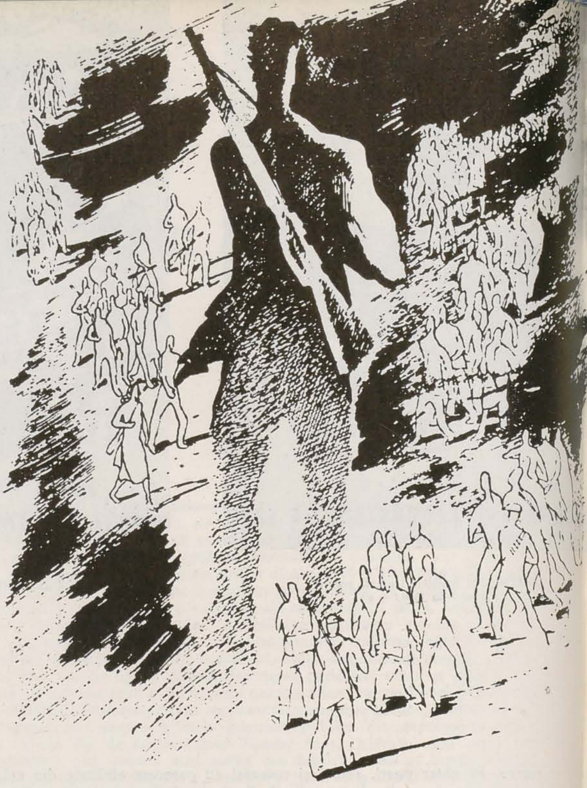

JULES PERAHIM, Bătălia — desen

FLORICA CORDESCU, Muncitori — desen din « Poezia muncii și a libertății » — Antologie — 1946

(mutilatul) și « Pentru piinea copiilor », caricaturile-panou ale lui Doru, ca « Smulgeți iarba rea » și multe altele. Niki Popescu a mai participat la campaniile « Apărării Patriotice » pentru ajutorarea regiunilor lovite de secetă și la campania « Totul pentru lecuirea rănilor războiului ». De asemenea, împreună cu alți graficieni, Niki Popescu a luat parte, prin creația sa de afișe, la înfăptuirea campaniilor de culturalizare, alfabetizare, precum și la popularizarea largă a activității ARLUS-ului în scopul cunoașterii vieții, muncii și realizărilor oamenilor sovietici.

O altă ramură a graficii, puțin dezvoltată în Romînia burghezo-moșierească, care a început să ia avînt în anii 1946—1948, este ilustrația de carte. Redus înainte doar la rolul de a « împodobi » cartea — în rarele cazuri cînd apăreau cărți ilustrate — făcînd simplă funcție de ornament, acest domeniu artistic al cărui țel este deosebit de important în culturalizarea maselor, a început să-și arate valoarea încă din acei ani. Principala problemă a progresului ilustrației de după eliberarea țării a constat tocmai în lămurirea rostului ei, amplu și profund. Primele cărți ilustrate demonstrau manifest tocmai faptul că sarcina graficianului nu se poate rezuma nici la ornamentarea cărții și nici măcar la traducerea directă a textului în imagine plastică. Ele arătau că ilustrația este o creație mult mai complexă; interpretînd în grafică literatura, artistul colaborează la lărgirea imaginii scrise, iar, uneori, cînd este vorba despre texte clasice, ilustratorul modern face și operă de reconsiderare, accentuînd esențialul: ceea ce rămîne mereu valabil din romanul sau poezia scrisă în trecut.

În ciuda greutăților tehnice de pe atunci și mai ales a lipsei de hîrtie din acei ani, Editura de Stat, Editura Cartea Rusă, Editura Confederației Generale a Muncii sau cea a Ministerului Artelor, publicau literatură romînească sau străină cu ilustrații. Printre primele volume ilustrate s-a aflat și întîia antologie de poezie progresistă tipărită în aprilie 1946 de Ed. CGM. « Poezia muncii și a libertății », cum era intitulată lucrarea, datorită lui Al. Șahighian, cuprindea în afară de versurile unor tineri sau cele ale unor poeți muncitori, de cele ale unor artiști cu reputație, ca Tudor Arghezi, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Cicerone Teodo-

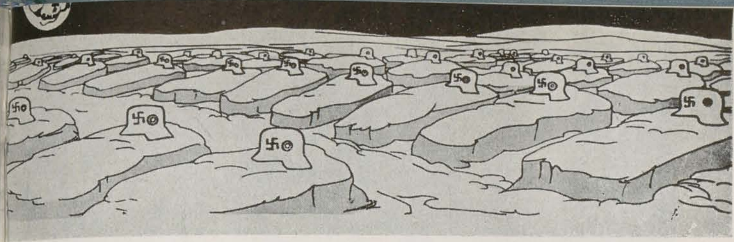

IOSIF ROSS, Soarta Volksturm-ului... (din « Jurnalul », 7 Decembrie 1944)

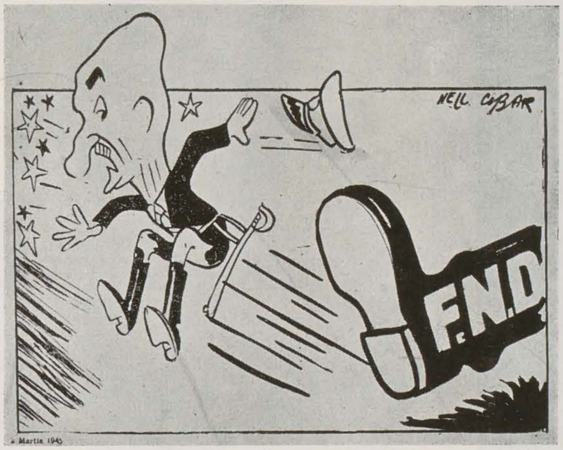

NELL COBAR, Călăul Rădescu a fost izgonit de la cîrma țării — *desen*

VASILE KAZAR, Tăietorul de lemne — *desen*

rescu, Maria Banuș, Marcel Breslașu și alții, și opt desene inedite de Gh. Labin, Ligia Macovei, Fl. Cordescu, M. H. Maxy, Eva Cerbu și Maria Constantin. Grafica întregea ansamblul de artă militantă al volumului, prin desene în tuș, ca cel intitulat « Muncitorul care a rupt lanțurile » și cheamă la luptă, de Gh. Labin, « Femei la cîmp » și o scenă din vremea grevei ceferiștilor — 1933, de L. Macovei, imagini din mediul minerilor de la Aninoasa, de Maxy, sau scene de război de E. Cerbu și M. Constantin.

Tot în acești ani s-au publicat mai multe serii de ilustrații de Perahim pentru romanul « Desculț » de Zaharia Stancu, sau pentru « Domnii Golovliov » de Saltikov-Scedrin — ilustrațiile, de Florica Cordescu, pentru « Cîntec de dragoste și moarte al cornetului Cristoph Rilke » în tălmăcirea lui Eugen Jebeleanu, cele ale Marcelei Cordescu pentru un poem de Geo Bogza sau unele din ilustrațiile Ligiei Macovei pentru versurile poetului francez Robert Desnos.

Deosebit de izbutite au fost în acea perioadă ilustrațiile unor cărți pentru copii și tineret, ca « Rața și cocoșul » sau « Sună ghiocel, sună Viorel », desenate cu multă vervă și expresivitate de G. Gusti, cele ale Ligiei Macovei pentru « Poveștile motanului cocoțat » de Marcel Aimé, ilustrațiile pentru basme de Valentina Bardu și Nutzi Acontz sau cele pentru « Aventurile unui școlar american » de Th. Bailey Aldrich, desenate de Maria Constantin.

★

Evenimentele istorice din 1947 și 1948, incepînd cu proclamarea Republicii și culminînd cu constituirea Partidului Muncitoresc Romîn și cu naționalizarea, au deschis și graficii, ca întregii culturi romînești de altfel, noi și largi orizonturi. Din 1944 și pînă azi, grafica noastră a parcurs un drum excepțional de rodnic. În toate domeniile ei — gravură, desen, ilustrație, afiș, caricatură — s-au creat nenumărate opere de valoare, din ce în ce mai strîns angrenate în uriașul mecanism al revoluției noastre culturale. În tot acest proces, creațiile din primii ani de după 23 August 1944, cu toate deficiențele lor firești oricărui început, au jucat un rol de seamă în drumul nou al artei romînești.

IULIA ONIŢĂ, Monumentul ostaşului romîn (Oradea)

MONUMENTUL OSTAŞULUI ROMÎN ELIBERATOR

CRISTIAN BENEDICT

În vara acestui an, în cîteva oraşe ale patriei noastre se vor ridica monumente închinate ostaşului romîn eliberator. Această acţiune iniţiată de partid are o semnificaţie dublă: pe de o parte, aceste monumente joacă un rol dintre cele mai importante în opera de educare patriotică şi artistică a maselor în cadrul revoluţiei culturale ce se desfăşoară la noi astăzi; pe de altă parte, crearea acestor monumente are loc în anul celei de a 15-a aniversări a eliberării ţării noastre de sub ocupaţia fascistă. Hotăriri ale C. C. al P.M.R. şi ale Consiliului de Miniştri stabilesc dezvelirea unor asemenea monumente, marcînd şi în acest fel importanţa şi semnificaţia istorică a acestui eveniment, precum şi grandoarea sărbătoririi lui în anul acesta. Inceputul acestei acţiuni a fost făcut în 1957 la Bucureşti, prin ridicarea în faţa academiei militare I. V. Stalin a « Monumentului Eroilor Patriei », operă a colectivului Zoe Băicoianu, Marius Butunoiu, I. Dămăceanu, T. N. Ionescu — o imagine care sugerează puternic gloria armatei noastre populare reprezentată prin trei ostaşi. Iar anul trecut la Oradea, în ajunul zilei de 23 August, s-a dezvelit monumentul ostaşului romîn, operă a sculptoriţei Iulia Oniţă.

Înfăţişat cu arma pe spate, cu mantia căzînd în falduri grele, soldatul romîn din lucrarea Iuliei Oniţă întruchipează armata poporului nostru. Imaginea este impunătoare, dominînd întreaga piaţă din oraşul în care a fost amplasat. Monumentul este realizat plastic în planuri mari, în volume ce se leagă armonios, fără a crea goluri adînci. Imaginea soldatului este sintetică, dar şi cuprinzătoare, reprezentînd trăsături tipice pentru oamenii din popor.

Am vizitat în atelierele lor şi pe cîţiva dintre sculptorii care desăvîrşesc proiectele alese la concursul din iarna trecută, pentru a fi ridicate ca monumente anul acesta.

Privind lucrările, am simţit o preocupare serioasă din partea artiştilor respectivi de a crea monumente autentice, valoroase atît prin profunzimea mesajului, cît şi prin capacitatea de emoţionare.

În cele ce urmează, vom încerca o prezentare succintă a acestor opere, oprindu-ne asupra caracteristicilor generale şi calităţilor lor principale.

Sculptorul Gavril Covalschi a conceput monumentul său, destinat oraşului Arad, ca un grup statuar, compus din patru personaje: un ostaş romîn în centru, imagine de sinteză a armatei populare de azi, strajă a cuceririlor revoluţionare ale poporului nostru; de o parte şi de alta a acestei figuri centrale se află doi soldaţi romîni, redaţi într-o mişcare plină de avînt. În spatele figurii centrale, cu faţa îndreptată spre direcţia opusă — spre teritoriul ţării eliberate — găsim figura unei ţărănci cu cătuşele rupte, simbol al vieţii libere.

GAVRIL COVALSCHI, Monumentul ostaşului romîn (Arad)

GAVRIL COVALSCHI, Monumentul ostaşului romîn (Arad)

Fiecare din aceste personaje exprimă o idee de bază în cadrul contextului ideologic al lucrării, alcătuind logica sa interioară, concepţia sa generală. Această închegare, din punct de vedere al concepţiei, şi-a găsit expresia plastică în compoziţia grupului statuar.

Tocmai această corespondenţă armonioasă dintre concepţie şi viziune, această unitate organică între conţinut şi formă constituie calitatea de bază a monumentului realizat de sculptor.

Constatăm nu numai o grupare logică şi strînsă a personajelor, ceea ce conferă grupului un caracter de monolit, dar şi o îmbinare plină de echilibru între momentele dinamice şi cele statice ale sculpturii în ansamblul ei şi în detalii (respectiv între cei doi ostaşi laterali, în mişcare, puternic subliniată dar fără a ieşi din limitele impuse de monument, şi cele două figuri centrale, ostaşul romîn şi ţăranca, ambii pe axul longitudinal al lucrării).

În întregul său, monumentul impresionează prin caracterul său eroic şi în acelaşi timp, înălţător, solemn.

Monumentul creat de sculptorul Ion Vlad, pentru oraşul Timişoara, se remarcă prin preocuparea artistului de a sintetiza într-un singur personaj, ostaşul romîn, ideea fundamentală a operei: victoria armatelor noastre asupra hitleriştilor.

Monumentul reprezintă un ostaş romîn cu stindardul în mînă, călcînd steagul hitlerist, doborît la pămînt. Imaginea este sugestivă

ION VLAD, Relief pentru monumentul ostaşului romîn (Timişoara)

ION VLAD, Monumentul ostaşului romîn (Timişoara)

prin concepţia ei şi expresivă, totodată, prin energia care se degajă din atitudinea ostaşului, prin expresivitatea siluetei şi prin robusteţea modelajului, atît de caracteristică de altfel, viziunii plastice a acestui sculptor, calităţi cerute de legile realizării artistice a unui monument.

Cele două reliefuri — unul înfăţişînd o scenă din luptele ostaşilor sovietici şi romîni împotriva hitleriştilor, iar celălalt redînd o scenă a întîlnirii ostaşilor sovietici şi romîni cu masele populare venite să-i întîmpine, reliefuri pe care artistul le-a conceput pentru a figura de o parte şi de cealaltă a soclului, reprezintă episoade din marile evenimente ale anului 1944 în ţara noastră. Foarte succinte, dar rezolvate plastic cu conciziune şi claritate, chiar rezumative din punct de vedere al figuraţiei, aceste două tablouri sculpturale reuşesc totuşi să sugereze tensiunea emotivă a momentelor înfăţişate. Aceste două reliefuri sînt ca două inscripţii limpezi şi mobilizatoare care îmbogăţesc şi subliniază conţinutul monumentului, cît şi valoarea sa artistică.

Într-un mod aparte este conceput monumentul creat de sculptorul Andrei Ostap, pentru oraşul Baia Mare.

Lucrarea este o compoziţie ce se desfăşoară pe linie orizontală şi în cadrul căreia artistul a îmbinat într-un mod original sculptura statuară

şi relieful plat. Folosindu-se de aceste două forme de sculptură, fiecare cu potenţialul său de expresie, artistul împleteşte momentele de sinteză cu cele de naraţiune, pentru a comunica cît mai amplu, cît mai convingător întregul conţinut de idei şi afectiv legat de temă.

Elementul principal, al întregii sculpturi, definitoriu pentru sensul şi conţinutul de bază al acesteia, îl constituie figura ostaşului romîn, care sintetizează imaginea armatei romîne eliberatoare. Figura centrală este continuată de două reliefuri, care povestesc, unul despre lupta ostaşilor romîni şi sovietici în războiul antihitlerist, celălalt despre construirea socialismului în patria noastră, reliefuri care se desfăşoară pe ambele feţe ale unui steag desfăşurat care porneşte din spatele figurii centrale a monumentului, se arcuieşte spre stînga, descrescînd în înălţime, şi formînd o volută, din centrul căreia, la nivelul terenului se ridică figura unei mame, aşezată pe pămînt cu un copil în braţe, simbol al patriei şi al viitorului ei.

Limbajul plastic folosit de sculptor este laconic, bogat în valori de expresie, lipsit de artificii. Monumentul are amploare, desfăşurîndu-se larg în spaţiu, şi mai ales posedă acea forţă de sugestie, acea rezonanţă umană şi socială pe care o reclamă o astfel de operă menită a fi expusă în aer liber.

Realizarea acestor monumente semnifică traducerea în viaţă şi în ţara noastră a măreţului plan leninist de propagandă prin monumente.

Aceste opere vor deveni valori spirituale şi artistice, care îşi vor îndeplini funcţia lor educativă, în sînul celor mai largi mase ale poporului.

ANDREI OSTAP, Monumentul ostaşului romîn (Baia Mare)

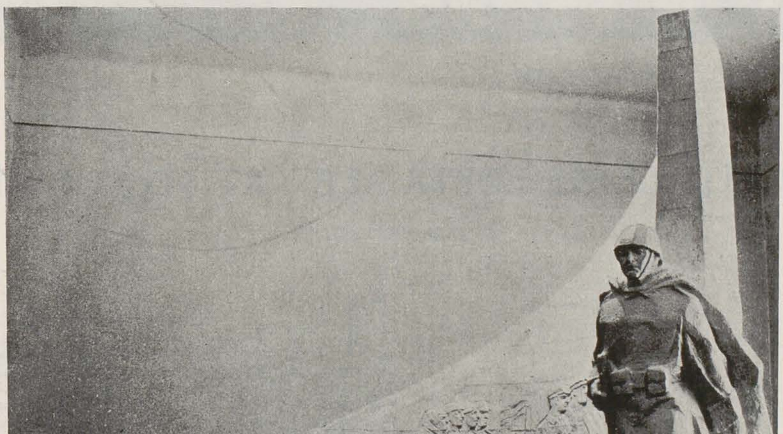

ŞTEFAN SZÖNYI, Fresca de la Şcoala de meserii din Timişoara (fragment)

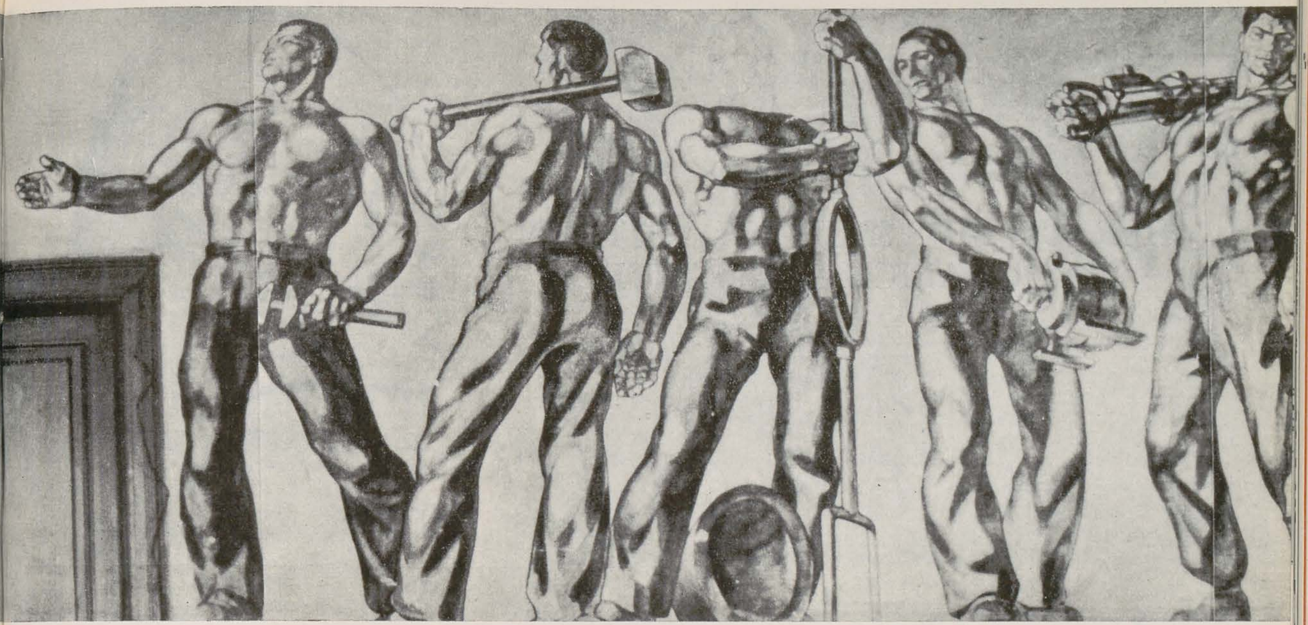

ŞTEFAN SZÖNYI, Fresca de la Şcoala de meserii din Timişoara (fragment)

DE PE POZIŢIILE DE LUPTĂ ALE ARTISTULUI MILITANT

JACK BRUTARU

ŞTEFAN SZÖNYI, Fresca de la Şcoala de meserii din Timişoara (fragment)

În ciuda teroarii fasciste, un tînăr pictor, Ştefan Szönyi, abia cunoscut prin anii 1942 şi 1943, ani întunecaţi ai războiului antisovietic, lucra cu îndrăzneala luptătorului pentru cauza celor mulţi, animînd pereţii sălii de festivităţi a vechii şcoli de meserii — astăzi grupul şcolar « Electromotor », din Timişoara — cu imagini de proporţii care înfăţişau ideea drumului comun spre progres al clasei muncitoare şi al intelectualităţii.

Afirmare hotărîtă a poziţiei de artist militant, pictura murală realizată de Ştefan Szönyi, la Timişoara, în anii premergători eliberării ţării, îşi găsea şi un suport teoretic, în scris, prin ideile pe care a reuşit să le strecoare, cu toată asprimea cenzurei, în presa timpului.

Spicuim din articolul publicat de Szönyi în « Magyar Néplap » (Timişoara — 16 aprilie 1942) sub titlul « Noua generaţie de pictori »:

« Timpul acesta este acel al pregătirilor. Epoca muncii dîrze. Forma de expresie a artei de mîine nu este jocul arbitrar, ci glasul calm şi curat dat de o muncă sistematică. Problemele ce se vor ivi vor cere soluţii noi şi dominarea necondiţionată a tehnicii.

Locul artei viitorului este alături de muncă.

Arta cea nouă nu se va adresa societăţii care decade, gurmanzilor, leneşilor ahtiaţi după plăceri perverse, ci oamenilor cu conştiinţă.

Tabloul va înceta să fie proprietatea particulară a unei clase privilegiate. Se încheie epoca exagerărilor individualiste... şi se naşte arta optimistă care construieşte. Şi arta cea nouă va oglindi bucuria muncii constructive, cu lucrări monumentale de seriozitate clasică. Astăzi, artiştii progresişti stau încă în umbră, încordaţi, între celelalte forţe care într-o zi îşi vor cere locul şi dreptul lor ».

Articolul exprima o atitudine şi lăsa să se întrevadă existenţa acelor forţe care pregăteau marele act al eliberării. Această atitudine a căpătat viaţă în lucrările murale realizate de pictor, în aşteptarea momentului eliberării.

Lucrarea de la vechea Şcoală de meserii are forma unei frize desfăşurată orizontal pe un perete al sălii de festivităţi. Ideea alianţei dintre muncitori şi intelectuali este concretizată prin înfăţişarea simbolică a diferitelor îndeletniciri ale intelectualilor şi muncitorilor.

Friza este împărţită în două cicluri. În stînga uşii din mijlocul pereţilor, care întrerupe prin canatul său partea de jos a frizei, sînt prezentaţi: artistul plastic, muzicantul, pedagogul cu un tînăr elev, medicul, chimistul, constructorul, arhitectul şi un ultim personaj simbolic generalizînd intelectualitatea. Acesta din urmă întinde mîna, deasupra uşii, pentru a întîmpina cu însufleţire pe primul personaj cu care se începe celălalt ciclu, al muncitorilor din diferite domenii de producţie şi cuprinzînd: lăcătuş mecanic, fierar-forjar, topitor, electrician, miner, zidar, muncitor la sapă şi dulgher. Toate personajele au unelte sau elemente care precizează profesiunea. Intelectualii au îmbrăcăminte, pe cît se poate, specifică profesiei lor. Toţi muncitorii sînt pictaţi cu pieptul dezgolit, artistul punînd în valoare şi prin musculatură fermitatea lor care este redată prin fizionomie şi mişcare, ca o reprezentare caracteristică a forţei clasei muncitoare. Subiectul îşi găseşte o perfectă întruchipare în imagine. Fiecare personaj, cu elementele respective, contribuie în ansamblul compoziţiei la reliefarea sensului ideologic. Figurile de intelectuali exprimă o încordare legată de preocupările lor creatoare. Pentru fiecare personaj, artistul a folosit modele reale.

Deasupra uşii, între cele două personaje care îşi întind mîinile, pictorul lăsase un spaţiu liber destinat unei lozinci care trebuia să corespundă tendinţei lucrării. Executarea ei s-a făcut după o tehnică mai veche, pe un strat subţire de var, umezit, ca să prindă mai bine amestecul culorilor de tempera.

Viziunea artistică a lucrării, prin acuitatea desenului, ritmul formelor şi ansamblul compoziţiei se apropie de concepţia clasică folosită în Renaştere. Gama cromatică cuprinde tonuri apropiate, evitînd stridenţele. Compoziţia a fost pregătită prin numeroase studii de detalii şi de ansamblu.

Pictura nu a fost terminată în întregime, unele fragmente rămînînd doar desenate. Culoarea picturii s-a şters pe alocuri şi o infiltraţie de apă a distrus portretul muncitorului zidar, ingenios realizat pe un postament indicînd o construcţie în creştere, completare a sugerării obiectului muncii sale.

În condiţiile grele din timpul războiului, Szönyi a dat, şi prin opera sa, o contribuţie curajoasă în cadrul luptei antifasciste. După 23 August 1944, el a continuat să lucreze, cu elan sporit, în condiţiile create artiştilor în urma actului măreţ al Eliberării. Arta sa a cîştigat în maturitate iar calităţile de artist militant ale lui Ştefan Szönyi, s-au concretizat cu şi mai multă amploare, conturînd astăzi, una dintre personalităţile creatoare importante ale mişcării noastre artistice actuale.

ŞTEFAN SZÖNYI, Fresca de la Şcoala de meserii din Timişoara (fragment)

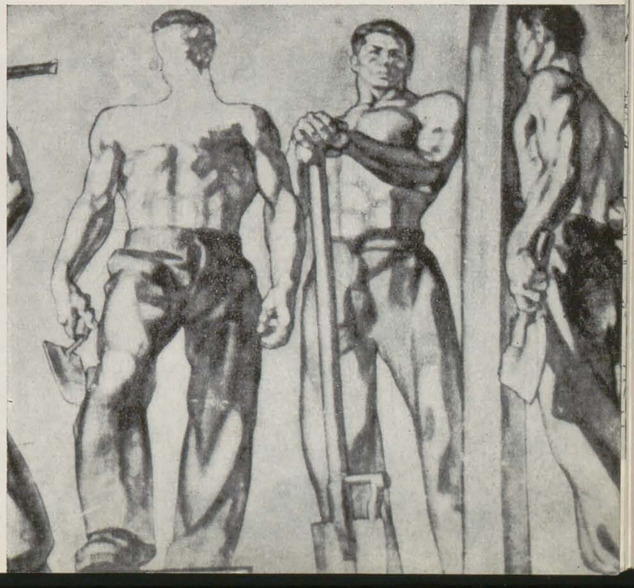

HERLUF BIDSTRUP, UN VETERAN AL GRAFICII MILITANTE

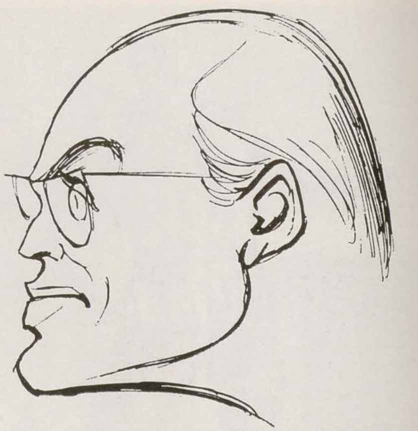

Caricaturistul HERLUF BIDSTRUP, văzut de Eugen Taru

J. DRĂCŞĂNEANU

In vara aceasta, artistul danez Herluf Bidstrup a fost cîtva timp oaspetele nostru. O vizită care ne-a îngăduit să cunoaştem mai îndeaproape personalitatea unui interesant om de artă, dublat, pe întregul său parcurs profesional, de un om de opinie.

Într-adevăr, Bidstrup reprezintă în cîmpul graficii europene din ultimele decenii aportul neîntrerupt al unei talentate creaţii în domeniul larg al umorului şi satirei şi totodată însăşi conştiinţa artei care nu ocoleşte semnificaţia faptelor. Artistul danez este un cronicar social şi politic al vremii, cu ochiul în permanenţă atent la ceea ce se întîmplă în lume sau în jurul său şi cu peniţa gata să înregistreze momentul surprins. Fie că este vorba de o scenă măruntă în care figurează anonimul cotidian, a cărei transpunere grafică o face cu seninătate, cu simpla savoare a împrejurărilor de care te sezisezi netulburat, fie că exprimă în linii profunde un comentar sever al evenimentelor — nici o trăsătură a creaţiei sale nu este gratuită.

Într-o anumită ordine a documentelor omeneşti, el este deci un critic de moravuri, un educator, şi dacă, aşa cum arătam, Bidstrup cheltuieşte pentru aceasta o vervă senină care provoacă, după dimensiunile ridicolului fluturat în peniţă, zîmbetul sau cascada de rîs, scopul este atins prin însăşi capacitatea umorului. La scara mare a satirei, Bidstrup este însă acuzator şi poanta nu scade tragismul problemei care a născut-o, dimpotrivă, îl impune reflexiei cititorului, făcîndu-l să adere la atitudine.

Timp de douăzeci şi cinci de ani, acest artist încă tînăr azi, şi-a întrebuinţat condeiul cu o diversitate mereu proaspătă şi a trecut cu uşurinţă de la ceea ce numim « c h e s t i a z i l e i » — o idee, un fapt, o observaţie, un calambur, plasate în chenarul desenului sau al caricaturii — la naraţiunea care nu are nevoie de nici o explicaţie, povestea fără cuvinte. În activitatea sa, titlurile sînt deobicei laconice, o sugestie, şi în cele mai multe cazuri sînt pur formale: « Întîmplare », « Reportaj » etc. Cititorul înţelege dintr-o privire sau cu interes parcurge pînă la urmă suita de schiţe.

Din acestea, aparenţa ne-ar putea îndemna să vedem în producţia lui Bidstrup două feţe: una gravă, a combatantului conştient de răspunderea care incumbă artistului de a fi prezent în marile probleme ale umanităţii, şi alta, aplecată spre divertismentul uşor. În fond, ambele aspecte fac parte din caracterul de opinie al artistului, pentru care nimic nu este fără însemnătate şi dau creaţiei sale, examinată în retrospectiva unui laborios sfert de veac, o perfectă unitate de concepţie. Două din volumele sale pe care am avut posibilitatea să le cercetăm, unul editat de « Eulenspiegel », revistă de satiră din R. D. Germană, şi celălalt apărut în editura « Land Og Folk » din Copenhaga, sînt edificatoare pentru viziunea generală a artistului.

H. BIDSTRUP, Ultima retragere strategică. 6 mai 1945. Primul număr legal al ziarului Land og Folk.

Bidstrup s-a format ca intelectual şi artist în perioada penetraţiei fasciste în Europa şi în anii războiului civil din Spania. Evenimentele politice au făcut o puternică impresie asupra tînărului, care tocmai îşi desăvîrşea studiile la Academia de Artă. Atras de cercurile socialiste daneze, colaborează la organul social-democrat din capitala ţării şi participă la acţiuni antifasciste, ilustrînd cu spirit şi curaj paginile revistelor care-l solicită. Încă de la începutul activităţii politice, el marchează o apropiere de partidul comunist, al cărui membru este în prezent şi în cadrul căruia se manifestă în calitate de cronicar grafic al ziarului « Land Og Folk ». În timpul ocupaţiei naziste, Bidstrup a trebuit să se ascundă pentru a nu fi capturat de ocupanţi, exasperaţi de activitatea lui antifascistă.

În această primă decadă a carierei lui, Bidstrup n-a înţeles să-şi mercantilizeze talentul, şi paralel cu contribuţia politică ascuţită pe care a dat-o arta sa, el şi-a asigurat existenţa, lucrînd ca desenator şi caricaturist în acel gen de divertismente grafice care au constituit de la început adevărate şarje demascatoare ale

H. BIDSTRUP, Din grafica antifascistă (Kulturkampen 1938)

moravurilor burgheze. Biciuirea defectelor omenești, persiflarea tarelor de educație ale unei societăți filistine, cu toate pasiunile negative: lăcomie, avariție, ipocrizie, s-a acordat, prin urmare, cu poziția fermă a comentatorului politic și agitatorului împotriva fascismului și imperialismului.

Dacă trecem în revistă subiectele șarjelor sale morale, inspirate fie de gama slăbiciunilor minore pe care le tratează cu ironie și savoare, fie de tarele de educație din climatul burghez, pe care le demască cu o vervă acidulată, amintind de linia lui Grosz din « Das ist die Liebe », vedem cît de aproape este Bidstrup, și în divertisment, de poziția combatantului din comentarul politic, a cărui profunzime ne trimite la creația celebră a unor mari înaintași ca Masereel sau Käthe Kollwitz. Aici avem viziunea de ansamblu a activității lui de critic de moravuri, educator social și luptător politic. Și aceasta ne dă imaginea artistului militant, pentru care fiecare fapt apare în tălmăcirea lui justă și îl obligă la participare.

După un sfert de veac de prezență neintreruptă, Herluf Bidstrup, veteran al graficii sociale și politice, este un exemplu al artistului combatant.

H. BIDSTRUP, Tur-retur (Land og Folk 1951)

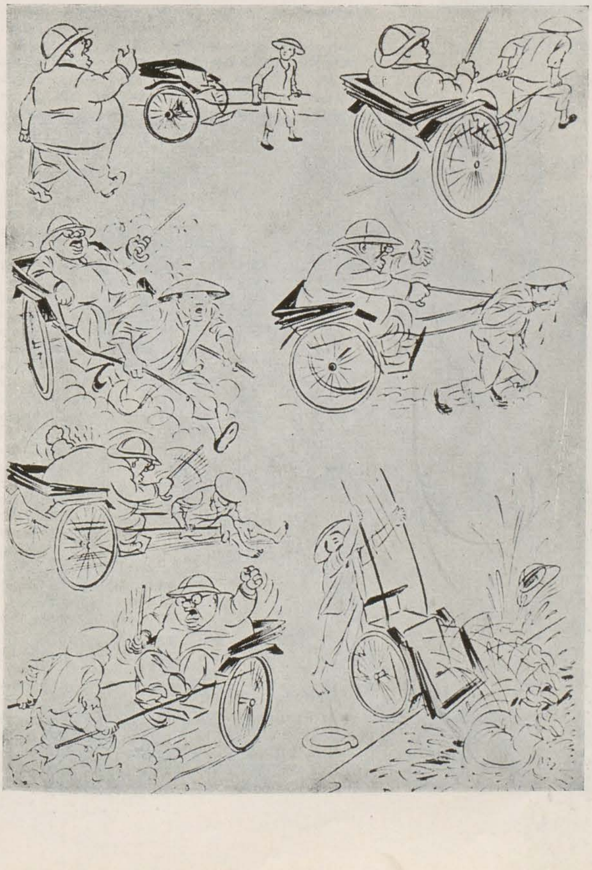

H. BIDSTRUP, « Egalitate în drepturi » în S.U.A.

T. T. SALAHOV (URSS), Spre schimb (1957) — *ulei*

O CUPRINZĂTOARE CRONICĂ A EXPOZIŢIEI INTERNAŢIONALE DE ARTĂ PLASTICĂ A ŢĂRILOR SOCIALISTE DE LA MOSCOVA

Revista « Bildende Kunst » (No. 5/1959), organul Uniunii Artiştilor Plastici germani, consacră în întregime coloanele sale Expoziţiei internaţionale de artă plastică a ţărilor socialiste care a avut loc la Moscova.

Oameni de artă, figuri reprezentative ale mişcării plastice, cronicari etc. analizează cu multă competenţă, aspectele variate, marea bogăţie artistică cuprinsă în sala fostului Manej din Moscova — cca. 3000 de lucrări de pictură, sculptură şi grafică — creaţia artiştilor plastici din 12 ţări ale Europei şi Asiei, fericită sinteză a tradiţiilor naţionale, specifice fiecărui popor, a particularităţilor artistice individuale ale creatorilor de artă şi a noului conţinut de idei, a problematicii contemporane, pe drumul făuririi unei arte noi, socialiste.

Articolele publicate în « Bildende Kunst » subliniază consolidarea artei plastice din ţările socialiste pe principiile metodei realismului socialist, pe temeiul unei profunde ideologii şi al unui conţinut social nou, realizări strălucite ale artei legate de popor, puse în slujba poporului.

Serghei Gherasimov, artist al poporului al U.R.S.S. în articolul său: « *Realismul socialist conduce şi învinge* » face o amplă trecere în revistă a sectoarelor de artă ale expoziţiei, spunînd printre altele:

« *Mari şi importante procese de transformare au loc în prezent în arta plastică mondială. Cele mai bune creaţii actuale tind spre un conţinut de idei, spre adevăr social, spre adevărul vieţii. Arta ţărilor lagărului socialist se consolidează şi se întăreşte tot mai mult pe poziţiile conţinutului de idei socialist, pe baza legăturii cu poporul, pe temeiul realismului.*

Transformarea revoluţionară a lumii, munca creatoare, demnitatea omului, sînt principiile măreţe, pe temeiul cărora artiştii ţărilor socia-

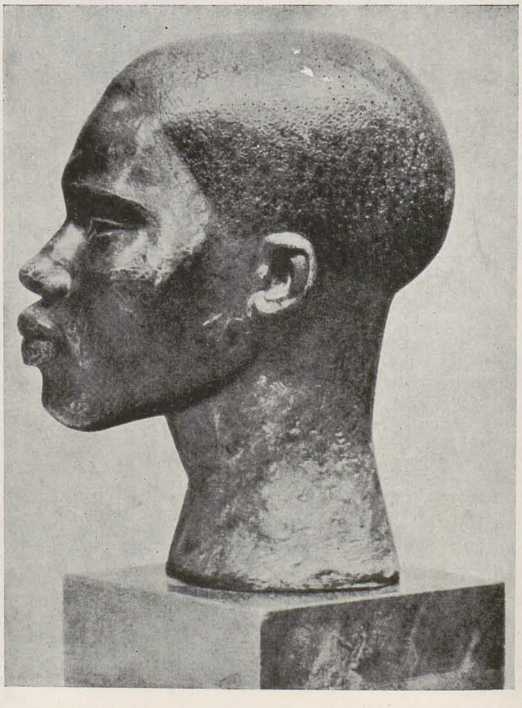

AGAMEMNON MARKISZ (R. P. Ungară), Cap de băiat negru (1956) — *bronz*

liste cooperează creator. Metodele realismului socialist, care sînt multilaterale și variate ca viața însăși, oferă în numele acestor principii, largi posibilități de reprezentare a faptelor mărețe, izvorîte din dragostea de viață.

Tablourile, sculpturile și lucrările de grafică pe care diferitele țări ale lagărului socialist le-au trimis la Moscova întruchipează măreţele perspective ale epocii noastre, viața poporului, gîndurile și strădaniile sale, însemnătatea ideilor progresiste, tematica largă și conținutul social adînc al creației artistice. Noi, artiștii sovietici, purtăm o deosebită răspundere, dispunînd de o experiență de peste 40 de ani, pe linia dezvoltării unei arte noi. Artiștii primei țări care a construit socialismul în lume sînt prin creațiile lor, luptători și constructori activi, entuziaști ai muncii eroice alături de întregul, puternicul popor sovietic. Măreţele idei ale Partidului comunist, adevărul vieții și ritmul de viață al epocii noastre, ne dau un puternic imbold. De aceea glasul artei realismului socialist răsună în lumea întreagă, sigur de victorie».

Serghei Gherasimov a examinat exponatele diferitelor țări, apreciind în mod deosebit operele artiștilor R. P. Chineze, în stilul și tehnica picturilor tradiționale, ca de pildă, lucrările pictorilor Ci-Pai-și, Su-Be-hung, Hwang-Bin-hung, Djen Dșan-ho (ale cărui tablouri aduc figura omului muncii pe primul plan). De asemenea s-a bucurat de succes gravura chineză pe lemn, artă născută în focul revoluției. În secția R. P. D. Coreene, a cărei artă tradițională a renăscut odată cu instaurarea puterii populare, capătînd un nou conținut ideologic, au putut fi admirate operele lui Kim-Rin Kwon, Li Kive — de, Sen Dam etc. De multă apreciere s-au bucurat operele artiștilor vietnamezi, pline de poezie și gingășie, acuarele și picturi pe lac, lucrări care vădesc cum s-au putut împleti organic teme ale actualității, lupta pentru reunificarea țării, construirea socialismului, viața de zi cu zi a muncitorilor, țăranilor și soldaților, cu formele naționale tradiționale.

Exponatele R. P. Mongole au vădit un puternic specific național. Tablourile în ulei sînt dinamice; ele reflectă aspecte ale vieții de zi cu zi. Au fost remarcate frumoasele lucrări ale pictorului Zevegșav Otsiryn, de două ori laureat al Premiului Cioibalsan, și ale pictorului Jadamsuren, ale sculptorului Tșoiimbol, ca și peisajele lui Gava Luvsangin.

R. P. Albania a făcut în ultima vreme un mare salt, construindu-și o cultură socialistă. În cadrul expoziției de la Moscova au fost prezentate lucrări realiste, vădind maturitate artistică, oglindind viața de fiecare zi ca și aspecte ale luptei de eliberare.

Artiștii bulgari redau pregnant și sugestiv, pe linia realismului socialist crîmpee din trecutul revoluționar al poporului ca și realizări ale construirii socialismului.

Sectorul cehoslovac prezintă lucrări de sculptură ale marelui artist K. Pokorny, lucrări de grafică ale lui M. Švabinsky, peisaje ale lui A. Slavicek etc., lucrări care oglindesc aspecte ale eliberării Patriei de către Armata Sovietică, aspecte ale mișcării partizanilor din cel de al 2-lea război mondial ca și imagini ale construirii socialismului.

Artiștii romîni au prezentat interesante lucrări realiste. Au atras cu osebire atenția tablourile de compoziție și sculpturile. Majoritatea lucrărilor sînt consacrate vieții contemporane. Marele artist Corneliu Baba a prezentat lucrări vădind mult sentiment și o mare putere de pătrundere.

Sectorul maghiar cuprinde artiști reprezentînd diferitele generații, operele lor fiind axate pe teme ale construirii vieții noi ca și pe teme ale trecutului revoluționar.

În sectorul R. D. Germane se remarcă cu osebire o seamă de sculpturi, picturi și lucrări de grafică. Au fost remarcate în mod deosebit figurile lui Fritz Cremer, destinate monumentului principal comemorativ de la Buchenwald, consacrat victimelor fascismului, precum și lucrările artiștilor Walter Arnold (sculptor), Gustav Seitz (sculptor) și ale pictorilor: Otto

CIULTEM NIAMOSORÎN (R. P. Mongolă), Portret de bătrîn (1954) — *ulei*

FAN KÖ AN (R. Democrată Vietnam), Strîngerea recoltei în Vietnam (1955) — *pictură pe lac*

VELICIKO MINEKOV (R. P. Bulgară), Țărancă (1958) — *granit*

JAN KULIK (R. Cehoslovacă), Școlăriță (1958) — *piatră*

Nagel, președinte al Academiei de Arte din Berlin, Bernhard Kretzschmar, Heinrich Ehmsen, Rudolf Bergander, prof. Fritz Dähn, a graficienilor Max Schwimmer, Hagenbarth și Richter.

S. Gherasimov și-a încheiat articolul spunînd: « *Acelor artiști care și-au însușit metoda avansată a realismului socialist, li s-a încredințat un mesaj plin de răspundere, acela de a netezi drumul artei noi, al artei viitorului, punînd prin creația lor o stavilă puternică artei abstracte, nihilismului și disprețului pentru viața umană. In situația actuală, a înăspririi luptei ideologice între cele două lumi, trebuie să păzim cu cerbicie unitatea noastră, fermitatea noastră ideologică și înțelegerea noastră reciprocă în lupta pentru apărarea artei realiste care să slujească cauzei socialismului. Realismul socialist merge în frunte și învinge* ».

Ullrich Kuhirt, făcînd o analiză aprofundată a sectorului sovietic din cadrul Expoziției Internaționale de la Moscova, în cadrul articolului intitulat «*Rolul important al artei sovietice*», a spus printre altele:

« *Expoziția internațională de artă a țărilor socialiste, prima de acest gen, a oferit un tablou bogat și deosebit de colorat al realizărilor variate, al multiplelor posibilități de exprimare artistică pe drumul strădaniei pentru făurirea unei arte socialiste. Expoziția a demonstrat din plin că nu poate fi vorba despre o sărăcire a mijloacelor de expresie, nici despre o limitare a genurilor sau o ingustare a posibilităților de creație* ».

Ullrich Kuhirt a relevat că arta sovietică, în multilateralitatea sa, a prezentat numeroase rezolvări ale unor probleme artistice, ale unor experimente de înnoire artistică, în spiritul lărgirii exprimării veridice a vieții. O caracteristică a majorității lucrărilor a fost lupta pentru o cît mai reușită întruchipare artistică a lumii spirituale a omului nou sovietic.

Sectoarele de artă ale Chinei Populare, ale Republicii Populare Democrate Coreene, ale Vietnamului democrat și Republicii Populare Mongole vădesc din plin influența rodnică, creatoare a artei sovietice, atît în ceea ce privește tematica, metoda de creație, cît și mijloacele de expresie.

Autorul a citat, spre exemplificare, numele artistului mongol Zörönșavii (semnînd portretul în acuarelă al unui muncitor), pe artistul chinez U Cio-șeng (portretul artistului Ci Pai-Și), artistului coreean Pok Tșan-tsun (Echipa de schimb), artistul Tsan-Kua-col (Oțelarii) etc.

VAN ȘEN-le (R. P. Chineză), Opt eroine se aruncă în rîu (1957) — *tuș*

OSKAR NERLINGER (R. D. Germană), Probă în topitorie (1952) — *ulei*

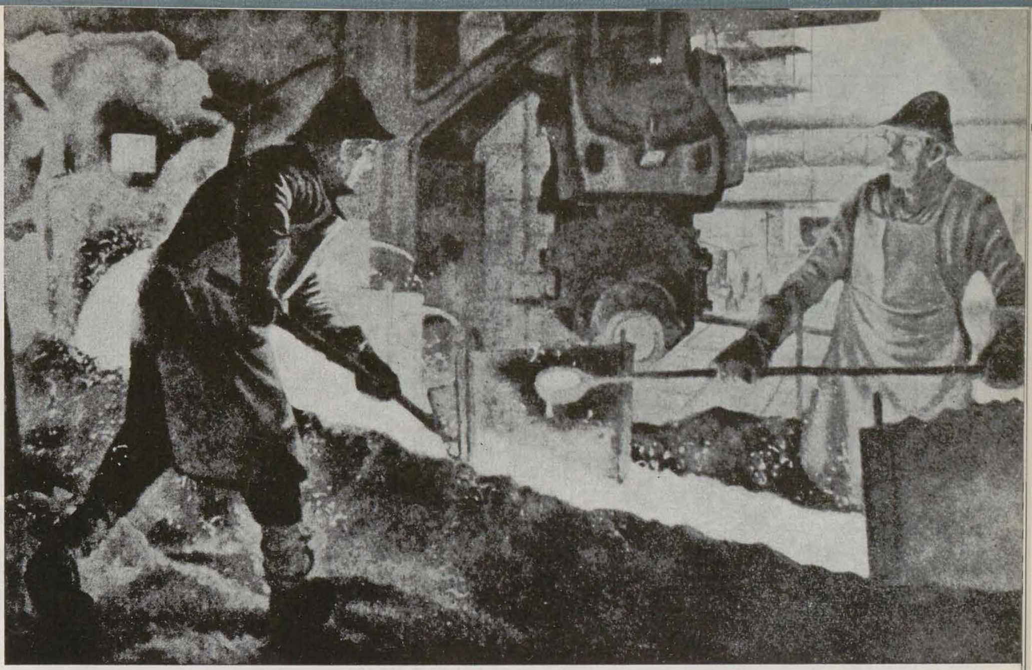

Albrecht Dohmann a consacrat un articol foarte elogios pictorului romîn Corneliu Baba, sub titlul « *Corneliu Baba, un mare pictor romîn* ».

Autorul a ţinut să sublinieze, în articolul său, influenţa exercitată de maeştrii italieni realişti ai secolului al 17-lea, în special Caravaggio, asupra pictorului Baba. Ca şi la Caravaggio, în lucrările lui Baba se desprind de pe fundalul întunecat puternice forme plastice. Şi el — ca şi Caravaggio — alternează puternic umbrele şi luminile. Corneliu Baba are o viziune picturală a lucrurilor, el le percepe coloristic, străduindu-se în acelaşi timp să limpezească volumul plastic.

Baba nu s-a oprit desigur la treapta artistică a lui Caravaggio. Operele sale vădesc că el a asimilat realizările artistice înfăptuite în decursul a 350 de ani de evoluţie artistică.

În cadrul Expoziţiei internaţionale de la Moscova, C. Baba a expus două picturi de gen care pot fi considerate ca cele mai esenţiale pentru această categorie picturală. A. Dohmann a făcut în articolul său o amplă descriere a tabloului « Odihnă pe cîmp » care a figurat la loc de cinste în Expoziţia de la Moscova, precum şi a tabloului de mari proporţii, pe o temă asemănătoare intitulat « Ţărani », în care cinci membri ai unei familii, copleşiţi de sărăcie, lipsuri şi mizerie, merg pe cîmp în căutare de lucru şi de adăpost... Ambele tablouri sînt evocatoare; ele acuză regimul burghezo-moşieresc din Romînia de altădată, care a împilat şi a exploatat crunt ţărănimea. Tabloul « Ţărani », creat în anul 1958, pare să marcheze o cotitură în opera lui Baba: trecerea artistului de la realismul critic la realismul socialist.

Printre portrete se remarcă: portretul unei tinere fete cu bluză roz-liliachie, al cărui gingaş colorit vădeşte influenţa picturii veneţiene; portretul colecţionarului de artă Zambaccian; al jucătorului de şah, care aminteşte oarecum de Cèzanne, dar se desprinde limpede că pictorul romîn nu este dispus să meargă pe drumul maestrului francez în ceea ce priveşte geometrizarea formelor şi eliminarea conţinutului. Albrecht Dohmann, apreciind valoarea lucrărilor lui Corneliu Baba, spune printre altele:

« *Cu greu se va fi găsit vreun vizitator al Expoziţiei internaţionale a ţărilor socialiste de la Moscova care să nu fi fost adînc impresionat de operele artistului romîn Corneliu Baba. Tablourile lui Baba, dintre care unul a reprezentat pictura R.P.R. în sala de onoare a expoziţiei, aparţin, sub raportul calităţii artistice, operelor celor mai esenţiale ale Expoziţiei* ».

Ilse Oschütz în articolul său intitulat « *Mai tare ca moartea* » se ocupă de compoziţia tematică cu caracter eroic şi analizează minunatul tablou al lui S. V. Gherasimov «Mama partizanului», în care pictorul a reuşit să concentreze un aspect al ororilor din timpul cotropirii Uniunii Sovietice, de către fascişti, să redea atît de grăitor cele două forţe antagoniste ca şi durerea şi măreţia mamei, care, cu preţul vieţii fiului ei, nu-şi va trăda tovarăşii care luptă pentru eliberarea Patriei Sovietice. Atitudinea mamei, stană de piatră, simbolizează toate mamele ale căror fii au fost daţi pradă morţii de către hidra fascistă.

Această tematică a luptei împotriva fascismului ca şi tema eliberării se regăsesc în lucrările a numeroşi artişti ai altor ţări, ca de pildă la Nicola Mircev, în tabloul « Anchetă » (R. P. Bulgaria), în compoziţia sculpturală a lui F. D. Fiveiski « Mai tare ca moartea », o impresionantă realizare plastică radiind frumuseţe şi înălţare morală, credinţa celor trei luptători că moartea lor nu e zadarnică, că lupta lor va folosi lumii întregi. În tabloul pictorului romîn Ştefan Szönyi, « Moartea partizanului », artistul înfăţişează un episod trist: inamicul a lovit crunt, dar expresia hotărîtă şi plină de ură a chipurilor tovarăşilor partizanului ucis, sînt atît de elocvente încît ele mărturisesc despre faptul că lupta împotriva duşmanului va continua. Pictorul chinez Wang Sön-lia, în tabloul intitulat « Opt partizane se aruncă în rîu » întruchipează eroismul şi jertfa femeilor care preferă să moară decît să cadă în mîinile clicii lui Cian Kai-Şi. Minunata compoziţie sculpturală a artistului coreean Cio Von-sok, intitulată « Uciderea în masă la mina din Ragjen » îmbrăţişează aceeaşi tematică a eroismului.

Pe aceeaşi linie, Ilse Oschütz relevă lucrările atît de impresionante ale lui Fritz Cremer pentru monumentul comemorativ de la Buchenwald.

Lucrările expuse vădesc unitatea lagărului socialist, hotărîrea şi dîrzenia în lupta pentru triumful socialismului şi comunismului.

Ursula Grabov, în articolul său « *Insufleţit de credinţa în om* » analizează o seamă de lucrări de sculptură care au figurat în Expoziţia de la Moscova.

Autoarea face o paralelă între sculptura decadentă a Occidentului, goală de orice conţinut, lipsită de sens, nereprezentînd nici un element capabil să înalţe pe om, să-l ridice peste contingenţele mărunte ale vieţii şi sculptura realistă, aceea în care artistul însufleţeşte lutul, metalul, piatra, creînd chipuri pline de viaţă, de expresivitate, simboluri ale încrederii în om, în viaţa şi lupta sa pentru mai bine, în munca şi în realizările sale constructive.

Expoziţia internaţională de la Moscova sugerează imaginea înălţării omului sub semnul transformării socialiste a lumii.

Ursula Grabov apreciază mult lucrările artistului polonez Stanislav Gorno-Poplawsky, şi mai ales sculptura « Mama lui Beloiannis », care degajă o mare forţă de expresie. Ea apreciază deopotrivă operele sculptorilor maghiari « Ţărancă din Getse » a lui Mihai Mesaroş şi « Capul unui băiat negru » a lui Agamemnon Markisz. Sculptura artistului bulgar Veliciko Minekov, «Ţăranca», este o frumoasă realizare plastică. Autoarea acordă multă atenţie lucrărilor sculptorului romîn Ovidiu Maitec, (« Minerul »), « Dansului din Oaş » al lui Geza Vida, precum şi lucrării « Şcolăriţă » a sculptorului cehoslovac Jan Kulik.

Frumuseţea chipului uman, măreţia sa epică, forţa care emană din popor ca şi făurirea unei noi conştiinţe au fost minunat întruchipate de către cunoscutul artist sovietic I. V. Vucetici în monumentala sa lucrare: « Prefacem săbiile în pluguri », care capătă măreţia unui simbol, simbolul luptei neobosite pentru pace şi pentru dezvoltarea constructivă a omenirii, a încrederii în om, constructor al socialismului.

Lothar Lang a consacrat un articol lui Jules Perahim, articol intitulat: « *Ciclul de gravuri ale lui Jules Perahim, un exemplu de artă modernă, socialistă* ».

ŢOI GÎN HIOK (R. P. D. Coreeană), Viaţa de mizerie a ţăranilor din Coreea de Sud (1958) — *ulei*

GORNO POPLAWSKY STANISLAV (R. P. Polonă), Mama lui Beloiannis (1953) — *bronz*

În introducere, autorul a vorbit despre cartea lui John Reed « Zece zile care au zguduit lumea » apărută la New-York în anul 1919, care s-a bucurat de un mare răsunet în lumea întreagă, carte din care s-a inspirat Jules Perahim, creînd un ciclu de gravuri care au figurat în cadrul Expoziţiei internaţionale de la Moscova.

« *Artist emerit al R.P.R., Jules Perahim este considerat în patria sa ca unul din graficienii cu un profil foarte bine definit. Ilustraţiile sale la operele lui Tvardovski, Gorki, Stil şi Reed l-au făcut cunoscut, mai cu seamă pentru faptul că realizările sale artistice nu sînt o simplă naraţiune a subiectului literar, ci reprezintă poeme grafice de sine stătătoare, adecvate intenţiilor autorului. Admirînd gravurile în linoleum executate în stilul gravurilor pe lemn, privitorul caută zadarnic caracteristica materialului mlădios.*

Concepţia şi tehnica lui Perahim corespund severităţii ascetice a gravurii pe lemn. Cercetătorul va descoperi numai după o cercetare minuţioasă elementele mlădioase caracteristice, aşa cum apar ele la gravorii pe linoleum, care recurg din cînd în cînd la această tehnică.

După cît se pare, artistul vrea să realizeze în opera sa o sinteză între contrastele masive de alb-negru ale lui Fr. Masereel şi desenul fin, elocvent al lui Kravcenko, ceva asemănător cu unele lucrări ale lui Felixmüller sau ale chinezului Cen Jen-Ciao ».

Lothar Lang a prezentat în continuare o amplă analiză a patru ilustraţii ale lui Jules Perahim la cartea lui John Reed, şi anume a gravurilor: « A trecut », « Arestarea » (lucrări care au un pronunţat caracter narativ), « Victoria va fi a noastră » şi « Lenin, geniu al revoluţiei », lucrări în care a fost transpusă grafic teza lui Marx că « *ideea poate deveni o forţă motrică de îndată ce cuprinde masele* ».

Gravura « Lenin, geniu al revoluţiei » constituie un model de justă folosire a simbolului în arta realismului socialist. « *Perahim a dovedit că este posibil ca o seamă de elemente valoroase ale artei plastice din ultimele decenii să fie folosite în mod creator în arta socialistă* — a afirmat L. Lang. *Ciclul său impresionant este pătruns de un conţinut de idei socialist şi realizarea lui denotă o mare însufleţire interioară faţă de revoluţia proletară. Creaţia sa poate constitui un exemplu de căutare eficientă a limbajului actual al formei, în strictă concordanţă cu conţinutul de idei de care este pătruns. Perahim a găsit rezolvarea pentru sarcina ce-i stă în faţă şi care constituie un exemplu rodnic pentru arta socialistă modernă* ».

JULES PERAHIM, Ilustrație la « Zece zile care au zguduit lumea » de John Reed — *linogravură*

Despre armonia și unitatea expoziției internaționale de artă, în ciuda diversităților de stiluri și maniere ca și a variatelor tradiții naționale, vorbește *Ingrid Bayer*, în articolul său intitulat « *Unitatea și diversitatea expoziției internaționale de artă a țărilor socialiste de la Moscova* ».

Autoarea a subliniat puternica impresie de armonie și unitate pe care au produs-o asupra vizitatorilor, lucrările atît de variate ca inspirație, tematică, manieră și tradiție națională. Dar în ciuda diversităților temperamentale și a particularităților artistice, viața de la Elba la Oceanul Pacific îmbracă o trăsătură caracteristică determinată de lupta comună a popoarelor pentru pace și socialism.

Pentru a ilustra aceasta, autoarea citează o seamă de lucrări ca: pictura pe lac a lui Fan Kö, artist care evocă în imagini pitorești aspecte din munca încordată a țăranului vietnamez, care, deși folosește încă unelte primitive, nu mai are în spate paznicul cu gîrbaciul, el nu mai prestează o muncă înjositoare de iobag. Pictorița sovietică Iablonskaia înfățișează aspecte dintr-un colhoz ucrainian, unde țăranii plini de voie bună pregătesc predarea grînelor către statul socialist; artistul chinez Gun I-lan, în tabloul său « Lupta pentru apă » înfățișează patosul muncii colective, optimismul vieții noi, folosind dinamica accentuată a picturii chineze tradiționale ca un mijloc de expresie pentru noul conținut de idei.

Temele istorice inspiră pe numeroși artiști. Oamenii de artă sînt conștienți de importanța, pentru fiecare popor, de a valorifica tot ce-i esențial în trecutul său și de a împleti tradițiile revoluționare cu lupta sa actuală.

Trăsăturilor noi, comune, ale realității țărilor socialiste le corespunde și o expresie nouă a chipului uman individual. În portretul muncitorului, Arno Mohr întruchipează convingător un om nou al R. D. Germane, mîndru și hotărît. Aci nu mai este vorba de o îngrădire individualistă, nici de contradicții între interesele personale și sociale; acest om este un cetățean conștient al unui Stat al muncitorilor și țăranilor.

Omul socialist realizează și « peisajul » într-o manieră nouă. El se regăsește pe sine în frumusețile patriei sale, iar energia sa creatoare eliberată, transformă natura și pune bogățiile ei la îndemîna tuturor.

În mijlocul atîtor opere de valoare, în care pulsează viața și un bogat conținut de idei, o seamă de lucrări ale unor artiști polonezi — mai curînd « glume picturale » — distonează simțitor. Aceste exponate nu reprezintă însă creația de ansamblu a artei poloneze. În sectorul artiștilor polonezi nu au fost prezente decît puține din acele lucrări ale artiștilor polonezi care luptă cinstit pentu înfățișarea realistă a problemelor sociale esențiale.

Artista poloneză Hrostovskaia denumește « Stratosferă » o litografie informă, constînd din spirale și cercuri, întretăiate de verticale, și asta într-o epocă în care omul a pornit să cucerească cosmosul. O asemenea prezentare constituie un anacronism. Multe lucrări ale sectorului polonez conțin desene informe și disonanțe coloristice, iar linii deformate vor să redea aspectul figurii umane. Aceste lucrări nu se mai bucură nici măcar de farmecul noului, fiind vorba despre o seamă de metode neartistice, existente de cîteva decenii, care, chiar de la crearea lor au apărut ca sterpe și parazitare ca și orînduirea imperialistă care le-a generat. Sectorul polonez, prin acele lucrări formaliste, prin arta abstractă prezentată, arată că o seamă de artiști polonezi au pornit pe un drum greșit care duce la o sărăcire absolută a conținutului și a formei. Lucrările lui Dunikovski « Baba de la Neborrow » și mai ales proiectul monumentului comemorativ al răsculaților din Varșovia ca și panoul « Episod de la Ausschwitz » pîngăresc memoria a mii de oameni, care, cu sacrificiul vieții lor, au luptat eroic împotriva fascismului.

Expoziția de artă plastică a țărilor socialiste de la Moscova a dovedit că numai eliberarea din strînsoarea dogmatismului decadent și orientarea puternică către elementul important al socialului, dau artistului posibilitatea de a cuprinde multitudinea vieții și de a imprima creației sale sens și valoare.

Klaus Weidner, în articolul său, « *Tabloul tematic — sarcina artistică cea mai rodnică* », a subliniat importanța deosebită a genului tabloului tematic în cadrul picturii realist-socialiste.

Autorul a făcut o succintă analiză a artei decadente a occidentului, căreia îi este străin elementul cu adevărat progresist al secolului nostru, și anume lupta popoarelor pentru a se elibera de jugul exploatării, de primejdia războiului.

Noile atribute ale omului se dezvoltă și se manifestă mai puternic acolo unde el luptă nemijlocit pentru socialism, acolo unde ia parte la lupta de clasă a proletariatului, sau la rezolvarea multiplelor probleme ale construirii socialismului. O artă care ține să cuprindă viața nouă se va concentra, de bună seamă, asupra acestor laturi ale realității. În consecință, tabloul tematic în pictură se impune din ce în ce mai mult și el este îmbrățișat cu tot mai mult interes de către clasa muncitoare.

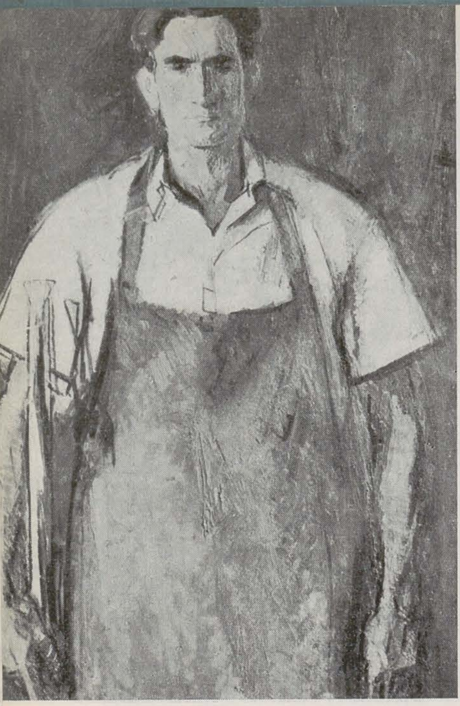

ALEXANDRU CIUCURENCU, Portret de muncitor — *ulei*

CREAŢIA PORTRETISTICĂ DUPĂ 23 AUGUST 1944

AMELIA PAVEL

Gœthe scria undeva: « Niciodată nu eşti mulţumit de portretul unei persoane pe care o cunoşti. De aceea i-am şi deplîns de atîtea ori pe pictorii de portrete. În general, nu se obişnuieşte să le ceri oamenilor imposibilul; şi tocmai pictorilor li se cere acest lucru. Ei trebuie să includă în imaginile pe care le crează propriile lor raporturi faţă de oamenii înfăţişaţi, simpatia sau antipatia lor; dar, pe lîngă aceasta, ei trebuie să arate, nu numai ceea ce cred ei despre acei oameni, ci ceea ce oricine s-ar cuveni să creadă ». Este cuprins în rezumat, în acest scurt fragment, un adevărat cod al artei portretistice cu toată măreţia şi cu toate greutăţile ei.

Un portret poate apărea uneori ca un avînt liric spontan, după cum poate deveni romanul lent elaborat al unei vieţi; el poate fi un subliniat act de subiectivism sau un document istoric; o judecată de valoare în orice caz, dar, şi mai mult decît atît — un verdict; ba chiar, portretul poate căpăta autoritatea unui îndrumător în înţelegerea dominantelor sociale ale epocii. La toate aceste ipostaze sub care el ni se înfăţişează, la toate rezonanţele pe care le trezeşte în privitor este foarte important să medităm cu deosebire astăzi, cînd, parafrazînd adevărul că în centrul artei stă omul, putem spune că în centrul artei plastice stă portretul. De fapt, tot ceea ce constituia aspiraţia artistului contemporan spre o artă de idei, spre compoziţia tematică, se concentrează în cele din urmă şi într-o anumită formă nouă de a concepe portretul, portretul omului în acţiune, al omului singular sau încadrat într-un grup omogen prin comunitatea de idei şi sentimente.

Poate că, într-un fel, portretul este genul a cărui dezvoltare însemnează astăzi pentru pictori şi sculptori un punct de efort maxim în afirmarea specificului artei plastice. Rolul jucat aici de fotografie nu trebuie în nici un caz subestimat. Tocmai progresele artei fotografice moderne, permit şi chiar pretind artiştilor plastici căutarea unor soluţii şi mijloace cît mai variate în portretistică. Principiile de bază ale portretului realist — evocarea veridică a unei personalităţi prin expresia armonic echilibrată a îmbinării dintre individual şi social — caracterizarea acestei personalităţi în funcţie de trăsăturile esenţiale, structurale, şi nu de accidentele momentane ale fizionomiei, posibilitatea de a oglindi în figura unui om o epocă a istoriei, deci de a investi chipul uman cu privilegiile « reprezentării », nu înseamnă însă în nici un caz adoptarea unei singure formule valabile de prezentare.

Există, mai ales în pictură, tendinţa, dacă nu de a interpreta « clasic » o fizionomie, de a o prezenta, clasic, prin punerea în pagină, prin atitudinea şi poza personajului, prin recuzită. Acest fapt nu este în sine un rău; rigoarea compoziţiei într-un portret n-a fost niciodată o piedică — ba dimpotrivă — pentru un bun studiu psihologic, pentru o pregnantă caracterizare. Dar concurenţa, ca să-i spunem aşa, a imaginii vizuale din fotografie, cinematografie şi televiziune, a imaginii « tehnoredactate » ca şi multitudinea aspectelor şi formelor de viaţă în societatea modernă socialistă, nu mai îngăduie excluderea din categoria portretelor realiste a celor care, prin prezentarea lor, se leagă în multe cazuri de genuri de artă cu totul diferite. Portretul în peisaj, portretul în interior, tratat cu o notă de «gen», în care figura se înscrie firesc în mediul unei geografii sufleteşti, nu împiedică realizarea unei imagini veridice, în spirit realist-socialist, a omului zilelor noastre. Desigur că afirmaţia rămîne valabilă mai ales pentru pictură şi, în speţă, pentru pictura de şevalet. Problema portretului în pictura monumentală este cu totul alta. În pictura de şevalet însă, ceea ce va solicita un artist în înfăţişarea complexă a omului de astăzi, angrenat în probleme de viaţă, în relaţii sociale multiple şi în perspective măreţe, nu mai poate fi exprimat într-un singur stil portretistic şi de aceea nimeni nu va acuza de eclectism o artă în care-şi face loc şi tipul de portret clasic, şi tipul romantic, şi o viziune lirică, mai intimistă, şi una de amploare epică.

Stăpînirea pe care peisajul pur şi natura moartă au pus-o pe arta noastră dintre cele două războaie, n-a rămas fără urmări în portret. Chipul omenesc privit ca un obiect, ca un pitoresc loc de întîlnire al unor linii şi culori, sau, în cel mai bun caz, ca o ocazie de a nota stări de spirit, stă la baza unei arte portretistice de cele mai multe ori falsificată de nişte vicii de fond. Dreptul pe care şi l-au luat pictorii de a dispune de elementele figurii umane aşa cum ar dispune — numai în funcţie de anumite raporturi de volum şi culoare — de elementele unei viitoare naturi moarte, de a stiliza sau schematiza numai pe linia trăsăturilor exterioare, era de fapt expresia unui haos interior de gîndire, a unei false poziţii faţă de problematica socială. Evazionism, fără îndoială, dar nu numai atît. Oroarea de « psihologizare », de « literaturizare » pe care o proclamă cu atîta emfază atîţia artişti şi critici de artă dintre cele două războaie, teama de orice, ar fi într-o operă de artă plastică,

ION IRIMESCU, Utemist — *bronz*

pînă şi semnul unui cuvînt, al unui gînd despre om, erau simptome ideologice, la care portretiştii de astăzi, sau cei care fac compoziţie, ar trebui să ia aminte.

Atunci cînd există, în moştenirea artistică a unui popor o creaţie portretistică atît de diversă şi de autentică în toate formele ei, cum este cea a lui Grigorescu şi Ion Georgescu, a lui Steriadi şi Ressu şi chiar şi a altora mai puţini iluştri, dar buni meşteşugari, capabili de a asigura portretisticii romîneşti acel « nivel » general de stabilitate şi pondere, regăsirea, cu o nouă strălucire şi cu sensuri aprofundate, a acestor tradiţii, reînodarea firului realist, sînt, pentru artiştii de astăzi, o sarcină de mare cinste.

Prin urmare, decisivă este în ultima instanţă, pentru portretist, indiferent de tehnica şi genul în care lucrează, atitudinea faţă de om, concepţia lui fundamentală despre viaţă. Dacă în sistemul de gîndire al artistului există o ierarhie bine stabilită a problemelor; dacă pentru el adevărul că umanismul este o trăsătură definitorie a artei contemporane şi trăieşte, este o prezenţă vie, arzătoare, atunci normele estetice ale artei portretistice vor izvorî de la sine din conştiinţa lui, şi nu vor apărea niciodată ca nişte « reţete » prescrise de o autoritate din afară. A sezisa noul în fizionomia umană, într-o epocă de transformări uriaşe şi urgente cum este epoca noastră, nu poate fi socotit un lucru uşor şi nici simplu. Acest « nou » este divers şi complex ca natura umană însăşi, şi judecă fals şi pripit cei care cred că el există sub forma unui simptom precis, putînd fi diagnosticat cu cheia facilă a unei perspicacităţi de suprafaţă. Din greşeli de acest fel au rezultat atîtea portrete care urmăreau, cu bune intenţii, să redea chipul omului nou, făuritor al societăţii, al culturii socialiste, dar care se rezumau de fapt la

CORNELIU BABA, Ilustraţie la « Mitrea Cocor » de M. Sadoveanu — *desen colorat*

CONSTANTIN BARASCHI, Mihail Sadoveanu — *bronz*

CAMIL RESSU, Portretul lui Tudor Arghezi — *ulei*

AUREL NEDEL, Portret de muncitoare — *ulei*

ROMULUS LADEA, Ţăran muncitor — *ghips*

prezentarea unei recuzite a omului nou, devenind astfel un nou soi de « portret de aparat » axat pe caracterizări exterioare.

Fizionomia însăşi, ca oglindă principală a vieţii interioare, a conştiinţei omului portretizat, apărea privitorului sărăcită, plată; un obiect între altele. Funcţia « reprezentativă », exemplaritatea portretului nu poate, evident, să fie atinsă în acest fel. Fie lipsă de cunoaştere îndestulătoare a vieţii, fie o ignorare a ierarhiei valorilor de conţinut pe care le implică metoda realismului socialist, în toate cazurile se dovedea necesară o perseverentă îndrumare a atenţiei, o educare a deprinderii de a vedea, de a înţelege fondul fenomenelor odată cu strălucirea sau cu pitorescul aparenţei lor.

Numeroase din realizările artiştilor noştri în ultimii 15 ani au dovedit că, în linii mari, aceste probleme au fost just înţelese şi aplicate. În raport cu specificul fiecărui gen de artă — pictură, sculptură sau grafică — au apărut portrete ale oamenilor în conştiinţa cărora munca, manuală sau intelectuală, devenea un pivot central al existenţei. Mai concentrate în jurul oglindirii procesului de transformare psihologică — e cazul operelor de pictură — sau în jurul problemei de a exprima plastic o anumită atitudine etică şi ideologică nouă, de a da unui conţinut uman concret un înţeles general, cu acces la semnificaţia simbolică — e vorba de sculptură — operele amintite aduceau fiecare cîte o notă nouă, adăugau o trăsătură conturului psihologic al acestui om nou, erou şi epic şi liric al zilelor noastre. Şi ne putem mîndri cu faptul că, în conştiinţa publică, s-au imprimat, familiare, ca nişte chipuri ale unor vechi prieteni, imaginea Oţelarului lui Ion Irimescu, a muncitorului lui Andrei Szobotka, a ţăranilor lui Baba şi Ladea, a intelectualilor lui Jalea, Medrea şi Ressu.

Este adevărat că încă nu se poate vorbi în portretistica noastră de un stadiu culminant, de existenţa multiplă a unor imagini pătrunzătoare, exemplare, care să însufleţească şi să educe, ca un cald apel de la om la om. Dar nici nu se poate contesta că, în această etapă de rapidă transformare a conştiinţelor, de trecere încercată de tot felul de greutăţi spre un nou ideal uman, portretul este unul din genurile cele mai exigente. Ca un adevărat termometru al realităţilor de ordin moral, el este nevoit să înregistreze variaţiile de temperatură şi chiar dacă are menirea să reţină, definitiv, numai ceea ce este esenţial şi important în aceste variaţii, ceea ce reprezintă simptomul promiţător, de bun augur, al viitorului, el nu poate eluda cu nepăsare eforturile, depăşite, dar reale, spre acest viitor.

Istoria a înregistrat de mai multe ori înflorirea unei portretistici destinate să confirme ascensiunea unei clase, stabilizarea ei în viaţa socială. Niciodată însă n-a avut această sarcină în proporţii atît de masive, şi nici situată sub focul animator al unor prefaceri în conştiinţă atît de profunde. De aceea şi o unitate de « tip portretistic » nici nu poate fi atinsă şi nici dorită. Dacă ansamblul portretelor dintr-o epocă dată constituia la un moment dat un document complect asupra vieţii sociale a epocii respective, asupra normelor etice care au ghidat-o şi a climatului intelectual în care ea s-a dezvoltat, atunci tocmai varietatea portretului în arta realist-socialistă va fi una din trăsăturile principale ale acestui interesant şi edificator mod de a cunoaşte epoca noastră.

Aspiraţia către un stil contemporan, atît cît se manifestă azi la artiştii noştri, nu se exercită decît în interiorul varietăţii de forme pe care, în mod firesc, o capătă înfăţişarea omului în arta realist-socialistă. Ceea ce este important aici e faptul că această aspiraţie, această dorinţă de stil, deci de unitate interioară, organică, a expresiei plastice, nu merge de la limbaj la conţinut, ci invers.

Bilanţul realizărilor artistice romîneşti din ultimii ani, în chip firesc legate şi de greutăţi şi uneori de eşecuri, arată clar că o unitate stilistică precisă, o « marcă » stilistică, nu poate fi, într-o artă autentică, în centrul căreia stă

omul, rezultatul unei uniformităţi de procedee, a predominării unui anumit duct liniar, al unei anumite mode coloristice etc.

Stilul vine « dinăuntru ». Iar coincidenţele de expresie sînt, în mod normal, spontane şi existenţa lor constatată ulterior de alţii. Căutarea, forţată, a acestor coincidenţe, nu duce nicăieri; omul nou există, chipul lui, cu tot conţinutul uman care-l defineşte, se impune de la sine artistului care ştie să-l vadă. Aici stă unitatea reală, profundă a portretisticii realist-socialiste, pe care numai o elastică extensiune a mijloacelor de expresie o va putea pune în valoare. Mai ales atunci cînd este vorba de reprezentarea omului, nici un sistem de mijloace apte de a sluji o viziune realistă, nu trebuie înlăturat. Şi în această privinţă artiştii romîni au dat dovadă de o mare pondere şi bun simţ artistic. Este tocmai ceea ce, în competiţiile internaţionale artistice, a fost cu deosebire apreciat în creaţia romînească: posibilitatea de a exprima noul, prin mijloace noi, dar solide, adînc ancorate în tradiţia graiului plastic realist. O îndrăzneală cugetată; un avînt bine cumpănit, o diversitate pitorească de expresie pe fundamentul sigur al unui conţinut de idei clar, unitar.

În misiunea lor de romancieri, de biografi ai figurii umane, care le revine în principal pictorilor portretişti, sau în cea de dramaturgi ai ei, care revine sculptorilor de portrete, ori în sarcina, de loc mai minoră, care îi dă posibilitate graficianului să devină un fel de poet spontan, liric sau satiric, al chipului omenesc, artiştii noştri au un vast cîmp de acţiune. Muncitorii, intelectualii — eroi iluştri sau anonimi — îi aşteaptă. Şi nu numai ca modele; ci şi ca prieteni, ca învăţători şi ca discipoli.

CORNEL MEDREA, Portretul Acad. Prof. Traian Săvulescu — *bronz*

CONSTANTIN BLENDEA, Portret de studentă — *ulei*

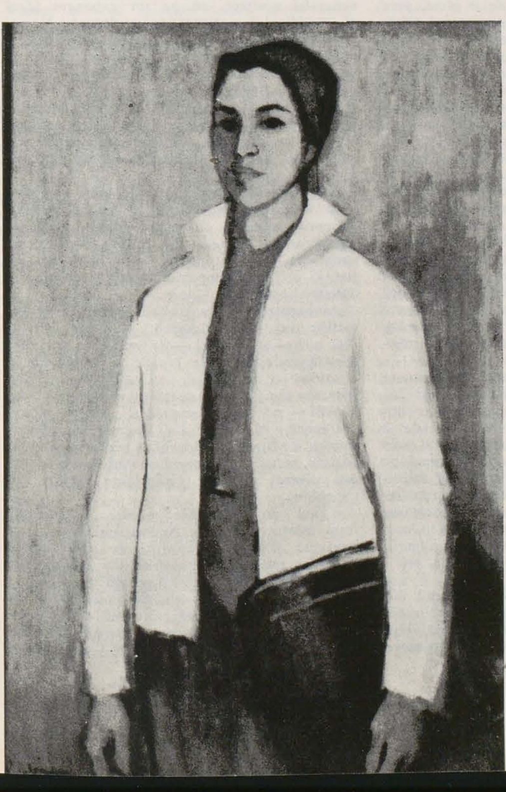

DORIO LAZĂR, Portretul unei muncitoare fruntaşe — *bronz*

Un subiect tot mai frecvent tratat de criticii de artă sovietici este acela al artei decorativ-monumentale, a cărei importanţă, ca artă a revoluţiei, a fost subliniată de planul leninist de propagandă prin monumente şi a fost atît de bine înţeleasă de Maiakovski, care adresa artiştilor chemarea: « *Iluminaţi, desenaţi toate faţadele, fruntea şi pieptul oraşelor, gările şi şirurile de vagoane ce gonesc pe linia ferată* » şi care scria în continuare: « *Iar străzile să fie o sărbătoare a artei* » [1]). Aplicarea mecanică în acest gen al artei, a metodelor şi limbajului artei de şevalet, a fost una din principalele greşeli care s-au manifestat în ultimii ani. Definirea mijloacelor de expresie a artei decorativ-monumentale a devenit de aceea o necesitate imperioasă pentru dezvoltarea ei viitoare. Artă a marilor idei, a înaltelor sentimente cetăţeneşti, ea cere, spun criticii L. Akimova şi V. Kalinin, « *un limbaj înălţător, viu, viguros. El poate fi entuziast sau vehement, triumfător sau trist, dar trebuie să fie neapărat puternic, plin de elan. El nu poate accepta tonul naraţiunii calme, expunerea impasibilă chiar a unor observaţii juste* » [2]). Iată de ce criticii de artă sovietici salută în acest domeniu căutarea de rezolvări pline de căldură şi emoţie, de elan romantic şi de patetism.

Multe lucruri juste ne sînt amintite sau precizate de criticii de artă sovietici în legătură cu limbajul specific al artei monumentale. Este îndeosebi combătută ideea că pictorul de şevalet poate face şi pictură murală fără a studia şi cunoaşte în prealabil particularităţile ei specifice. Realismul în pictura murală — subliniază G. Rublev [3]) — nu poate exista fără aplicarea a o serie de convenţii şi fără folosirea pricepută a însuşirilor materialului şi tehnicii alese. În însemnările sale, sculptorul G. Motovilov vorbeşte despre necesitatea ca monumentul să aibă contururi pregnante, precise, armonioase şi o arhitectonică clară. « *In ce priveşte forma* — arată el — *arta monumentală nu admite intenţiile confuze, deficienţele de construcţie, lipsa unei concepţii plastice compoziţionale, inexpresivitatea proporţiilor* » [4]). Iar un alt sculptor, S. Orlov, reaminteşte că, în arta monumentală, lucrarea trebuie concepută şi realizată în funcţie de destinaţia ei precisă, de ansamblul arhitectonic în care urmează să se integreze [5]). De realizarea sintezei organice a artelor depinde, cum se ştie, însăşi cristalizarea stilului în arta epocii noastre, ca de altfel a oricărei mari epoci artistice din trecut.

Tendinţa de a recunoaşte şi restitui artei decorativ-monumentale toate procedeele şi metodele, pe care o înţelegere îngustă a noţiunii de realism, şi aplicarea ei indistinctă la toate genurile creaţiei artistice i le refuzaseră în trecut, se manifestă şi în atitudinea criticii de artă sovietice faţă de problema folosirii alegoriei şi simbolului. Împotriva părerilor că alegoria şi simbolul ar fi străine de arta sovietică se ridicase însăşi marea sculptoriţă sovietică Vera Muhina, care, după cum se ştie, şi-a şi aplicat cu succes ideile în activitatea ei practică. În această privinţă sînt interesante precizările pe care le face criticul M. Ilin într-un articol consacrat analizei unor lucrări recente care folosesc alegoria şi simbolul. « *Forma alegorică* — arată M. Ilin — *este unul dintre cele mai puternice mijloace de exprimare plastică de care dispun artele figurative. Dar el apare în toată plenitudinea lui numai atunci cînd e întruchipat într-un limbaj actual, înţeles de popor. Imaginile din antichitate, din biblie etc., nu sînt în stare să redea sentimentele şi ideile care-i frămîntă pe oamenii de azi. Trebuie să întruchipăm gîndurile noastre în alte forme, realiste, actuale, pe care masele largi să le poată înţelege fără greutate... Artistul doritor să realizeze sculpturi alegorice trebuie să-şi amintească de cuvintele lui Alberti: « arta este măsură ». In sculptura alegorică este vorba de măsura realismului, îngăduind, în anumite limite, convenţionalul. Forţa emoţională, profunzimea concepţiei, plasticitatea şi caracterul decorativ intră în « hora » legilor de creaţie ale sculpturii alegorice, ca membri cu drepturi egale. A da uitării pe vreunul dintre ei ar însemna să prejudiciem calitatea artistică a operei* » [1]).

Despre importanţa cu totul deosebită care se acordă în Uniunea Sovietică problemelor artei decorative vorbeşte şi faptul că în prezent apare acolo o revistă, editată în excelente condiţii grafice, consacrată exclusiv acestui sector al artei plastice, în care sînt analizate cu toată seriozitatea atît aspectele artei monumentale, cît şi cele, de o însemnătate întru nimic mai mică, ale dezvoltării artei aplicate. Toţi criticii sînt unanimi în aprecierea rolului decisiv pe care arta decorativă aplicată îl are în formarea gustului maselor largi ale poporului, în crearea unei ambianţe cu adevărat demne de omul sovietic — constructor al comunismului. Tocmai dată fiind însemnătatea acestui gen de artă, este tot mai insistent lansată chemarea către toţi artiştii valoroşi de a da dovadă de acel « democratism în creaţie » pe care-l avea, între alţii, Vera Muhina, care a lucrat şi monumente uriaşe, dar şi statuete şi mici vase de sticlă, şi de a căpăta gust pentru obiectele de masă, de a găsi un limbaj comun cu lucrătorii din industrie. « *Nu saloanelor trebuie să le destinăm creaţiile noastre* — scrie Maiakovski — *ci vieţii, producţiei, muncii de masă care înfrumuseţează viaţa milioanelor* » [2]). Şi tot Maiakovski, adresîndu-se artiştilor din industrie, le spune aceste cuvinte pline de tîlc: « *Feriţi-vă să deveniţi nişte diletanţi! Invăţîndu-i pe muncitori, învăţaţi de la ei. Şcoala voastră este uzina* » [3]). Maiakovski a avut dreptate cînd vorbea despre necesitatea lărgirii sferei artei pînă acolo încît să cuprindă fabrica şi uzina. Arta trebuie să existe « *pretutindeni* — spunea poetul — *pe străzi, în tramvaie, în fabrici, în ateliere şi în casele muncitorilor* » [4]). Cunoscutul istoric de artă M. Alpatov a expus, cu autoritatea pe care o are şi cu obişnuita-i claritate, o serie de opinii deosebit de preţioase în legătură cu problemele dezvoltării artei decorative a zilelor noastre. Una dintre cele mai importante şi mai controversate este aceea a modului de prelucrare a motivelor din arta populară. « *Dacă în arta populară existenţa unui anumit motiv se explică şi se justifică printr-o veche tradiţie tehnică a execuţiei* — subliniază M. Alpatov — *acelaşi motiv transpus mecanic în condiţiile tehnicii actuale îşi pierde justificarea artistică. El va părea căutat şi chiar artificial. Lucrul principal însă, care provoacă îngrijorare în arta decorativă actuală, este faptul că de la arta populară şi clasică nu se împrumută decît motive răzleţe, ignorîndu-se principiile generale care-i stau la bază... priceperea maeştrilor de a transforma cel mai simplu obiect într-o adevărată operă de artă, de a da formei utilitare valoare de necesitate artistică, de a reda cu grije motivul figurativ, păstrînd în acelaşi timp funcţia lui ornamentală etc.* » [5]).

M. V. Alpatov se ridică cu hotărîre împotriva faptului, generator de prost gust, că adesea, în materie de artă decorativă, calitatea este confundată cu noţiunea de virtuozitate a execuţiei. El cere, pe de altă parte, să se depăşească stadiul « *viziunii intimiste* ». « *Artistul decorator* — arată Alpatov — *trebuie să fie pătruns de ideea că orice obiect, chiar şi cel mai mic, face parte integrantă dintr-un interior, că interiorul este o parte a casei, casa un fragment al unui ansamblu arhitectonic, iar ansamblul se contopeşte şi el cu aspectul general al oraşelor* » [1]). Numai gîndind în « proporţii mari », însuşindu-şi concepţia despre necesitatea sintezei organice a artelor, artistul decorator se poate ridica la nivelul de stil. M. V. Alpatov încearcă să definească, în legătură cu arta decorativă trăsăturile principale ale stilului contemporan în aceşti termeni: sinteză fără schematism, simplitate fără ascetism, claritate fără abstracţionism.

Problema definirii stilului contemporan în artă preocupă şi pe alţi critici şi teoreticieni sovietici. O contribuţie care a stîrnit un deosebit interes a fost, în această privinţă, aceea adusă de N. A. Dmitrieva, care porneşte, în analiza pe care o face, de la configurarea portretului moral al artistului contemporan. « *Artistul contemporan care se călăuzeşte într-adevăr după metoda realismului socialist trebuie să fie înzestrat cu o deosebită receptivitate faţă de marile prefaceri care se săvîrşesc azi în lume — în economie, în ştiinţă şi în conştiinţa oamenilor. El gîndeşte prin largi generalizări, el vede nu numai ceea ce se întîmplă la doi paşi de el, el este însufleţit de sentimentul solidarităţii internaţionale a oamenilor muncii care în prezent simt, sînt conştienţi de faptul că nu mai reprezintă un fond pasiv al istoriei, ci forţa ei motrice. Şi nu se poate tăgădui că arta înaintată de azi este pătrunsă de patos mobilizator şi tinde spre crearea unor imagini sintetice de mare amploare* » [2]). În funcţie de aceasta, N. Dmitrieva consideră caracteristică pentru pictura realistă contemporană tendinţa spre rezolvări concise, spre expresivitatea siluetelor, spre contraste coloristice şi tonale, spre ritmicitate, spre debarasarea compoziţiei de prea multe amănunte. « *Rezolvările laconice, exprimînd mult cu mijloace puţine* — spune ea mai departe — *ascund, asemenea unui resort strîns, resurse de energie: această energie se tranzmite privitorului şi resortul se desface, însă în conştiinţa, în inima, în mintea lui* » [3]). Subliniind această tendinţă, N. Dmitrieva nu neagă convieţuirea ei paşnică cu tendinţa, mai tradiţională, de dezvăluire a caracterului şi tipicului din fenomenele concrete pe baza unui limbaj artistic pur pictural. « *Arta* — conchide ea — *are nevoie şi de o tendinţă şi de cealaltă; fireşte că, dacă unii artişti tind mai mult spre sinteză şi idee, alţii tind spre naturaleţe şi picturalitate nemijlocită. Dezvoltarea simultană a acestor principii este preţioasă prin faptul că, într-un fel sau altul, ele se influenţează reciproc, evitîndu-se unilateralitatea care duce în primul caz la schematism şi ascetism, în celălalt la un prozaism empiric, la caracterul minor al subiectelor şi la o tratare naturalistă* » [4]).

Consideraţiile formulate de N. A. Dmitrieva cu privire la problema stilului artei contemporane, al artei realismului socialist, au declanşat o amplă dezbatere în cadrul căreia s-au exprimat puncte de vedere diferite şi adesea contradictorii. Temerea că prin concluzii de felul celor trase de N. A. Dmitrieva s-ar putea ajunge la sărăcirea limbajului plastic al artiştilor sovietici, la un nou dogmatism, i-a determinat pe o serie de critici sovietici — D. Osipov, O. Larmin, V. Dneprov — să respingă cu totul ideea că există de pe acum, sau este pe cale de a se constitui, un stil al artei realismului socialist, a cărui principală caracteristică ei o văd în varietatea nesfîrşită de stiluri în cadrul unei metode unice de creaţie. Această primejdie există într-adevăr dacă problema stilului, a limbajului, desprins de cerinţele înşişi ale conţinutului, devine pentru artist un program preconceput, un obiectiv în sine. « *Stilul* — reamintea foarte just I. Maţa într-un articol cu caracter teoretic — *nu este rezultatul înfăptuirii unui pro-*

---

1) Bondarev, Maiakovski i dekorativnoe iskusstvo, în « Dekorativnoe iskusstvo S.S.S.R. », 1958, nr. 7.

2) L. Akimova, V. Kalinin, Novîe raboti molodîh monumentalistov Leningrada, în « Iskusstvo », 1957, nr. 8, pag. 30; tradus în « Probleme de artă plastică », 1958, nr. 2, pag. 61.

3) cf.: G. Rublev, O stenopisi, în « Iskusstvo », 1958, nr. 4.

4) G. Motovilov, Zametki skulptora, în « Dekorativnoe iskusstvo », 1958, nr. 4, pag. 10; tradus în « Probleme de artă plastică », 1958, nr. 5, pag. 31.

5) cf. S. Orlov, Skulptura v gorode, în « Iskusstvo », 1958, nr. 4.

---

1) M. Ilin, Alegoriia i simbol, în « Tvorcestvo », 1958, nr. 6, pag. 14; tradus în « Probleme de artă plastică », 1958, nr. 6, pag. 26.

2) cf. Bondarev, Maiakovski i dekorativnoe iskusstvo, în « Dekorativnoe iskusstvo S.S.S.R. », 1958, nr. 7.

3) Ibidem.

4) Ibidem.

5) M. Alpatov, O dekorativnom iskusstve naşih dnei, în « Dekorativnoe iskusstvo », 1958, nr. 5, pag. 9; tradus în « Probleme de artă plastică », 1958, nr. 5, pag. 11.

---

1) Ibidem, pag. 11; trad. ibidem, pag. 13.

2) N. Dmitrieva, K voprosu o sovremennom stile v jivopisi, în « Tvorcestvo », 1958, nr. 6, pag. 9; tradus în « Probleme de artă plastică », 1958, nr. 5, pag. 3.

3) Ibidem, pag. 10; tradus ibidem, pag. 6.

4) Ibidem, pag. 13; tradus ibidem, pag. 9.

gram « stilistic » preconceput. *Fiind sinteza trăsăturilor caracteristice principale ale creației artistice dintr-o anumită perioadă, stilul nu poate să preceadă niciodată creația însăși. Stilul nu este « creat », nu este « elaborat ». El se formează în mod nepremeditat în procesul dezvoltării practicii artistice ».* De aceea, arăta el mai departe, *« cînd un artist își înțelege sarcinile de creație ca o « luptă pentru stil » ... el ajunge la manierism, la arhaism și epigonism sau la eclectism și formalism »* [1].

Neocolind dificultățile problemei, o serie de critici și teoreticieni sovietici își continuă eforturile de a aduce clarificări și de a defini tendințele principale, comune, în dezvoltarea artei realist-socialiste. Ei pornesc de la ideea că nu există nici un temei să se postuleze aprioric că tocmai epoca noastră, tocmai marea artă a realismului socialist este și trebuie să fie lipsită de acele trăsături comune care constituie stilul, care crează adică acea comunitate stabilă de mijloace de exprimare a conținutului operei, a sistemului de imagini, condiționată de însăși unitatea conținutului social-istoric ideologic. Este limpede că o astfel de problemă ca aceea a stilului nu poate fi epuizată prin constatarea, de altfel cît se poate de îmbucurătoare, a existenței, în cadrul artei realist-socialiste, a unei mari varietăți de stiluri individuale. Desprinderea din noianul fenomenelor izolate a tendințelor generale, tipice pentru dezvoltarea artei, rămîne, orice s-ar spune, o sarcină a teoriei de artă, a cărei rezolvare se află tot mai mult în atenția criticilor și esteticienilor sovietici.

Formarea unui stil autentic, original, este în funcție și de ideile de la care pornește, de justa înțelegere a problemei valorificării moștenirii artistice și de înlăturarea tendinței spre imitare și adaptare necritică a unor formule și rețete streine. Nu există aproape împrejurare în care criticii și artiștii sovietici să nu avertizeze împotriva pericolului pe care-l reprezintă pentru dezvoltarea și înflorirea artei preluarea mecanică, nejustificată de necesitățile exprimării conținutului, a procedeelor și limbajului artiștilor din alte epoci sau aparținînd altor școli. În această privință s-au spus și s-au scris în ultima vreme cuvinte pline de înțelepciune. « *A învăța* — arată K. Morozov — *nu înseamnă a copia, a imita, a repeta. Inseamnă a-ți însuși anumite principii generale rodnice și a le folosi în mod creator în rezolvarea unor sarcini noi, actuale. Imitarea exterioară nu va ajuta niciodată la aceasta, indiferent pe cine ar imita pictorul* ». Iar caracterizînd o situație concretă, același critic scria: « *Străduindu-se să se elibereze de elementele naturalismului ... artiștii tineri talentați, dar care încă nu și-au găsit mijloace de expresie proprii, cad uneori în cealaltă extremă. Ei vor să ajungă la laconism și armonie, caută forme « noi » și pînă la urmă nu fac decît să imite pe maeștrii francezi* » [2]. Iar B. Ioganson analizînd o serie de lucrări prezentate de pictorii gruzini la expoziția jubiliară raională, făcea constatarea că, dorind să-și reînoiască maniera, unii pictori, gruzini au adoptat formele impresionismului și ale pointillismului. « *Noi nu susținem* — a spus B. Ioganson — *că moștenirea mondială, printre care și cea franceză, nu trebuie să influențeze pictura unui popor. Dar nu putem admite ca, în locul continuării conștiente a laturilor prețioase ale unei metode picturale, să se imite o manieră străină, un colorit străin* » [1].

Inovația, s-a subliniat în repetate rînduri, decurge nu din căutarea oarbă de dragul căutării a unor modalități inedite de expresie, ci din dorința pasionată de a cunoaște noul din viață și de a-l transpune în artă cu dragoste și sinceritate. O contribuție deosebit de însemnată la clarificarea tuturor acestor probleme o reprezintă și unele articole semnate de mari artiști străini în presa sovietică. Într-un articol intitulat « *Factorul național în artă* » pictorul mexican David Alfaro Siqueiros scrie aceste edificatoare cuvinte: « *Trecutul național este, într-un fel, un mijloc de a ne verifica pe noi înșine, ce sîntem și ce reprezentăm, de a ști cum ne vom dezvolta. Vreau să spun că trebuie să ne privim în oglinda istoriei poporului nostru, pentru ca, cercetîndu-ne amănunțit în această oglindă, să pășim înainte, în armonie cu realitățile epocii noastre și avînd tot timpul privirea ațintită spre viitor. Stilul este un rezultat, nu o cauză... El este doar mărturia faptului că noua etapă în dezvoltarea existenței naționale diferă radical de cea anterioară, mergînd chiar pînă la a fi opusul ei... Lucrăm avînd conștiința deplină a faptului că numai tratarea atentă și creatoare a realității zilelor noastre poate să constituie baza realismului adevărat* » [2].

Iar artistul indian Baroda Ukil, vorbind despre consecințele imitării citează, ca pe cea mai teribilă, monotonia și cenușiul instaurate în artă de răspîndirea în lumea capitalistă a abstractismului [3].

Criticii de artă sovietici au subliniat și caracterul nivelator al abstractismului și trista monotonie a procedeelor după care adepții lui deformează lumea reală. Lupta împotriva acestui produs aberant al societății capitaliste, a acestei excrescențe extreme a formalismului este considerată, pe drept cuvînt, ca o sarcină de căpetenie a criticii și teoriei de artă sovietice. O analiză strălucită a surselor și esenței formalismului în artă ne oferă, prin comparație, caracterizarea făcută de K. Fedin poetului Andrei Belîi: « *Ne putem da seama foarte lesne ce a vrut să înțeleagă A. Tolstoi prin « atitudine magică față de cuvînt », luîndu-l ca exemplu pe Andrei Belîi. El se lăsa pradă cuvîntului așa cum un vrăjitor bătrîn se lasă pradă autoexaltării. Pentru Andrei Belîi limba este un fenomen primordial, care trăiește oarecum fiziologic. Era o stihie a glosei și Belîi însuși își intitula scrierile glosolalii. Valul frazei tîra după sine gîndurile lui Belîi, care deveneau cu atît mai confuze, cu cît cuvintele erau mai capricioase, mai pretențioase* [1]).

În Uniunea Sovietică au fost create pentru prima dată în istorie cele mai prielnice condiții pentru întruchiparea în artă a luptei și vieții poporului. În felul acesta s-au lărgit nespus de mult izvoarele frumosului și s-au creat posibilități reale pentru creșterea impetuoasă a eficienței sociale a artei, a rolului ei activ în educarea estetică și morală a poporului. O condiție a acestei eficiențe este larga ei accesibilitate, calitatea care decurge din faptul că pictorul realist vede și judecă așa cum vede și judecă marea majoritate a oamenilor simpli.

Sînt revelatoare în această privință cele scrise de Saltikov-Șcedrin despre primii pași ai picturii noi, democratice, realiste: « *Am impresia că în cazul de față avem amîndoi dreptate: și pictorul care, atunci cînd și-a executat tabloul, m-a avut în vedere mai ales pe mine, privitorul de rînd din mulțime, și eu, privitorul, care aduc mulțumirile mele sincere pictorului pentru că mi-a dat un sfat, m-a ajutat să înțeleg... Arta încetează de a fi un secret, de a distinge pe cei chemați de cei nechemați; ea îi cheamă pe toți și recunoaște tuturor dreptul să aprecieze faptele lor* » [2]. « *Muncitorii și țăranii noștri* — spunea cu cîteva decenii mai tîrziu Lenin — *merită ceva mai mult decît niște jocuri de circ. Ei și-au dobîndit dreptul la o artă într-adevăr măreață. De aceea noi punem pe prim plan sarcina de a organiza pe scară cît mai largă învățămîntul și educarea poporului* » [3]. Îndeplinirea acestei nobile misiuni este considerată de toți criticii de artă sovietici ca o problemă centrală a activității lor. Nu de mult la Uniunea Artiștilor Plastici sovietici din R.S.F.S.R., problemele popularizării artei și ale educației estetice a poporului au fost dezbătute într-o sesiune convocată exclusiv în acest scop. « *Nu trebuie să demobilizăm* — spunea M. V. Alpatov la primul congres al artiștilor plastici sovietici — *în fața dificilei sarcini de a îndruma poporul către înțelegerea unei arte superioare, autentice și bogate în idei* » [4]. Iar pictorul B. Nemenski a consacrat acestei probleme un amplu și documentat articol, plin de prețioase sugestii, în care sînt combătute tendințele vulgarizatoare în explicarea artei și lipsa de exigență ce se manifestă în satisfacerea cerințelor estetice ale poporului și îndeosebi ale tineretului. « *Noi artiștii plastici* — scrie B. Nemenski în încheiere — *nu avem nici un drept să rămînem pasivi, să stăm cu mîinile în sîn... Avem datoria să fim acel ferment, acea forță plină de inițiativă, care va pune cu stăruință problema educației estetice generale, va propune modalitățile de rezolvare și va participa direct și cu pasiune la rezolvarea acestei probleme* » [5].

---

[1]) I. Mața, K voprosu o stile, în « Iskusstvo », 1959, nr. 1, pag. 40.

[2]) K. Morozov, Lakonizm kompoziții i znacenie detalii, în « Tvorcestvo » 1957, nr. 9, pag. 7; trad. în « Probleme de artă plastică », 1958, nr. 1, pag. 66.

[1]) Obsujdenie vsesoiuznoi hudojestvennoi vîstavki, în « Iskusstvo », 1958, nr. 3, pag. 4; trad. în « Probleme de artă plastică », 1958, nr. 4, pag. 16.

[2]) David Alfaro Siqueiros, Naționalnoe v iskusstve, în « Tvorcestvo » 1958, nr. 8, pag. 14—15; trad. în « Probleme de artă plastică », 1958, nr. 6, pag. 43—44.

[3]) cf. Baroda Ukil, Prizvanie iskusstva — slujit narodu, în « Pravda », 1958, nr. 80 (21 martie).

[1]) K. Fedin, O rabote pisatelea, 1953, pag. 319—20; citat în: N. Dmitrieva, Conținutul și forma în artă, în « Probleme de artă plastică », 1957, nr. 6, pag. 37.

[2]) M. E. Saltikov-Șcedrin, Ob iskusstve, Moskva, 1949, pag. 346—350.

[3]) « Lenin despre cultură și artă », E.S.P.L.A., 1957, pag. 620.

[4]) M. V. Alpatov, Coraport despre știința artei și critica de artă, în « Probleme de artă plastică », 1957, nr. 3—4, pag. 86.

[5]) B. Nemenski, Esteticeskoe vospitanie — vsemu narodu, în « Iskusstvo », 1958, nr. 5, pag. 36.

«ION IRIMESCU»

Considerată în ansamblu, în virtutea materialului informativ pe care îl pune la îndemîna cititorului, monografia sculptorului Ion Irimescu, semnată de Marin Mihalache (ESPLA — Maeștrii artei romînești — 1959), reprezintă un substanțial aport la înțelegerea uneia dintre cele mai interesante personalități care ilustrează în prezent mișcarea artistică autohtonă.

Scrupulos documentat, alături de datele biografice, alături de știrile privind viața uneia sau alteia dintre operele analizate, autorul a utilizat un prețios material informativ, cuprinzînd opiniile despre artă, atitudinea față de viață a artistului, așa cum se oglindește în ochii unui contemporan. Subliniem această caracteristică a monografiei în temeiul convingerii că ea trebuie să fie întrunită de toate lucrările de același gen tratînd despre artiștii în viață. Asemenea informații culese pe viu, înlesnesc înțelegerea procesului de creație al unui artist, iar în viitor vor contribui la întregirea profilului său, la reconstituirea climatului său sufletesc. Așa cum pentru noi unele fraze rostite de Grigorescu sau de Luchian, păstrate de scrierile contemporanilor, ne permit apropierea de modul de a gîndi arta al respectivilor artiști, la fel, desigur, în viitor, masele de cititori, istoricii de artă se vor apleca cu grijă asupra materialului de viață consemnat de cronicarul artistic de astăzi.

Frazarea simplă, fără opacități, face ușor accesibilă expunerea pe care am fi dorit-o totodată mai logică, mai sistematic structurată. În general, planul lucrării păcătuiește prin fărîmițare, din care cauză au loc unele reveniri inutile. După o caracterizare de ansamblu a artistului și a operei sale, se trece la prezentarea biografiei pînă la zi, apoi se consacră o parte specială participării artistului la diferite expoziții din 1933 pînă în prezent, se analizează apoi diferite capitole ale creației, analiză anticipată și în paginile biografice, și — în încheiere — se face o nouă caracterizare generală.

Discontinuitatea expunerii, care putea fi ușor evitată, ni se pare însă un cusur secundar, mai important fiind desigur modul de interpretare al prezenței și al rolului operei lui Ion Irimescu în viața noastră artistică.

Chiar de la prima frază se face afirmația că « . . . artistul practică o sculptură de interior, de postament ». Și în continuare: — « Sculptura lui nu e o creație pentru aer liber, nu rezistă luminii puternice de afară. Mergînd spre sensibilitate, modelarea sa are nevoie de un climat mai intim, de lumina potolită a interiorului, care-i priește și-i pune în valoare expresivitatea ».

Această caracterizare, susținută și mai departe, nu este însă decît parțial exactă, aplicîndu-se în special creației mai vechi a artistului, și anume celei anterioare lui 23 August 1944. Condițiile rezervate artei în regimul capitalist au constrîns pe artiști să practice o artă de interior, arta publică trăind doar prin puținele monumente pe care burghezia și le ridica sieși. Într-un asemenea climat arta de interior s-a dezvoltat cu precădere, adeseori chiar omagiile aduse omului care suferea avînd un caracter intimist, părînd mai degrabă cîntece cu gura închisă.

După 23 August 1944, odată cu toate uriașele transformări operate în țara noastră, s-au schimbat în mod esențial și temeiurile vieții artistice și odată cu aceasta artiștii înșiși.

În cei 15 ani de la eliberare, în mod progresiv, sculptura lui Ion Irimescu a încetat să mai fie în exclusivitate o artă de interior. Concursurile de monumente, pe care autorul cărții le amintește: concursul pentru monumentul « Mihail Eminescu », pentru monumentul « Enescu », pentru « Ostașul Romîn », pentru monumentul « 1907 », au prilejuit artistului redescoperirea resurselor sale care s-au afirmat cu putere sporită, definindu-l ca pe unul dintre cei mai înzestrați sculptori de monument din țara noastră.

Lucrărilor din trecut, destinate interioarelor cu lumină domoală, artistul le-a opus opere pline de forță, imagini ale omului de azi — « Oțelarul », atît de tipic în noblețea sa monumentală, sau « Întoarcerea de la muncă », în care ritmul alert al mișcărilor concură cu robustețea interioară a țăranilor de azi. Ultima lucrare importantă, proiectul pentru monumentul închinat eroilor ceferiști — luptătorilor de la Grivița în 1933 — dovedește, odată mai mult, pentru creația de azi a lui Ion Irimescu, că definiția dată de autorul monografiei este îngustă, necorespunzătoare.

Fără îndoială că, în opera sa se citesc excepționale calități de modelaj, o aptitudine deosebită pentru redarea sensibilă a figurii omului și a vieții sale interioare. Dar, mai mult decît atît, ca cetățean și artist al orînduirii socialiste, Ion Irimescu este exponentul unei arte noi, creațiile sale din ultimii ani înscriindu-se printre cele mai autentice realizări ale realismului socialist.

Această prezență în actualitate a operei sale, enunțată și de autorul monografiei în discuție, nu trebuie redusă la un simplu cuvînt ci, dimpotrivă, subliniată și analizată cu scrupulozitate.

Este, credem, lipsa cea mai importantă a monografiei « Ion Irimescu » — lipsă cu care dorim să nu ne întîlnim în viitoarele monografii editate în atît de prețioasa colecție « Maeștrii artei romînești ».

O CARTE DE ACTUALITATE

La prima vedere, după o frunzărire pripită, volumul « Cooperativele de artă populară din R. P. Chineză », semnat de Tancred Bănățeanu, poate părea un simplu documentar asupra activității cooperativelor de artă populară din îndepărtata țară prietenă. Înșelătoare, această primă impresie nu rezistă lecturii atente care descoperă, la fiecare pagină, probleme de un real interes pentru cooperativele din țara noastră, în care este valorificată zestrea artei populare autohtone, genul artistic al creatorilor populari.

După o scurtă introducere în istoria artei chineze, capitol în care o prezentare istorică — nu pe genuri, discutabil grupate — ar fi permis o mai justă înțelegere a diferitelor etape caracteristice în raport cu dezvoltarea societății, autorul trece în revistă un număr impresionant de cooperative de artă populară din întreaga Chină, analizînd pe scurt profilul artistic și procesul de producție. Cititorul face astfel cunoștință cu cooperativa de broderii din Sudjeon și cu cea de ceramică din Jisiu (ambele în provincia Ciansu), cu cea de jad din Șanhai, cu cea de lacuri din Pekin, ori cu cea de figurine de lut din Wusi, află împrejurările în care au luat ființă, modul în care se produc obiectele, unele date importante în legătură cu tehnica prelucrării.

Dincolo de utilitatea unor asemenea informații, interesul cărții este dedus în special din analizarea problemelor de orientare și dirijare a producției cooperativelor de artă populară din China, cîteva din aceste probleme fiind de imediată actualitate și pentru cooperativele de profil similar din țara noastră.

Pornind de la ideea — a cărei justețe nu mai trebuie argumentată — că arta populară este o rezultantă a geniului creator al poporului, activitatea cooperativelor de artă din China a fost îndrumată în sensul păstrării și îmbogățirii specificului național în artă, eliminîndu-se tendința mercantilă de satisfacere cu orice preț a comenzii străine amatoare de « chinezării » fals înțelese.

La noi, tendința cultivării « romînismului », așa cum adesea, în mod eronat, îl înțeleg străinii, se face simțită în activitatea unor cooperative de artă populară, care scot pe piața internă și externă produse în care se face abuz de ornamentică, motivul decorativ fiind aglomerat pînă la exces în detrimentul echilibrului compozițional, respectat cu atîta grije de creatorii populari. Folosirea ornamenticii de broderie sau țesătură pentru decorarea ceramicei sau lemnului încalcă, de asemenea, specificul artei populare, în care experiența milenară a știut să stabilească o justă distribuție a motivelor corespunzătoare materialelor și locurilor ornamentate.

Aflăm despre existența — la Pekin — a unui institut de artă populară care pregătește specialiști creatori de prototipuri pentru cooperative, care se îngrijesc de valorificarea științifică a tradiției de artă populară, astfel încît noile produse să corespundă cerințelor moderne, rămînînd, în același timp, autentic chinezești.

Este subliniată valoarea laboratoarelor tehnice — și, regretăm împreună cu autorul, desființarea celui care funcționa la noi pe lingă « Arta Populară » — este analizată problema colaborării — imperios necesară — dintre UCECOM, UAP și Institutul de arte plastice, evidențiindu-se, totodată, utilitatea consiliilor artistice.

Autorul se oprește îndelung asupra tipurilor de cooperativă, cu munca la domiciliu, arătînd în ce măsură aplicarea lor ar reînsufleți satele de olari din zona Vascău, pe sumănarii din Sîrbești, pe covorăresele din Botiza ori pe fluierarii din Hodac.

Toate aceste probleme sînt de o acută actualitate. Valoarea artei populare romînești, recunoscută în toată lumea — succesele obținute în R.D.G. și R.F.G., în India, în China și recent la New-York sînt o dovadă în plus — crează obligația păstrării și îmbogățirii uriașului tezaur pe care îl reprezintă.

Experiența vastă a cooperativelor chineze, analizată cu competență în volumul datorat lui Tancred Bănățeanu, poate constitui un îndreptar prețios.

Vasile Drăguț

NOI GRAVURI PE LEMN ALE ARTIŞTILOR CHINEZI

Revista ilustrată « China Reconstructs » din luna mai 1959 a editat o broşură consacrată noii gravuri pe lemn în R. P. Chineză, cu 24 de reproduceri selecţionate din lucrările datind din ultimii doi ani.

Broşura — deşi de format redus şi nereprezentativă pentru întreaga mişcare artistică a gravurii — oglindeşte totuşi spiritul şi calitatea xilogravurii contemporane chineze ca şi o seamă de aspecte grăitoare ale construirii socialismului în R. P. Chineză.

Ca prezentare a broşurii, Wang Ci publică un scurt istoric al dezvoltării xilogravurii moderne în China, dezvoltare care a fost determinată de doi factori.

Leagănul acestui gen al artei a fost revoluţia populară din China. În 1930, cînd gravura pe lemn porni să se dezvolte, ţara cunoscuse cele mai întunecate zile ale agresiunii străine şi ale tiraniei gomindaniste. În acest mediu artiştii au creat lucrări care s-au adresat poporului, vorbind despre lupta acestuia. Zugrăvirea suferinţelor şi a luptelor grele purtate de cei asupriţi, au contribuit la trezirea mîniei poporului împotriva imperialismului şi a reacţiunii.

În zilele invaziei japoneze a crescut numărul artiştilor gravurii pe lemn; luptînd pentru triumful democraţiei, ei au consemnat grafic rezistenţa eroică a forţelor populare, subliniind brutalitatea duşmanului poporului.

Relevînd aspectul militant al luptei poporului, această artă, deşi tînără, se maturizează curînd. În perioada războiului de eliberare (1946—1949), gravura pe lemn a cunoscut un ritm mai viu de dezvoltare.

După instaurarea Republicii Populare Chineze, gravura pe lemn, ca şi alte forme ale artei, au primit un puternic impuls.

În prezent, îndeosebi în perioada « marelui salt » din ultimul an, cînd întregul popor chinez, unit în construcţia socialismului, se străduieşte să dureze un viitor fericit, tematica gravurii pe lemn oglindeşte viaţa nouă, munca creatoare, bucuriile şi nădejdile poporului.

O altă caracteristică a dezvoltării gravurii chineze pe lemn, o constituie evoluţia formei şi a tehnicii.

China are o tradiţie proprie în genul gravurii. Prin anul 1930, graficienii chinezi au dezvoltat mult gravura pe lemn, adoptînd o seamă de metode noi, sub influenţa unor graficieni proletari de peste hotare: Käethe Kollwitz şi alţii. Totuşi, tendinţa spre o formă naţională şi-a croit propriul său drum.

După expunerea de la Yenan despre artă şi literatură, a preşedintelui Mao Tze-Dun, artiştii şi scriitorii au fost chemaţi să strîngă legăturile lor cu poporul, lucrînd alături de popor, învăţînd de la popor, vorbind pe limba sa.

Aplicînd consecvent această linie de orientare, artiştii au creat o seamă de lucrări valoroase în care tradiţia populară se împleteşte armonios cu noile idei şi sentimente, în vederea creării unei culturi socialiste bogate şi variate, stimulîndu-se puternic originalitatea artistică şi stilul personal.

ANTHONIS MOOR, Portretul unui necunoscut — *ulei*

UN PORTRET DE ANTHONIS MOOR LA MUZEUL BRUKENTHAL

Cea mai valoroasă lucrare dintre portretele olandeze ale galeriei de artă plastică din Muzeul Brukenthal este un tablou de Anthonis Moor, mai cunoscut sub numele spaniol Antonio Moro (1519—1575). Considerat unul din cei mai mari portretişti ai timpului, Anthonis Moor s-a născut la Utrecht, unde a fost elevul lui Jan van Scorel, portretist italienizant. Se ştie că a fost chemat în Portugalia către anul 1542, pentru a picta portretul principesei Maria, logodnica lui Filip al II-lea.

După această dată, activitatea sa portretistică se intensifică şi lucrează la Anvers, Bruxelles, Roma, Madrid şi Londra, creînd peste tot portretele suveranilor, principilor, marilor umanişti (ca cel al lui Hubert Goltzius din Bruxelles, cu care era prieten).

Sînt cunoscute şi unele lucrări care semnalează gustul său pentru monştri: portretul « Piticului din Granvelle » — către 1560 aflat la Luvru. Acestor lucrări le revine rolul incontestabil în pregătirea stilului lui Valasquez.

În creaţia lui Anthonis Moor se remarcă meşteşugul său meticulos, cu deosebite calităţi de materie, în pictarea stofelor, bijuteriilor şi epidermei.

Călătorind în Italia, pictorul şi-a însuşit concepţiile umaniste ale Renaşterii (care acordau un mare interes individualizării în portret) şi a realizat ulterior numeroase portrete, în care notează cu ascuţime caracterul contemporanilor săi; calităţii psihologice i se adaugă şi o valoare picturală intensă. Anthonis Moor a asimilat în special tehnica şi stilul marilor maeştri italieni, fără să trădeze totuşi trăsăturile dominante ale temperamentului său olandez. În colorit, preferă efectul roşului, maroul cald, iar negrul care domină este luminat de aur, adesea de violet, de galben, sau de roz delicat.

Toate aceste caracteristici se pot observa şi în portretul ce se află expus în galeria de artă plastică a Muzeului Brukenthal. De pe fondul verde închis al tabloului se detaşează figura luminată uniform a bărbatului necunoscut. Costumul de epocă, de culoare neagră, cu mîneci de mătase (o discretă nuanţă de galben, stropită cu puncte negre), este înviorat de dunga albă a gulerului de dantelă. Cu o tuşă liberă, cu vervă, prin cîteva accente puternice de culoare, artistul modelează faţa expresivă, în tonuri vibrante de roz, în timp ce restul tabloului rămîne dominat de tente întunecate. Privirea pătrunzătoare, ca şi ţinuta modelului său dovedesc atributele clasei sociale căreia îi aparţine — probabil un aristocrat al vremii — autoritar şi distant.

Trăsăturile morale sînt obţinute prin accentuarea expresivităţii ochilor; ea ne ajută să desluşim firea şi personalitatea necunoscutului, iar prin menţinerea fundalului în tonalităţi închise şi luminarea figurii, artistul realizează nu numai un efect de modelaj, ci şi atmosfera, climatul tabloului. Conţinutul sufletesc, ţinuta personajului evocă specificul epocii.

Analiza riguroasă, obiectivă, calităţile picturale, ca şi tuşa largă a lui Anthonis Moor anunţă pe alţi doi mari portretişti: pe flamandul Anton van Dyck şi pe spaniolul Diego Valasquez.

Tinca Tarangul

EXPOZIŢIA DE ARTĂ INDONEZIANĂ LA PEKIN

Din iniţiativa Asociaţiei de Prietenie « China-Indonezia » a fost deschisă în Parcul Peihai din Pekin o expoziţie de pictură indoneziană.

Publicul din capitala Chinei este oarecum familiarizat cu arta indoneziană.

În anul 1954 a fost deschisă la Pekin o expoziţie cuprinzătoare de pictură indoneziană, iar în 1956, Editura de Stat de Artă din Pekin a editat două bogate albume de reproduceri după opere de artă aparţinînd preşedintelui Sukarno, lucrări ale unui număr de 50 artişti.

Expoziţia deschisă în Parcul Peihai cuprinde lucrări ale unor pictori contemporani, realizate în ultimii cîţiva ani.

Printre lucrări figurează o seamă de schiţe oglindind aspecte ale vieţii cotidiene, care s-au bucurat de mare succes, ca de pildă: « Căruţe cu cai », de C.I. Ali; « Doi copii », de Sutepo; « Femei ţesătoare », de Lili; « Scene de piaţă », de Araşmad; « Carul cu boi », de Batara Lubis; « În spatele iarmarocului », de Sudarjo; « Lotus », de Sudarlisno; « Satul din Bali », de Sudarso; « Construirea unui nou drum » de Arachmad.

Lucrările expuse — mici nestemate — sînt grăitoare pentru măiestria artiştilor indonezieni, de a prinde în cîteva trăsături fugare

esențialul subiectului, de a doza mijloacele de expresie și a nu încărca schițele cu amănunte de prisos care nu le-ar face accesibile publicului larg.

Albumele cu reproduceri ale colecției președintelui Sukarno constituie o grăitoare trecere în revistă a diferitelor aspecte ale artei indoneziene.

Din filele albumelor se desprind, imortalizate prin penelul meșteșugit al artiștilor, figuri de muncitori, țărani, meșteșugari, patrioți plini de avînt în lupta lor neînfricată pentru unitate și progres, ca și încîntătoare peisaje ale insulelor indoneziene. Operele artistice vorbesc poporului despre măreția și frumusețile țării, despre trecut și despre prezent, despre lupta dusă pentru scuturarea jugului străin al colonialismului care a împilat țara timp de 300 de ani.

Artiștii indonezieni redau în creațiile lor delicatețea miniaturilor cu acea măiestrie care amintește arta decorativă a cultului budist, ca și desenul monumental care evocă pe marele pictor mural, Diego Rivera.

Pictura contemporană indoneziană se caracterizează prin vitalitate și originalitate, prin-tr-un colorit viu, plin de prospețime, prin mișcare plină de avînt, prin legătura strînsă a artiștilor cu viața.

Pictura indoneziană reprezintă azi una din importantele școli ale artei contemporane a Asiei.

Dezvoltînd tradițiile bogatei arte populare, pictura modernă se împletește în chip eficient și rodnic cu elementele pozitive ale realizărilor artistice ale diferitelor popoare ale lumii, într-un amalgam care reprezintă pictura specific indoneziană.

ȘAN YING-Kuei, Pace și fericire *(pictură de anul nou)*

mai înalt, fiind îmbrățișată cu multă căldură de masele largi.

Întemeierea Chinei noi și creșterea puternică a nivelului de viață au constituit un nou avînt pentru dezvoltarea acestui gen pictural.

Față de cerințele crescînde, artiștii crează în fiecare an sute de noi desene decorative pe diferite subiecte. Aceste lucrări continuă tradiția artei populare, dar ele oglindesc evenimente însemnate din viața politică și economică survenite după întemeierea R. P. Chineze, ca și noile realizări ale construcției socialiste; ele reflectă viața nouă a poporului, noul său nivel moral, eroii și fruntașii în muncă, ca și grija deosebită a Partidului pentru viața poporului.

Au fost remarcate lucrări valoroase ale acestui gen ca: « Apărați pacea », a lui Teng-Șu, « A sosit un tractor în cooperativa noastră », de Ku-Șen-Chiang, « Mama și nora », de Jang Ven-hsiu și « Președintele Mao într-un sat de munte », de Cin-Cih-yuan. Anul trecut, numărul picturilor de anul nou s-a dublat. Au fost imprimate sau reimprimate peste 2.000 de stampe totalizînd aproape 100.000.000 de exemplare, printre care o seamă de picturi excelente, oglindind evenimente și eroi ai marelui salt înfăptuit în China Populară.

Lucrarea « Recolta record » a pictorului Jang Ven-hsiu a trezit un viu interes.

La Institutul central de artă aplicată s-au făcut încercări încununate de succes de a îmbina o seamă de elemente ale picturii tradiționale cu pictura occidentală.

Pictura de anul nou reprezintă o formă viguroasă a artei chineze, dar, independent de progresele realizate în ultima vreme, artiștii acestui gen dau o bătălie susținută pentru ca să poată corespunde cerințelor mereu crescînde ale poporului muncitor.

PICTURA CHINEZĂ DE ANUL NOU

Cu prilejul anului nou se difuzează pe întreg cuprinsul Chinei xilogravuri denumite « picturi de anul nou » — simbol de fericire — pe care poporul muncitor le îndrăgește în mod deosebit.

Aceasta este una din cele mai populare forme ale artei picturale chineze, avînd rădăcini adînci în trecut.

În zilele îndepărtate, cînd poporul muncitor și mai cu seamă țăranii, obidiți și chinuiți de către funcționari și moșieri, greu încercați de foamete, judecăți și poveri, așteptau zile mai însorite, își puneau nădejdea că anul nou le va aduce mîntuire. De aceea, fiecare ținea ca de anul nou să aibe în casă o stampă simbolizînd norocul. Cele mai apreciate picturi erau acelea care figurau belșugul. Unele din aceste picturi tradiționale aveau teme retrograde, legende, superstiții și idei feudale despre moralitate. Acest gen pictural își are rădăcini încă din timpul dinastiilor Teng și Song (anii 618—1279).

Întrucît primele picturi de anul nou au fost imprimate pe blocuri de lemn, dezvoltarea lor este strîns legată de evoluția pe care a urmat-o acest gen.

În timpul domniei lui Jung Cheng (1723—1735), picturile de anul nou au cunoscut o mare înflorire. Imperiul se bucura de pace și prosperitate; artele s-au dezvoltat impetuos. A fost creată o academie imperială de pictură și s-au introdus metode picturale occidentale.

Acești factori au contribuit la lărgirea inspirației pictorilor, la o mai mare varietate a subiectelor și la o îmbunătățire a tehnicii picturilor de anul nou.

Odată cu introducerea litografiei în China, genul picturii de anul nou, trasă pe lemn, decade.

În timpul primului război mondial, se imprimau mai mult calendare. Numai după eliberarea țării, acest gen a înflorit din nou.

O variantă a genului picturii de anul nou o reprezintă « stampele cu animale », de format mic, executate chiar de către țărani, stampe pe care le aplică pe pereții grajdurilor, pentru a le aduce noroc. Aceste stampe, deși naive, au totuși un farmec în simplicitatea lor.

În timpul războiului de rezistență împotriva agresiunii japoneze, s-a dezvoltat un nou gen de pictură de anul nou, a cărei tematică nu mai era axată pe legende, superstiții și moralitate feudală, ci pe munca de zi cu zi a poporului, pe luptă. Aceste stampe s-au dezvoltat întîi în regiunea din munții Taihang, unde condițiile erau foarte grele. Dar artiștii revoluționari care trăiau în mijlocul poporului au căutat noi teme, au colaborat cu meșteșugarii, desenînd, cioplind lemnul și imprimînd stampe. Lucrările plastice din acea vreme oglindesc eroismul armatei, legătura strînsă dintre soldați și civili, munca și viața în armată. Pictura de anul nou, inspirată din aceste teme a devenit curînd foarte populară, înlocuind, cu încetul, stampele axate pe tematica veche.

De atunci, artiștii au creat an de an noi picturi, menținînd această tradiție pînă în vremurile de azi.

În anul 1942, după ampla expunere de la Yenan, a președintelui Mao-Tze-Dun, despre artă și literatură, care a dat un puternic impuls artei și literaturii puse în slujba poporului, pictura de anul nou s-a ridicat la un nivel

CEL DE AL X-LEA SALON AL TINEREI PICTURI LA PARIS

Roland Desné publică în revista « France Nouvelle » No. 692, o cronică despre cel de al X-lea Salon al tinerei picturi franceze, deschis în cadrul Muzeului de Artă modernă al orașului Paris.

Începînd din 1950, acest salon al artei reunește, în fiecare an, pînze ale pictorilor care nu au împlinit încă 40 de ani. El a luat ființă din dorința vie a artiștilor tineri de a crea opere care să îmbine rațiunea cu simțirea, opere capabile să oglindească viața.

R. Desné face o analiză succintă a operelor expuse, subliniind eforturile lăudabile ale tinerilor expozanți, curajul lor în abordarea și tratarea temelor ca și realizările lor artistice. În același timp, Desné relevă și o seamă de lipsuri și slăbiciuni ale unor lucrări ai căror autori transpun viața într-o formă vulgară și lipsită de nivel artistic.

Cel de al X-lea Salon cuprinde lucrările a peste 200 de pictori, cu teme axate pe realitate, oglindind preocupările oamenilor vremii noastre.

Exponatele nu satisfac pe amatorii de pictură abstractă; în schimb ele bucură pe

aceia care consideră că tînăra pictură trebuie să continue vechea tradiţie a artei realiste franceze.

A fost remarcată în mod deosebit lucrarea pictorului Claude Weissbuch: « Omagiu lui Michel Rondet » (militant sindicalist din Loire). Se resimte că pictorul a fost influenţat de desenele şi litografiile lui Daumier; dar el a ştiut să imprime operei sale expresivitate şi forţă. Au trezit mult interes, printr-o mare sensibilitate şi respect pentru om, lucrările artiştilor: Spitzer, Cuéco, Hélène Girod de l'Ain, Mireille Miailhe, Pierre Sulmon, Graciès, Epko.

ARTA DEVINE UN BUN AL POPORULUI

Pictura murală a artiştilor ţărani — chinezi

La Pekin a avut loc o expoziţie de reproduceri ale picturilor murale, executate de către ţărani din ţinutul Pihsien, provincia Kiangsu. Expoziţia a oglindit cu putere noua artă populară care se dezvoltă pe întregul cuprins al Republicii Populare Chineze, o artă remarcabilă prin vioiciunea şi spontaneitatea sa.

Ţinuturi, ca Funing, Pihsien din provincia Kiangsu, Tungli din provincia Hopei, şi multe altele, au devenit cunoscute ca « ţinuturi ale picturilor murale ».

În multe sate din ţinutul Pihsien, fiecare casă a fost înfrumuseţată cu picturi murale. În 45 de zile ale verii anului trecut, numai în ţinutul Pihsien au fost realizate 183.000 picturi murale şi panouri artistice.

Autorii acestor picturi sînt ţărani. Foarte puţini dintre dînşii au avut vreodată contingenţe cu arta cultă, iar marea majoritate nu a pus niciodată mîna pe vreun penel. În trecut nu a existat nici un artist profesionist în întreaga regiune Pihsien. Azi, în această regiune, peste 15.000 de entuziaşti ai artei se îndeletnicesc cu pictura.

Eliberaţi din ghiarele exploatării, oamenii muncii din R.P. Chineză, stăpîni pe soarta lor, păşesc cu elan pe drumul marilor realizări revoluţionare în domeniul industrializării ţării, a transformării socialiste a agriculturii, a înfloririi culturii. Marile salturi realizate în atîtea domenii de activitate stimulează imaginaţia oamenilor muncii, descătuşează forţele lor creatoare, dau imbold dorinţei de a oglindi aceste succese prin transpunerea lor în artă. Şi, astfel, o seamă de oameni ai muncii de pe ogoare au început a picta. Numărul lor creşte permanent, acest fenomen fiind fără precedent în istoria artei chineze.

Aceşti artişti populari nu se mulţumesc să imite, ei se străduiesc să creeze lucrări originale care, dacă mai sînt stîngace şi au unele lipsuri, sub raport artistic, reprezintă totuşi chemări mult mai puternice pentru realizarea unor recolte bogate, decît nişte simple imitaţii după lucrări ale pictorilor profesionişti.

Aspectele pe care le redau ţăranii-pictori nu sînt produse ale fanteziei, ci imagini vii şi grăitoare ale realităţii înconjurătoare. Ei au găsit un stil propriu, oglindind în chip permanent viaţa nouă. Aceste tinere mlădiţe ale artei populare au perspectiva unei puternice dezvoltări şi vor ocupa, de bună seamă, un loc important în arta chineză modernă.

EXPOZIŢIA DE LA PARIS « 100 de ani de pictură chineză »

La Paris, la Maison de la Pensée, a fost deschisă o interesantă expoziţie din iniţiativa Uniunii Artiştilor Plastici chinezi şi a Asociaţiei de Prietenie Franco-Chineză, cu tema « 100 de ani de pictură chineză ». Operele expuse provin din muzeele Chinei Populare. Expoziţia cuprinde lucrări din ultimii 100 de ani, printre care figurează şi 35 de lucrări originale ale cunoscutului pictor Ci-Pai-Şi, decedat în 1957 în vîrstă de aproape 100 de ani.

Lucrările oglindesc perioada 1850—1950 care a fost oarecum neglijată de către istoricii picturii tradiţionale. Exponatele dovedesc că adevărata pictură chineză nu a încetat de a exista în această perioadă cînd s-a făcut simţită în China supremaţia politică şi militară a occidentului şi cînd o seamă de artişti au adoptat forma şi tehnica artei europene. Dimpotrivă, pictura chineză a continuat să se afirme cu preţul unei duble lupte: împotriva influenţei cosmopolitismului şi a formalismului artei oficiale de imitaţie.

Într-un interviu pe care l-a acordat unui redactor al revistei « France-Nouvelle », profesorul Kuan-San-Yueh, a spus printre altele:

« Organizatorii expoziţiei au ales operele ultimilor 100 de ani, tocmai pentrucă această perioadă a fost neglijată de Gomindan. În China, operele artistice dintre 1850—1950 au fost trecute sub tăcere, iar străinătatea le-a ignorat. Istoricii chinezi de odinioară au studiat arta vechilor dinastii, dar prejudecăţile lor împotriva vieţii moderne i-au făcut să nu aprecieze just pictura ultimilor 100 de ani. Exponatele acestei expoziţii dovedesc că perioada ultimilor 100 de ani constituie, în istoria picturii chineze, o nouă dezvoltare şi în al doilea rînd că comuniştii chinezi, contrar celor afirmate în ţările capitaliste, nu distrug arta, ci o îmbogăţesc ».

La întrebarea redactorului revistei, cum muncesc pictorii în China Nouă, profesorul Kuan-San-Yueh a răspuns:

« Unii artişti trăiesc exclusiv din arta lor, dar cea mai mare parte au o îndeletnicire în directă legătură cu vocaţia lor; unii lucrează în cadrul revistelor de artă, alţii au funcţii de răspundere în Uniunea Artiştilor Plastici, unii sînt profesori. O seamă de artişti muncesc la ţară sau în uzină, unde se străduiesc să cunoască mai bine viaţa ţăranilor sau a muncitorilor. Munca la ţară permite ca pictorul să poată oglindi în opera sa viaţa adevărată şi ţăranii să poată cunoaşte mai bine arta pentru a se putea exprima ei înşişi în artă. Ţăranii chinezi pictează fresce pe pereţii caselor lor. Cei mai dotaţi pot, dacă vor, să părăsească satul pentru a studia artele la Şcoala de Arte ».

Expoziţia de la Paris a trezit un viu interes în cercuri largi.

25 DE ANI DE EXISTENŢĂ A „SALONULUI POPULIST"

Presa franceză înregistrează cu simpatie « nunta de argint » a *Salonului Populist*. Acest salon de pictură şi sculptură a luat fiinţă acum 25 de ani în scopul de a prezenta în fiecare an opere « al căror subiect să aibă ca inspiraţie viaţa populară, muncitorească şi ţărănească, în spiritul uneia din principalele tradiţii ale artei franceze ».

Fie că înfăţişează grădinile pline de muncitori sau construcţii periferice, fie că redau imagini din lumea studenţilor din Cartierul Latin sau ale Tîrgului din Paris, efortul artiştilor populişti este caracterizat de căldura sentimentului. Reuşita operelor lor se datoreşte faptului că, spre deosebire de cei care practică « arta pentru artă », urmărind doar efectul coloristic — creatorii de la Salonul Populist expun, şi în cadrul actualei manifestări festive, lucrări de conţinut uman.

Cu prilejul expoziţiei s-a acordat şi premiul pentru pictură al Salonului Populist. Majoritatea vocilor din juriul de scriitori şi critici care a avut sarcina să aprecieze producţia din acest an, reţinută de Salon, s-a pronunţat în favoarea pictorului spaniol Vasquez Del Rio.

Noul laureat al premiului populist de pictură s-a născut în anul 1910 în Spania. Din 1933 pînă în 1936, Vasquez Del Rio a trăit în Franţa iar în clipa declanşării războiului civil s-a înapoiat în patria sa şi a participat la lupte fiind comandant de aviaţie de vînătoare în cadrul armatei republicane. Evadat din închisoarea Las Palmas în 1946, Vasquez Del Rio, s-a stabilit din nou în Franţa. Pictorul a fost condamnat de două ori la moarte de către justiţia franchistă.

UN ARTIST SOVIETIC ÎN ŢARA NOASTRĂ

Cu prilejul expoziţiei bieloruse, care a avut loc în vara aceasta în Bucureşti, ţara noastră a fost vizitată de P. Gavrilenko, preşedintele Uniunii Artiştilor Plastici din R.S.S. Bielorusă.

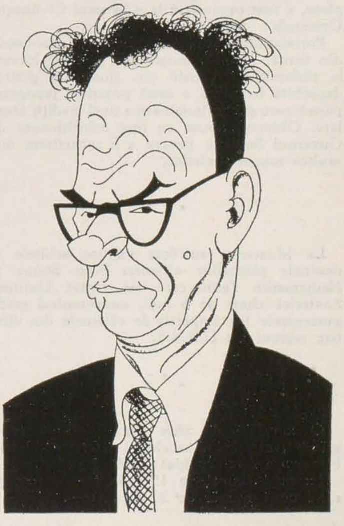

P. N. GAVRILENKO. Desen de I. Ross

ECOURI DE PESTE HOTARE

La 6 iunie a fost inaugurată în orașele și satele Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse, acțiunea « Săptămîna artelor plastice ».

În cadrul acestei vaste acțiuni au fost inaugurate o seamă de expoziții mobile și permanente precum și o seamă de muzee. În cluburi, palate de cultură, în săli de lectură la sate s-au ținut conferințe și convorbiri, în care artiștii și criticii de artă au făcut numeroase expuneri. Realizările obținute în domeniul artei plastice au fost difuzate și pe calea radioului, a televiziunii, a cinematografului.

La Moscova, un număr de 235 artiști au desfășurat o intensă activitate, colaborînd la organizarea a 48 de expoziții în săli speciale ca și în uzine, cluburi și palate de cultură. Expozițiile cuprind atît operele unor pictori renumiți cît și lucrări de amatori, pentru care au fost în prealabil organizate consultații în școlile de artă.

La clubul uzinei « Vladimir Ilici » a fost inaugurat cu acest prilej un muzeu de pictură, ale cărui lucrări oglindesc viața uzinei și a muncitorilor ei.

În cadrul « Săptămînii Artelor plastice », atelierele marilor pictori și sculptori din Moscova au fost vizitate de un numeros public.

* * *

În sălile Muzeului « Ermitaj » din Leningrad a fost deschisă o expoziție, ARTA GRAFICĂ CONTEMPORANĂ A IUGOSLAVIEI», cuprinzînd 206 lucrări a 46 de artiști, aparținînd mai multor generații. Între altele, au fost remarcate 8 planșe din seria « Pămîntul » a artistului realist Tane Kralj, apoi gravuri și desene ale lui Dordje Andrejvic — Kun și mai multe litografii în culori ale lui Alexandru Lukovici.

* * *

O expoziție japoneză de artă aplicată contemporană, cuprinzînd peste 2000 de piese, a fost organizată la « Muzeul Civilizației Orientale » din Moscova.

Porțelanurile, obiectele în lac, exponatele din fontă, bambu, mostre de țesături lucrate la războaiele manuale etc. ilustrează grăitor deosebita iscusință a artei populare japoneze, păstrătoare și continuatoare a unei tradiții seculare. Obiecte expuse au fost achiziționate de Guvernul Sovietic pentru a fi repartizate mai multor muzee sovietice.

* * *

La Moscova au fost expuse schițele și desenele pictorilor albanezi Foto Stama și Nedjemedin Zaimi care au vizitat Uniunea Sovietică timp de 6 luni, consemnînd grafic puternicele lor impresii de călătorie din diferite regiuni ale U.R.S.S.

* * *

O expoziție de afișe ale artiștilor leningrădeni, membri ai asociației « Creionul Combatant » a fost deschisă la Vladivostok.

Expoziția cuprinde 150 de lucrări aparținînd unui număr de 30 de pictori.

* * *

Cu prilejul celei de a 112-a aniversări a nașterii lui Nicolae Jukovski, « părintele aviației ruse », a fost deschisă o expoziție artistică în sălile « Muzeului Jukovski » din Moscova, cuprinzînd portrete, schițe, efigii sculptate ale pionierilor aviației sovietice, ale savanților, inginerilor, constructorilor, piloților sovietici. Au fost deasemeni expuse proiecte ale monumentelor consacrate memoriei lui Jukovski și lui C. Tiolkovski.

În cadrul expoziției figurează deopotrivă proiectele unui obelisc comemorativ al lansării primului satelit artificial al pămîntului.

* * *

Expoziția « OMUL CONTEMPORAN » deschisă de curînd în sălile Academiei de Arte a U.R.S.S. cuprinde peste 400 de opere recente de pictură, desen și sculptură.

Majoritatea lucrărilor sînt consacrate oamenilor vremurilor noastre, constructorilor comunismului. Pot fi admirate în cadrul expoziției, lucrări de sculptură ale lui M. Manizer, tablouri ale lui D. Nalbandian, busturile reprezentînd pe M. Șolohov și F. Gladkov, realizate de către sculptorul E. Vucetici, precum și o serie de pînze ale lui Arcadie Plastov.

Expoziția mai cuprinde și o seamă de lucrări ale unor membri de onoare ai Academiei de Arte a U.R.S.S. ca.: Szigmond Kisfaludy Strobl (R. P. Ungară), Pan Tianșu (China) și Corneliu Baba (R.P. Romînă).

* * *

În sala festivă a Ministerului Apărării Naționale din Strausberg a fost deschisă recent o expoziție de artă plastică, cuprinzînd peste 100 de exponate: pînze în ulei, acuarelă, sculptură, litografie, gravură pe lemn, desene, afișe ale unor artiști-ofițeri, ofițeri de rezervă și soldați ai Armatei Cehoslovace — care s-au format în cadrul Studioului de Artă, înființat în anul 1952.

Acest studio are ca obiectiv să îndrume și să promoveze talentul ostașilor și ofițerilor din armata cehoslovacă, să oglindească, în creațiile de artă, viața din armata cehoslovacă și să păstreze neștirbite, prin intermediul artei, tradițiile glorioase, revoluționare și militante, ale poporului cehoslovac.

Tematica tablourilor este consacrată în bună parte, aspectului luptelor, oglindind sacrificiile și vitejia trupelor cehoslovace. Aceste teme se regăsesc și într-o seamă de peisaje, ca de pildă acelea ale trecătorii Dukla, unde au avut loc lupte hotărîtoare în cel de al doilea război mondial.

Lucrările de pictură și mai ales cele de gravură reflectă din plin legătura strînsă, puternică, ce s-a statornicit între artiști și viața de fiecare zi a ostașilor armatei cehoslovace.

Au fost remarcate cu deosebire lucrările artiștilor Jiřina Adamcová, Antonie Bovondrová, sculpturile lui Vendelin Zdrubecký etc.

Această interesantă expoziție va fi prezentată în mai multe orașe din R.D. Germană, între altele la Berlin, Dresda, Leipzig, Magdeburg.

* * *

Pentru a se crea posibilitatea ca oamenii muncii din R.D. Germană să poată cunoaște îndeaproape o seamă de realizări ale artei plastice, s-a inițiat de cîtva timp deschiderea de expoziții în întreprinderi, la locul de muncă.

Expozițiile de artă plastică, deschise în numeroase mari întreprinderi din Berlin și din alte centre industriale importante, au trezit un puternic interes, iar discuțiile purtate pe marginea expozițiilor au vădit participarea largă a maselor ca și exigența lor ideologică și artistică.

Au impresionat în mod deosebit lucrările artiștilor: Fritz Cremer, Tucholski, Mohr, Jazdzewski, Nerlinger, Denecke, Brendel, Womacka, Duda, Storck etc. S-au bucurat de interes și lucrările lui Johannes Wüsten, care au fost expuse o vreme în Casa Culturii din Pankow.

* * *

În cadrul schimburilor culturale dintre R.P. Ungară și R. Cehoslovacă s-a deschis recent la Budapesta o expoziție a picturii realiste cehoslovace.

La Muzeul de Artă Populară se fac pregătiri intense în vederea deschiderii unei expoziții de ceramică cuprinzînd 13.000 de exponate.

* * *

Recent, a fost inaugurată, în orașul miner Tatabanya o expoziție internațională de desene și lucrări de artizanat ale copiilor din lumea întreagă.

Această expoziție va fi prezentată în 40 de școli ale comitatului Komarom.

* * *

La Praga a fost deschisă o expoziție cu titlul: « Cu și fără cuvinte », cuprinzînd caricaturi ale artiștilor Jan Brychta și Miloš Noll.

* * *

La Galeria Mánes s-a deschis o expoziție de pictură, sculptură și grafică, cuprinzînd lucrările a 16 artiști printre care: Broz, Grus, Hadlik, Ježak, Kratochvill, Liesler, Novák, Otčenášek, Smetana, Sopr, Tittelbach, Wiesner, Zabransky.

* * *

O expoziție de artă plastică maghiară a fost deschisă la Praga.

Printre exponatele expoziției figurează numeroase lucrări ale sculptorului Bertalan Por.

* * *

Una din galeriile de artă ale Parisului a adăpostit, în cursul lunii iunie, cea de a 14-a expoziție organizată în ultimii cinci ani pentru popularizarea artei japoneze.

Tema acestei recente expoziții a fost « viața de fiecare zi în Japonia », văzută prin intermediul picturilor, desenelor și stampelor realizate în secolele XVIII și XIX. În alegerea și prezentarea lucrărilor cu care s-a format expoziția, arată l'Humanité, accentul a fost pus pe caracterul autonom specific japonez al epocii artistice înfățișate.

« Se remarcă opere de un realism evident, pline de expresie, de mișcare, vervă și spirit. Unele sînt opere ale artiștilor anonimi și altele se datoresc unor pictori cunoscuți ca Hokusai, Koriusai, Utamaro, Hiroshige, Kuniyoshi » — notează între altele cronicarul ziarului parizian.

Macheta artistică: Andrei Cristea.
Fotografii: Florin Dragu

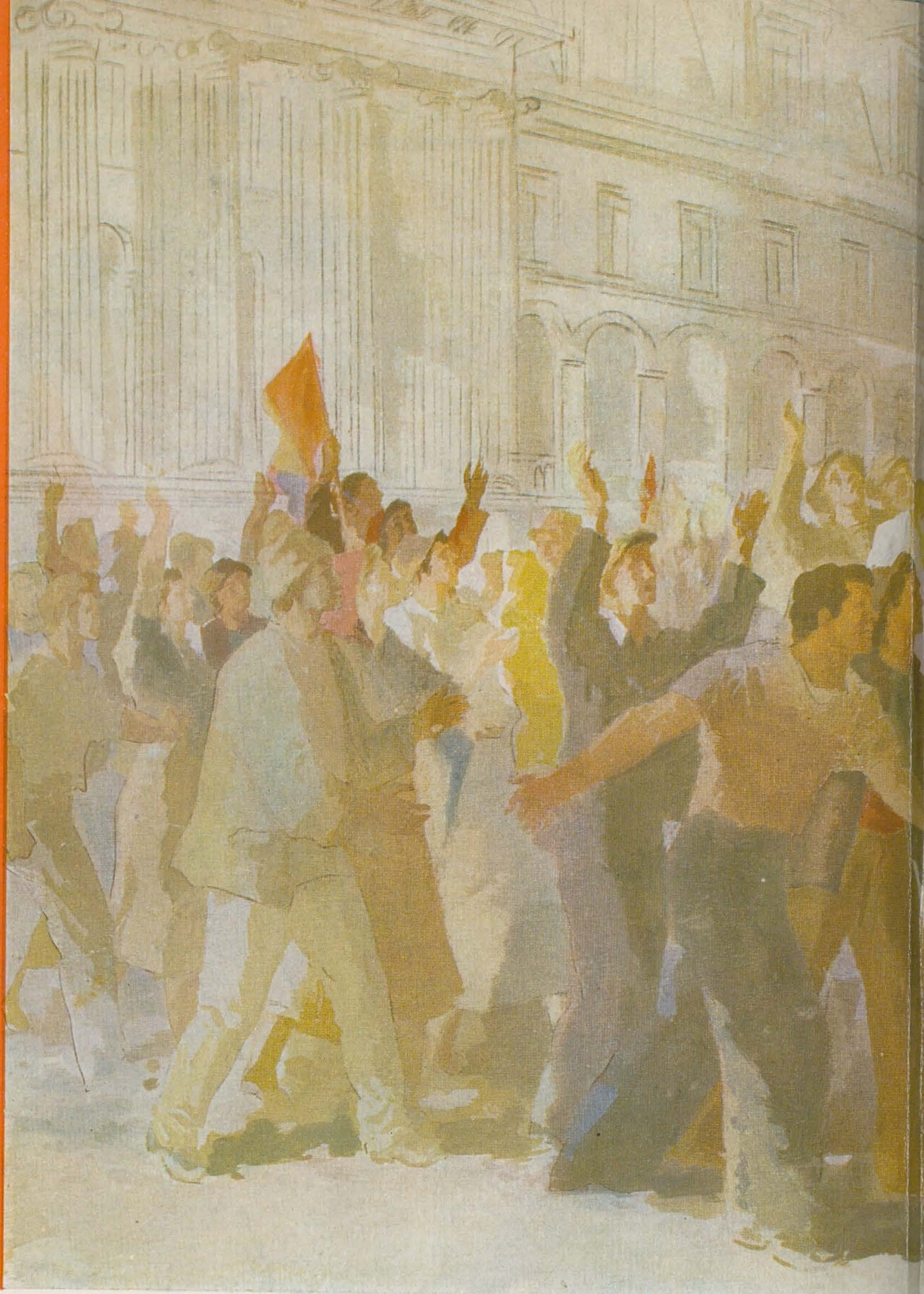

Lei 12